

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Ingrida KOVECKAITĖ

Viešojo valdymo studijų programos studentė

**POLICIJOS IR NVO BENDRADARBIAVIMAS ĮGYVENDINANT
SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJĄ: KLAIPĖDOS
APSKRITIES ATVEJIS.**

Magistro darbas

Šiauliai, 2015

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Ingrida KOVECKAITĖ

**POLICIJOS IR NVO BENDRADARBIAVIMAS ĮGYVENDINANT
SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJĄ: KLAIPĖDOS
APSKRITIES ATVEJIS.**

Magistro darbas

Socialiniai mokslai, Viešasis administravimas (N700)

Darbo vadovė:

doc. dr. Aistė LAZAUSKIENĖ

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu Viešojo administravimo studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

I. Koveckaitė. Policijos ir NVO bendradarbiavimas įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją: Klaipėdos apskrities atvejis. Šiaulių universitetas, socialinių mokslų fakultetas, viešojo administravimo katedra, darbo vadovė doc. Dr. Aistė Lazauskienė, Šiauliai.

SANTRAUKA

Preveninę smurto apraiškų veiklą įgyvendina nemažai institucijų: tai ir visų tipų ugdymo įstaigos, visuomeninės organizacijos, masinės visuomenės informavimo priemonės. Aktyviausiai prevencinė veikla yra akcentuojama policijos darbe. Įvertinant įvairių apskričių policijos veiklos suvestines pastebima, kad visose yra akcentuojami įvairūs prevencinės veiklos rodikliai, kas leidžia daryti prielaidą, jog policijos viena aktyviai įgyvendinamų policijos veiklos sričių yra prevencinė veikla. Tyrimo problema: *kaip įgyvendinti prevencinę smurto artimoje aplinkoje veiklą bendradarbiaujant NVO ir policijai bei užtikrinti šios veiklos veiksmingumą mažesnėse gyvenvietėse?* Tyrimo objektas: NVO ir policijos bendradarbiavimas įgyvendinant prevencinę veiklą prieš smurtą artimoje aplinkoje.

Tyrimo tikslas: Ištirti policijos ir NVO bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją remiantis Klaipėdos apskrities atveju. Tikslui pasiekti kelti šie uždaviniai: pateikti smurto ir smurto artimoje aplinkoje sampratų teorines prielaidas; išanalizuoti prevencinės veiklos galimybes ir būdus; įvertinti policijos ir NVO vykdomos prevencinės veiklos panašumus ir skirtumus; ištirti policijos pareigūnų nuostatas dėl prevencinės veiklos bendradarbiaujant su NVO galimybių ir taikymo sprendžiant smurto artimoje aplinkoje problemas; ištirti NVO atstovų nuostatas dėl prevencinės veiklos bendradarbiaujant su policija galimybių ir taikymo sprendžiant smurto artimoje aplinkoje problemas.

Atlikus tyrimą gautos pagrindinės išvados:

Atliktas policijos pareigūnų nuomonės tyrimas atskleidė, kad policija nuolat bendradarbiauja su NVO, nes yra keičiamasi informacija, siekiama įgyvendinti bendrus prevencinius renginius, kurių metu didėja visuomenės informuotumas, akcentuojamas ir geriamas policijos įvaizdis, didėja NVO veiklos žinomumas, atsiranda visuomenės poreikis padėti teisėsaugos institucijoms spręsti smurto artimoje aplinkoje problemas.

Atlikus NVO atstovų nuomonės tyrimą nustatyta, kad NVO su policija dėl smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir tyrimo bendrauja nuolatos, nes to reikalauja bendrų tikslų – apsaugoti nukentėjusius asmenis – siekis. Bendradarbiavimo formos yra įvairios, tačiau aktyvinti ir dar labiau įvairinti veiklą trukdo mažas finansavimas.

Ingrida Koveckaitė (2015). Collaboration of Police and Non-Governmental Organizations (NGO) while Implementing the Prevention of Violence in the Close Environment: Case of Klaipėda District. Final thesis of Master Degree. Supervisor of the thesis - prof. dr. Aistė Lazauskienė. Šiauliai University, Faculty of Social Sciences, Chair of Public Administration. Šiauliai.

SUMMARY

Violence prevention activities are performed by some institutions: Educational Institutions of all types, public organizations, mass media. Preventive activities are emphasized in work of the Police most actively. While assessing the summaries of Police activities in different Districts it is noticeable that all of them are highlighting various indicators of preventive activity which suggests that one of the Police scopes actively implemented is preventive activity. The problem of this Survey is the following: *how to implement the preventive activity of the violence in the close environment while collaboration of Police and NGOs and to assure the efficiency of it in smaller villages?* The Object of the Survey: collaboration of Police and NGOs while implementing the prevention of violence in the close environment. Objective of the Survey: to examine the collaboration possibilities of Police and NGOs by implementing the violence prevention in the close environment in case of Klaipėda District. In order to achieve this Objective the following goals has been raised: to present the theoretical assumptions of violence and violence in the close environment conceptions; to analyze the possibilities and methods of preventive activities; to assess the similarities and differences of activities performed by Police and NGOs; to examine the attitude of Police Officers regarding the possibilities of preventive activities implementation while collaborating with NGOs and application of them while solving the problems of violence in the close environment; to investigate the opinion of NGOs Representatives regarding the possibilities of preventive activities implementation and while collaborating with the Police and application of them while solving the problems of violence in the close environment.

The main conclusions after completing the survey have been made:

The Survey completed of Police Officers opinion has revealed that Police is collaborating with NGOs constantly as it allows information exchange, realization of corporate preventive events during which the awareness of society increases, the image of Police is emphasized and improved, awareness of NGOs activities increases; the need of society to help the Law Enforcement Institutions in solving the problems of violence in the close environment appears.

Meanwhile the results of NGOs Representative Opinion Survey has revealed that NGOs are collaborating with the Police regarding the violence in a close environment and investigation of it constantly as it is required by the goal of the common intentions to protect the victims. The forms of communication are diverse, though the activation and variation of this activity is hampered by under-funding of such activities.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Bendradarbiavimo strategijos ir nuostatos.....	23
2 lentelė. Informantų demografinės charakteristikos.....	37
3 lentelė. NVO paskirtis.....	44
4 lentelė. NVO veiklos pobūdis.....	49
5 lentelė. NVO gyvavimo laikotarpis.....	51
6 lentelė. Smurto artimoje aplinkoje dažnis.....	52
7 lentelė. Dažniausiai pasitaikančios smurto artimoje aplinkoje rūšys.....	52
8 lentelė. Bendradarbiavimo su policija dažnis.....	53
9 lentelė. Bendradarbiavimo su policija formos.....	53
10 lentelė. NVO ir policijos bendradarbiavimo trukdžiai ir sunkumai.....	54
11 lentelė. NVO ir policijos bendradarbiavimo nauda NVO veiklai.....	54
12 lentelė. NVO prevencinės veiklos formos.....	55
13 lentelė. Gaunama nauda iš įgyvendinamos prevencinės veiklos.....	56

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Smurto tipologija.....	10
2 pav. Smurto artimoje aplinkoje statistika.....	17
3 pav. Nukentėjusieji nuo smurto artimoje aplinkoje.....	18
4 pav. Smurto artimoje aplinkoje formos.....	18
5 pav. Klaipėdos apskrities pranešimai apie smurtą artimoje aplinkoje.....	19
6 pav. Pagrindiniai bendradarbiavimo elementai.....	24
7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal darbo stažą policijoje.....	35
8 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą.....	36
9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių.....	36
10 pav. Respondentų susidūrimo su smurto artimoje aplinkoje atvejais dažnis.....	38
11 pav. Dažniausiai sutinkamos smurto artimoje aplinkoje rūšys.....	39
12 pav. Smurto prevencijos rūšys, įgyvendinamos policijoje.....	40
13 pav. Bendradarbiavimo su NVO dažnis.....	41
14 pav. Bendradarbiavimo su NVO priemonės.....	42
15 pav. Bendradarbiavimo su NVO priemonės sprendžiant smurto artimoje aplinkoje atvejus.....	43
16 pav. NVO veiklos reikšmingumo policijos veiklos gerinimui vertinimas.....	44
17 pav. Policijos ir NVO bendradarbiavimo rezultatai.....	46
18 pav. Policijos ir NVO tinkamo bendradarbiavimo galimybių trūkumai gerinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją.....	48

TURINYS

SANTRAUKA

SUMMARY

ĮVADAS.....	8
1.SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS TEORINIAI ASPEKTAI.....	12
1.1.Smurto ir smurto artimoje aplinkoje apibrėžtis.....	12
1.2.Smurto prevencija	15
1.3.Policijos ir NVO bendradarbiavimas kaip prevencinė smurto artimoje aplinkoje priemonė.....	19
1.3.1. Policijos veiklos išskirtinumas kaip bendradarbiavimo su kitomis institucijomis poreikis.....	19
1.3.2. Bendradarbiavimo poreikis įstaigos veikloje.....	22
1.3.3. Tarpinstitucinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo nauda.....	24
1.3.4. Policijos ir NVO bendradarbiavimo galimybės ir ypatumai.....	28
1.3.5.Bendradarbiavimu grįstos veiklos efektyvumas.....	30
2. KLAIPĖDOS APSKRITIES POLICIJOS IR NVO BENDRADARBIAVIMO ĮGYVENDINANT SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJĄ TYRIMAS.....	33
2.1.Tyrimo metodika ir organizavimas.....	33
2.2.Tyrimo imties charakteristika.....	35
2.3.Anketinės apklausos duomenų analizė.....	37
2.4.Interviu duomenų analizė.....	49
IŠVADOS.....	58
REKOMENDACIJOS.....	59
LITERATŪRA.....	60
Priedai.....	65

ĮVADAS

Žmonių visuomenėje niekuomet nebuvo idealių santykių. Nuo seniausių laikų žmonės pykosi, kariavo vienas su kitu, buvo vykdoma nusikalstama veikla ir įvairūs kitokie incidentai. Todėl smurto ir jo prevencijos ar apsaugojimo nuo jo klausimai yra sprendžiami taip pat nuo seniausių laikų: Hamurabio įstatymų pagalba Mesopotamijoje, Solono reformų nuostatomis senovės Graikijoje, Romėnų teisės postulatais senovės Romoje ir daugeliu kitų teisės aktų ir normų pagalba.

Smurtas kaip reiškinys analizuojamas ir įvairių sričių mokslininkų: filosofų, psichologų, sociologų, psichiatrų, istorikų, pedagogų ir teisininkų. Toks platus šio reiškinio analizės spektras leidžia teigti, kad smurtas yra reiškinys, kurio aiškinimui neužtenka vien teisės normų ar įstatymų, nepakanka vien bausmių taikymo ar gydymo. Todėl labai svarbus aspektas smurto veiksmų ir apraiškų analizei prevencinis darbas.

Temos aktualumas. Šiuolaikinė visuomenė įvardijama kaip moderni visuomenė, kuri išprususi, interaktyvi ir gebanti naudotis įvairiomis technologijomis. Todėl smurtas, kaip ir daugelis visuomenės gyvenimo reiškinių yra įgavęs įvairiausių formų. Nuolat masinėse informacijos priemonėse akcentuojamas smurtas jaunimo tarpe, smurtas prieš vaikus, smurtas mokykloje ir pan. Tačiau pastaruoju metu skurtas šeimose, smurtas prieš vaikus, prieš moteris įgavo naują pavadinimą: smurtas artimoje aplinkoje. Todėl suprantama, kad patys žmonės nebegali apsiginti nuo smurtaujančių artimų žmonių, o negalėdamas apsiginti žmogus yra dar labiau pažeidžiamas, sugniuždomas tiek fiziškai tiek moraliai, kas apsunkina gyvenimo kokybę.

Smurtas artimoje aplinkoje – nepalankus veiksnys, apibūdinantis visuomenę. Todėl šio reiškinio problemų sprendimas yra vienas svarbiausių teisės, valstybės administravimo uždavinių. Šiai problemai spręsti 2011 metais gruodžio 15 d. buvo priimtas LR Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, kurio priėmimas sukėlė labai daug įvairių diskusijų tiek politiniame, tiek visuomeniniame, tiek moksliniame diskurse. Tačiau viena svarbiausių veiklų padedanti išgyvendinti smurto apraiškas artimoje aplinkoje yra prevencinė veikla.

Prevencinę smurto apraiškų veiklą įgyvendina nemažai institucijų: tai ir visų tipų ugdymo įstaigos, visuomeninės organizacijos, masinės visuomenės informavimo priemonės. Aktyviausiai prevencinė veikla yra akcentuojama policijos darbe. Įvertinant įvairių apskričių policijos veiklos suvestines pastebima, kad visose yra akcentuojami įvairūs prevencinės veiklos rodikliai, kas leidžia daryti prielaidą, jog policijos viena aktyviai įgyvendinamų policijos veiklos sričių yra prevencinė veikla. Tačiau reikia akcentuoti, kad policijos veikla nėra nukreipta vien į nepalankių visuomenės reiškinių prevenciją, todėl siekiant apsaugoti gyventojus nuo nepalankių smurto artimoje aplinkoje pasekmių reikalinga ieškoti bendraminčių ir pagalbininkų. Tokiais bendraminčiais ir prevencinės veiklos partneriais kiekvienoje apskrityje gali tapti įvairios nevyriausybinių organizacijos (NVO).

Lietuvoje yra labai daug ir įvairių sričių NVO. Žmogaus teisių instituto internetinėje svetainėje akcentuojama, kad nuo 2012 metų Lietuvoje pradėta įgyvendinti NVO programa. Tai reiškia, kad NVO pradėta remti pagal parengiamus įgyvendinimui projektus. Dalyvaujančių programoje NVO grupės yra keturios, viena iš jų NVO, kurios atstovauja pažeidžiamas grupes. Į šių NVO veiklos prioritetus įtraukiama ir pagalba nukentėjusiems nuo smurto šeimoje. Tai rodo, jog smurto artimoje klausimai ir problemos nėra svetimos NVO veikloje. Todėl yra tikslinga suvienyti policijos ir NVO pajėgas bendrai prevencinei veiklai prieš smurtą artimoje aplinkoje.

Tyrimo problema: Policijos ir NVO įgyvendinamos veiklos yra gana skirtingo pobūdžio, todėl ne visuomet yra galimybės tinkamai suderinti ir įgyvendinti prevencines priemones dėl smurto apraiškų ir jo pasekmių. Taip pat labai skiriasi šios galimybės dideliuose miestuose ir nedidelėse gyvenvietėse, kur yra mažesnės galimybės apsisaugoti nuo smurto šeimoje ir įgyvendinti šio nepalankaus veiksnio prevenciją. Todėl darbo problemą galima formuluoti klausimu: *kaip įgyvendinti prevencinę smurto artimoje aplinkoje veiklą bendradarbiaujant NVO ir policijai bei užtikrinti šios veiklos veiksmingumą mažesnėse gyvenvietėse?*

Tyrimo hipotezė: NVO bendradarbiavimas su policija yra nuolatinis procesas, tačiau įgyvendinti įvairesnes smurto artimoje aplinkoje formas trukdo finansavimo trūkumas.

Tyrimo objektas: NVO ir policijos bendradarbiavimas įgyvendinant prevencinę veiklą prieš smurtą artimoje aplinkoje.

Tyrimo tikslas: Ištirti policijos ir NVO bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją remiantis Klaipėdos apskrities atveju.

Tyrimo uždaviniai:

1. Pateikti smurto ir smurto artimoje aplinkoje sampratų teorines prielaidas;
2. Išanalizuoti prevencinės veiklos galimybes ir būdus;
3. Įvertinti policijos ir NVO vykdomos prevencinės veiklos panašumus ir skirtumus;
4. Ištirti policijos pareigūnų nuostatas dėl prevencinės veiklos bendradarbiaujant su NVO galimybių ir taikymo sprendžiant smurto artimoje aplinkoje problemas;
5. Ištirti NVO atstovų nuostatas dėl prevencinės veiklos bendradarbiaujant su policija galimybių ir taikymo sprendžiant smurto artimoje aplinkoje problemas.

Temos iširtumas ir naujumas: Smurtas ir jo apraiškos yra analizuotos daugelio autorių. Smurto priežastis JAV tyrė LW. Shelmann L. D. Smidt, D.P Rojan (1992), K. M. Kitzmann, N. K. Gaylord, A. R., Holt, (2003) tyrė smurtavimo poveikį vaikams, kaip smurto liudininkams, G.Moreno G., H., Jansen, M. Ellsberg ir kt. (2005) atliko smurto prieš moteris analizę, apklausę kelių valstybių moteris. G. Moreno G., H., Jansen, M. Ellsberg ir kt. (2006) tyrė lytinio partnerių smurto pasekmes moterų sveikatai. Ypatingai aktyviai yra analizuojamos vaikų ir paauglių smurto problemos bei jų sprendimo galimybės tiek policijos, tiek kitų institucijų pagalba: M. Schnetter

(2002), I. Dunkake (2010), P. Haurert-Imschweiler (2002), M. Hallbock (2007). Gausa tyrimų ir monografijų rodo, kad smurto problema yra visose šalyse, kaip ir ieškoma galimybių su šiuo visuomeniniu veiksniu kovoti. Taip pat akcentuotina, kad pastaraisiais metais Lietuvoje ypatingai svarbiu klausimu tampa smurto artimoje aplinkoje tematika. L. Vaigė (2013) analizavo smurto artimoje aplinkoje sąvokos interpretacijas, bandė išskirti sąvokų „smurtas prieš moterį išskirtinumą, L. Ruibytė, V. Velička (2012) tyrė dirbančių ir būsimųjų policininkų požiūrį į smurtą artimoje aplinkoje, I. Michailovič (2012) analizavo smurto šeimoje problematikos aspektus, V. Palavinskienė, Ivanovas, T. Čepurko (2012) aiškino smurto šeimoje problemas ir lygino Rusijos ir Lietuvos kriminalistinės teisės aspektus smurto klausimais, I. Tamutienė (2013) tyrė alkoholio daromą žalą socialinei visuomenei situacija ir smurtui šeimoje, šeimos kaip teisės kategorijos reglamentą Lietuvos respublikos įstatymuose analizavo K. Ambrazevičiūtė, E. Kavoliūnaitė-Ragauskienė, V. Mizaras (2012) ir kt. autoriai, kurie įvertino naujai priimto LR Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymui (2011) metais. Tačiau analizuojant mokslinę literatūrą smurto artimoje aplinkoje prevencijos klausimais pasigendama policijos ir NVO bendradarbiavimo aspektų ir veiklos galimybių analizės. Todėl tyrimo naujumą sudaro NVO ir policijos bendradarbiavimo galimybių akcentai siekiant įgyvendinti prevencinę veiklą prieš smurtą artimoje aplinkoje.

Tyrimo metodai:

- Mokslinės literatūros analizė padės atskleisti reikalingas sąvokas, apibrėžti įvairias mokslines nuostatas analizuojamu klausimu;
- Dokumentų ir teisės aktų analizė padės išanalizuoti teisės aktus, reglamentuojančius apsaugos nuo smurto klausimus, policijos darbo ypatumus;
- Anketinė apklausa, padės išsiaiškinti policijos pareigūnų nuomonę dėl prevencijos priemonių taikymo bendradarbiaujant su NVO ir sprendžiant smurto artimoje aplinkoje klausimus;
- Ekspertų interviu padės išsiaiškinti NVO atstovų nuomonę dėl prevencijos priemonių taikymo bendradarbiaujant su policijas ir sprendžiant smurto artimoje aplinkoje klausimus;
- Lyginimas;
- Apibendrinimas;
- Sisteminimas;
- Duomenų interpretacija;
- Turinio (content) analizė
- Grafinis vaizdavimas.

Darbo struktūra: baigiamąjį magistro darbą sudaro įvadas, santraukos lietuvių ir anglų kalbomis, dvi dalys, iš kurių pirmoje teorinių aspektu aptariama smurto artimoje aplinkoje samprata, policijos darbo ypatumai, tarpdisciplininio bendradarbiavimo galimybės ir strateginiai bendradarbiavimo komponentai. Antroje darbo dalyje pateikiama atlikti tyrimo rezultatai,

išanalizuoti policijos pareigūnų anketinės apklausos ir NVO atstovų struktūruoto interviu duomenys. Pateikiamos darbo išvados ir rekomendacijos. Darbe pateikiama 18 paveikslų ir 13 lentelių, panaudoti 76 šaltiniai.

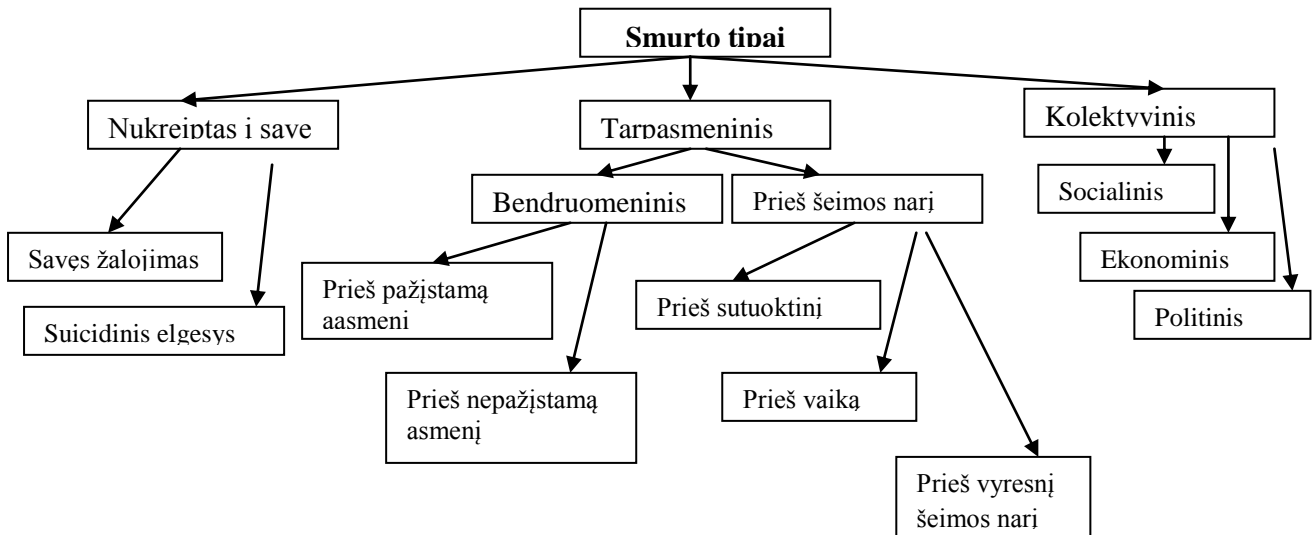
Darbo praktinis reikšmingumas. Su gautais darbo tyrimo rezultatais supažindintas Klaipėdos apskrities policijos komisariatas. Daro autorės parengtas pranešimas.

1.SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS TEORINIAI ASPEKTAI

1.1.Smurto ir smurto artimoje aplinkoje apibrėžtis

Smurtas bet kurioje srityje įvardijamas kaip nepalankus reiškinys. Smurtas, kaip „šturkšti prievarta“ (Dabartinės lietuvių kalbos žodynas, 2000, p. 718), apibūdinamas lietuvių kalbos žodyne, o mokslinėje literatūroje nėra vieningo smurto aiškinimo. „Bet koks fizinis ar žodinis elgesys, siekiant pakenkti kitam arba sunaikinti, kilusį dėl priešiško ar kaip iš anksto numatyta priemonę tikslui pasiekti“ (Myers, 2003, p.655). Lietuvių autoriai smurtą įvardija kaip „fizinės ar emocinės kančias, sužalojimus, panaudojant jėgą, siekiant ką nors fiziškai ar psichologiškai paveikti, prievartinis asmens laisvės suvaržymas, stipriai veikiantis normalią egzistenciją“ (Markevičienė, Blažys, 2000, p.42). V. Sniečkus (2013) savo daktaro disertacijoje analizuodamas smurto sampratą, išskyrė įvairių mokslininkų šio apibrėžimo akcentus: smurtą kaip grasinamą ar esamą jėgos panaudojimą prieš kitą asmenį, kuris baigiasi sužalojimu ar mirtimi, elgesys, kuriuo tyčia grasinama, siekiama fiziškai sužaloti kitą asmenį ir pan. Minėto autoriaus parengta smurto apibrėžimo analizė leidžia teigti, kad smurtas yra grasinantis tyčinis jėgos panaudojimas prieš kitą asmenį. Todėl apibendrinant galima teigti, kad smurtas tai reiškinys, kuris dažniausiai turi neigiamas pasekmes, nes grasinimai, fizinės jėgos panaudojimas gali atsiliiepti ne tik asmens sveikatai, bet ir gyvybei.

Moksliniame diskurse yra išskiriami smurto tipai (žr. 1 pav.)

1 pav. Smurto tipologija

Šaltinis: Modifikuota autorės pagal Worlds Health Organization Definition and typology of violence <http://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>

Pagal pateiktą Pasaulio sveikatos organizacijos siūlomą smurto tipologiją matyti, kad vienas iš smurto tipų yra tarpasmeninis smurtas, kuriam galima priskirti smurtą artimoje aplinkoje. Reikia pastebėti, kad smurto sąvoką įvairiai aiškina ir skirtingų sričių mokslininkai, pagal kuriuos galima išskirti medicininę, psichologinę, teisinę, kriminologinę smurto sąvokas. Būtent pateikta schema atskleidžia medicininį mokslininkų požiūrį į smurtą. Šis požiūris parodo, kad tuomet kai smurtas yra nukreiptas į save tiek auka tiek smurtautojas yra tas pats asmuo. Tuo atveju, kai smurtas yra kolektyvinis smurtautojais įvardijama grupė asmenų, taip pat yra ir grupės nukentėjusių. Tarpasmeninio smurto atvejų smurtautojas gali būti svetimas asmuo ir pažįstamas ar artimas žmogus. Būtent šiam smurto tipui priskiriamas ir smurtas artimoje aplinkoje.

Kaip psichologinio smurto apibrėžimo pavyzdį galima pateikti C. R. ir A.M. Bartol apibrėžimą, kuriame teigiama, kad „smurtas bet kokia smurto forma, kuria siekiama asmenį fiziškai ar psichologiškai sužeisti“ (Bartol ir kt., 2005, p.241). Šis smurto aiškinimas siejamas su asmens psichikos pažeidimu ir akcentuoja, kad smurtas gali būti įvairių formų.

Remiantis LR baudžiamuoju kodeksu, galima išskirti ir teisinę smurto sampratą, kuomet smurtas siejamas su būtinajį gintimi arba nusikalstama veikla. V. Justickis (2001), analizuodamas smurto sampratą, šį reiškinį priskiria kriminologiniam nusikaltimui ir smurtą tapatina su sunkiausiais nusikaltimais fiziniam asmeniui: nužudymais, sunkiais kūno sužalojimais bei išžaginimais. Taigi apibendrinant galima teigti, kad yra išskiriami smurto tipai bei jo aiškinimas gali būti pateiktas pagal skirtingų mokslų sritis.

Pateikta informacija 1 paveiksle leidžia taip pat teigti, kad smurtas mūsų visuomenėje sutinkamas įvairiose srityse. Viena iš smurto apraiškos sričių yra smurtas artimoje aplinkoje, kurią galima priskirti tarpasmeninio smurto tipui. Pagal pateiktą schema matyti, kad toks smurtas gali būti įgyvendinamas prieš sutuoktinį, prieš vaikus ar senyvus šeimos narius. Vadinasi, smurtas artimoje aplinkoje yra taikomas siekiant nuskriausti ar įbauginti silpnesnį narį. Smurto artimoje aplinkoje sąvoka atsirado šiuolaikinėje visuomenėje, kadangi nuolat daugėja smurto atvejų šeimose prieš vaikus, prieš moteris ar senyvus asmenis.

2011 metais buvo priimtas LR Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, kuris apibrėžia smurto artimoje aplinkoje sampratą, nustato smurto artimoje aplinkoje subjektų teises ir atsakomybę, prevencijos priemonių įgyvendinimą, pagalbą smurto artimoje aplinkoje atveju teikimą ir apsaugos priemonių smurtą patyrusiam asmeniui taikymą. Vaiko apsauga nuo smurto reglamentuojama šiame įstatyme ir kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

Minėtas įstatymas parengtas siekiant, „kad smurto atvejų būtų kuo mažiau, būtų operatyviai reaguojama į kiekvieną smurto privačioje erdvėje atvejį, kad nė vienas smurtautojas neišvengtų atsakomybės, o nukentėjęs asmuo būtų apsaugotas ir gautų reikiamą pagalbą“ (Narkauskaitė, Krupskienė, 2011, p.5).

Pasaulinė praktika rodo, kad smurtą galima numatyti ir išvengti jo sukeliamų problemų. Tyrimai rodo, kad individo elgesį nulemia, ar žmogus taps smurto auka ar skriaudėju:

1) asmeninė patirtis ir individualūs veiksniai (psichologinės charakteristikos ir asmenybės sutrikimai, alkoholio ar narkotikų vartojimas, mokymosi sunkumai ir kt.);

2) tarpusavio santykiai artimoje aplinkoje (vaikystėje patirta nepriežiūra ir smurtas, skurdas, silpnas emocinis ryšys su tėvais, delinkventiniai draugai);

3) bendruomenės aplinka (santykiai mokyklos aplinkoje ir socialinis atstūmimas, nesaugi aplinka);

4) visuomenės aplinka (požiūris į smurtą kaip į problemų sprendimo būdą, kultūrinės normos ir kt.). (Stonienė, Narkauskaitė, 2012, p.69). Tokios nuostatos leidžia daryti prielaidą, kad smurto sukeliams problemoms spręsti yra reikalinga ir aktuali smurto prevencija.

Be minėto įstatymo smurto prevencija akcentuojama ir kituose teisės aktuose. Pagrindiniame valstybės dokumente LR Konstitucijos (1992) 21 straipsnyje yra teigiama, kad žmogaus asmuo yra neliečiamas, o žmogaus orumą gina įstatymas. Taip pat akcentuojama, jog yra draudžiama žmogų kankinti, žaloti, žeminti jo orumą ir žiauriai su juo elgtis. Akcentuojant smurtą artimoje aplinkoje tikslingą įvardinti ir LR Civilinį kodeksą, kuriame akcentuojamos sutuoktinių pareigos vienas kitam. Todėl vadovaujantis šiuo kodeksu galima teigti, kad smurtas šeimoje turi būti baudžiamas. Bausmės apibrėžia ir LR Baudžiamasis kodeksas (2000), kuriame yra apie 20 straipsnių, skirtų atsakomybei dėl panaudoto smurto. Tikslinga pastebėti, kad šiuose straipsniuose nėra išskirta lytis, todėl akcentuotina, kad bausmės už smurtavimą požiūriu, LR baudžiamasis kodeksas yra neutralus lyties aspektu. Vadinasi, smurtavimas gali būti fiksuojamas tiek prieš moteris ar prieš vyrus.

A.Juozulynas ir kt. (2013) teigia, kad viena iš aktualiausių moderniosios visuomenės sveikatos problemų – smurtas prieš moteris. Mokslinių tyrimų duomenimis, tai paplitęs reiškinys – pasaulyje smurto prieš moteris paplitimas svyruoja nuo 15 proc. Japonijoje bei 24 proc. Serbijoje ir Juodkalnijoje iki 69 proc. Peru bei 71 proc. Etiopijoje. Lietuvoje smurto šeimoje paplitimo rodiklis – 15 proc. Todėl šios srities prevencija yra reikalinga ir akcentuotina.

Reikėtų akcentuoti, kad 2015 metais bus baigiama įgyvendinti LR Smurto prieš moteris mažinimo strategija (2006). Būtent šioje strategijoje akcentuojamos smurto prevencijos formos, raginama smurto problemą spręsti kompleksiskai, kas leidžia daryti prielaidą, jog smurto prevenciją įgyvendinti tinkamas būdas institucijų bendradarbiavimas. Vadinasi, smurtas, kaip nepalankus visuomenės reiškinys, yra apibrėžiamas teisės aktuose, ir yra siekiama, kad šio reiškinio problemos būtų sprendžiamos.

Apibendrinant galima teigti, kad smurtas yra suvokiamas kaip nepalankus visuomenės reiškinys, kuomet patiriama skriauda asmeniui, prieš kurį panaudotas smurtas, ir turi labai

nepalankias pasekmes. Taip pat pastebima, kad moksliniame diskurse nėra vieningo smurto apibrėžimo, kas parodo šio reiškinio sudėtingumą. Mokslininkai išskiria smurto tipus bei smurto sąvokos aiškinimą pagal atskiras mokslines sritis. Lietuvos teisės aktuose taip pat aiškiai apibrėžiamas smurtas ir aptarta atsakomybė už jo naudojimą.

1.2.Smurto prevencija

Siekiant sėkmingai užkirsti kelią smurtui šeimoje, „būtina suvokti reiškinio specifiką ir žinoti psichologinę smurtą patyrusių asmenų situaciją, ypač todėl, kad su smurtu šeimoje yra susiję nemažai mitų ir stereotipų, apsunkinančių jo prevenciją“ (Michailovič, 2012, p.26). Vadinasi, taikyti bet kokias prevencijos priemones nėra tikslinga, nes smurto reiškinio sudėtingumas reikalauja atskirai analizuoti tikslinės prevencijos veiklas ir galimybes.

Analizuojant prevencijos galimybes yra tikslinga įvardinti, kas apskritai yra prevencija. Prevencija „išankstinis kelio užkirtimas, užbėgimas už akių, ypač teisės normų pažeidimui“ (Tarptautinių žodžių žodynas, 2000, p. 600). Pagal A. Jatkevičių (2003), prevencija yra tokia veikla, kuri skirta išaiškinti ir pašalinti nusikalstamumo priežastis. Taigi suprantama, kad prevencija yra įvairūs skirtingų institucijų veiklos būdai ir formos, kurios nukreiptos tam, kad būtų galima išvengti nusikalstamos veiklos arba suteikti informaciją nukentėjusiems asmenims.

Tačiau, S. Gečėnienė (2004), teigia, kad pagrindinis reikalavimas, keliamas bet kokiai prevencijos priemonei, – jos veiksmingumas. Šis reikalavimas tiesiogiai išplaukia iš jos apibrėžimo – kryptinga veikla, skirta tam tikram (konkrečiam) prevencijos tikslui pasiekti. Taigi jeigu priemonė neveiksminga, jeigu ja neįmanoma pasiekti to, ko siekiama, ją sunku pripažinti prevencijos priemone. Todėl suprantama, kad prevencinė veikla turi teikti naudą ir būti reikšminga tiems asmenims, kam yra skirta.

Todėl akcentuojant smurto artimoje aplinkoje prevenciją, galima akcentuoti L. Ruibytės ir V. Veličkos (2012) atliktą tyrimą, kuris leidžia teigti, kad kaip rodo įvairių šalių patirtis, kriminalizavus smurtą artimoje aplinkoje policijos pareigūnai jaučia turį daugiau galių spręsti šią problemą, tačiau tuo pačiu pažymi, kad darbas su smurtu artimoje aplinkoje jiems kelia frustraciją dėl smurto šeimoje pasikartojamumo bei dėl to, kad pradinės jų intervencijos ne visada pakankamai paremiamos platesnės sistemos (teismų, prokurorų, bendruomenės). „Pareigūnai norėtų daugiau apmokymų, konsultacijų, smurto šeimoje atvejų analizių bei glaudesnio bendradarbiavimo tarp profesinių grupių“ (Ruibytė, Velička, 2012, p.166). Taigi smurto artimoje aplinkoje prevencija yra viena iš policijos veiklos formų. Tačiau pagal pateiktą mokslininkų išvadą matyti, kad įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją policijos pareigūnai susiduria su įvairiomis problemomis, kurias padėtų spręsti bendradarbiavimas su kitomis šią veiklą įgyvendinančiomis institucijomis.

Pagal LR Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą (2011) Valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos ir nevyriausybinės organizacijos, siekdamos užkirsti kelią smurtui artimoje aplinkoje, pagal kompetenciją imasi šių prevencijos priemonių:

- 1) organizuoja visuomenės švietimo ir informavimo kampanijas, skatinančias netoleruoti smurto;
- 2) organizuoja teisėjų, prokurorų, policijos pareigūnų, specialistų ir kitų asmenų, dirbančių smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos srityje, mokymus ir kvalifikacijos kėlimo kursus pagal Vyriausybės ir jos įgaliotų institucijų bei savivaldybių parengtas programas, finansuojamas iš valstybės ir savivaldybių biudžetų ir tarptautinių programų;
- 3) organizuoja visuomenės teisinį švietimą apie veikas, kurios laikomos smurtu artimoje aplinkoje, šių veikų teises pasekmes ir atsakomybės už jų padarymą neišvengiamumą;
- 4) organizuoja tyrimus, statistinių duomenų rinkimą apie smurtą artimoje aplinkoje ir šių duomenų analizę;
- 5) rengia kursus, kuriuose mokoma konfliktų, kylančių artimoje aplinkoje, taikaus sprendimo būdų;
- 6) neišduoda leidimo laikyti (nešiotis) ginklą arba panaikina turimus leidimus;
- 7) imasi kitų prevencijos priemonių.

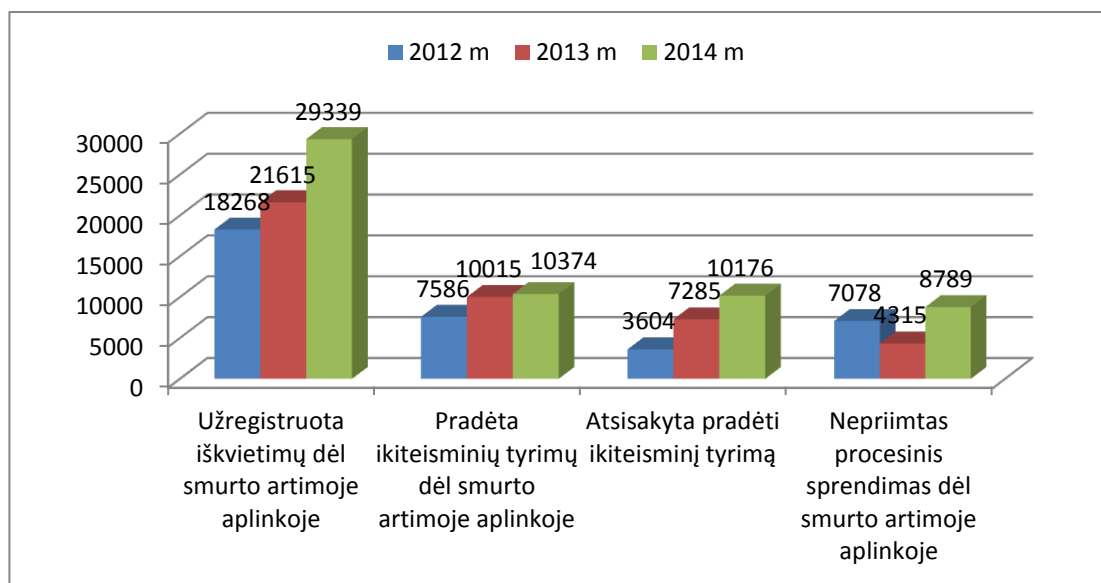
Pagal pateiktą prevencijos priemonių sąrašą matyti, kad prevencinė veikla apima įvairias informavimo ir visuomenės švietimo veiklas, pareigūnų mokymus, įgyvendina tyrimus, apklausas, padeda įgyvendinti psichologinių ir teisinių mokymų taikymo galimybes praktikoje.

Taip pat labai svarbu akcentuoti, terminas „prevencijos priemonė“ dažniausiai vartojamas kartu su siektinu tikslu: „priemonė *laisvalaikiui pagerinti*“, „nepilnamečių *užimtumo didinimo priemonė*“ ir pan. (Gečėnienė, 2003, p.100).

Specialiojoje literatūroje, pasak T. Kestenio (2002), prevencijos objektai tapatinami su objektyvios realybės reiškiniiais arba procesais, kuriems prevencinė veikla yra skirta bei daro poveikį juos keičiant, t. y. suteikiant naujas savybes ar kokybines formas. „Valstybės institucijų, įskaitant ir teisėsaugos, prevencinės veiklos funkcionavimo efektyvumą lemia šioje srityje naudojamos informacijos turinys, mastas, išsamumas bei objektyvumas“ (Jurgelaitienė, 2002, p.26). Vadinasi, viena svarbiausių pagalbos galimybė taikant įvairias prevencijos priemones yra informacijos paieška ir kaupimas bei tikslingas jos panaudojimas. Todėl teisinį švietimą, kaip vieną prevencijos prieš smurtą formų galima įvardinti kaip reikšmingą ir policijos darbe. Tai patvirtina ir Ž. Jonynienės ir kt. (2011) atliktas tyrimas, kurio išvadose teigiama, kad teisinis švietimas – naudingas patyčių prevencijos būdas. Tai patvirtina dauguma apklaustų mokinių ir mokytojų, kurie nurodo, kad teisinis švietimas svarbus moksleivio gyvenime, o jo metu gautos teisinės žinios, respondentų manymu, padeda ugdyti teigiamas moksleivių savybes, tokias kaip teisių gerbimas,

pilietiškumas, teisinė sąmonė, tolerancija, atsakomybės jausmas ir kt., kurios yra priešingos mokyklose dar vis vyraujančiam smurtui, patyčioms, nepagarbai ir kitiems žeidžiantiems veiksams (Jonynienė ir kt., 2012, p.226). Taigi suprantama, kad policijos siekis įgyvendinti smurto prevenciją artimoje aplinkoje pirmiausia turėtų būti įgyvendinamas organizuojant teisinį švietimą. Todėl reikalingos teisinės informacijos parengimas, kuri būtų aiškiai suvokiama mokiniams ir pedagogams bei mokinių tėvams, gali būti įvardijamas kaip tikslinga prevencinė smurto artimoje aplinkoje priemonė.

Remiantis statistiniais duomenimis galima aptarti tokios prevencijos reikalingumą (žr.2 pav.).

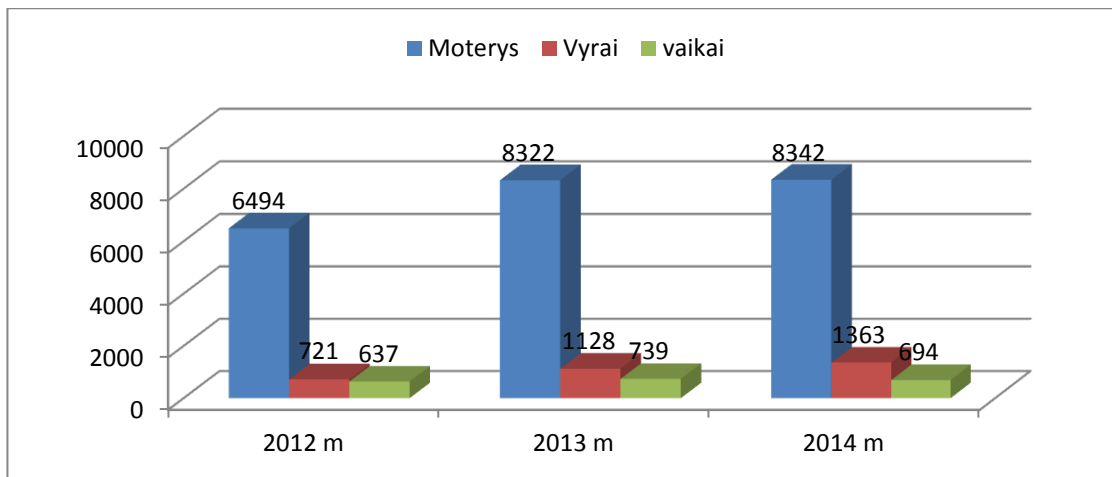

2 pav. Smurto artimoje aplinkoje statistika

Sudaryta autorės remiantis informacija policijos informacija www.bukstipri.lt

Pagal pateikiamus duomenis matyti, kad smurto artimoje aplinkoje atvejų kasmet daugėja. Taip pat atitinkamai daugėja ir pradėtų ikiteisminių tyrimų, nors daugėja ir atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą. Tokie augantys smurto artimoje aplinkoje atvejų skaičiai rodo, kad problema egzistuoja ir prevencinė veikla turi būti įgyvendinama.

Nukentėjusieji nuo smurto artimoje aplinkoje aptariami 3 paveiksle.

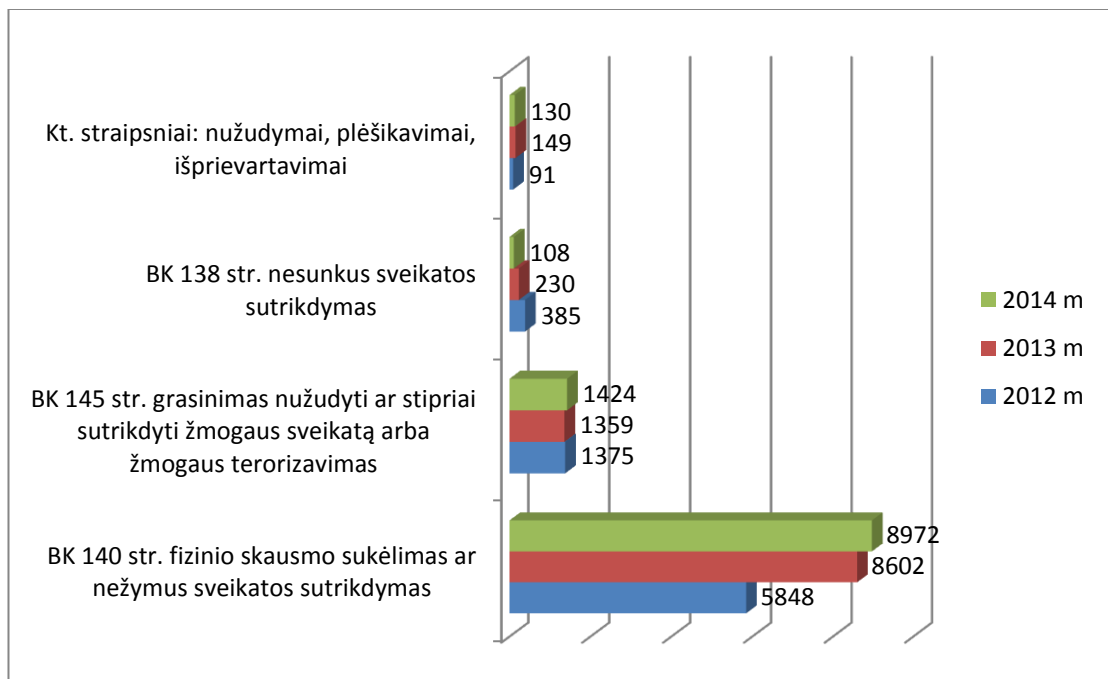

3 pav. Nukentėjusieji nuo smurto artimoje aplinkoje

Sudaryta autorės remiantis informacija policijos informacija www.bukstipri.lt

Pateikti policijos departamento informacijos duomenys rodo, kad dažniausiai nuo smurto artimoje aplinkoje nukenčia moterys. Tačiau galima pastabėti ir tai, kad daugėja ir nukentėjusių vyrų skaičius. Todėl tikėtina, kad smurtas artimoje aplinkoje yra dažniausiai šeimyninių konfliktų pasekmė. Kiek guodžia faktas, kad vaikų, nukentėjusių nuo smurto, skaičius mažėja.

Aiškinantis smurto artimoje aplinkoje formas matyti, kad jos yra įvairios (žr. 4 pav.)

4 pav. Smurto artimoje aplinkoje formas

Pagal pateikiamus duomenis matyti, kad daugiausia smurto artimoje aplinkoje pasekmė nežymus fizinio skausmo sukėlimas ar nežymus sveikatos sutrikdymas. Tokie faktai rodo, kad dažniausiai artimoje aplinkoje yra smurtaujama siekiant pagąsdinti, suteikti skausmo.

Magistro darbe yra tiriama Klaipėdos apskrities situacija, todėl tikslinga įvertinti ir šios apskrities statistinius duomenis. (žr. 5 pav.).

	Užregistruota		Kaita, proc.	Pradėta ikiteisminių tyrimų	Atsisakyta pradėti	Nepriimtas procesinis sprendimas	Nepriimtų procesinių sprendimų dalis (proc.)
	2013 m. 1-12 mėn.	2014 m. 1-12 mėn.					
Klaipėdos apskr.	2607	3226	23,7	1101	1996	130	4,0
VPK	23	15	-34,8	11	0	4	26,7
1 PK	530	583	10,0	165	416	2	0,3
2 PK	832	984	18,3	317	597	70	7,1
Klaipėdos r. PK	275	463	68,4	212	231	20	4,3
Kretingos r. PK	282	394	39,7	100	282	12	3,0
Neringos PK	9	12	33,3	2	9	1	8,3
Palangos m. PK	85	71	-16,5	35	28	8	11,3
Plungės r. PK	335	392	17,0	179	213	1	0,3
Rietavo PK	74	86	16,2	23	59	4	4,7
Skuodo r. PK	162	226	39,5	57	161	8	3,5

5 pav. Klaipėdos apskrities pranešimai apie smurtą artimoje aplinkoje

Šaltinis: Klaipėdos policijos komisariato informacija

Pagal pateikiamus duomenis matyti, kad Klaipėdos apskrityje smurto artimoje aplinkoje atvejų skaičius taip pat didėja. Šio skaičiaus augimas net 23, 7 proc. Todėl teigtina, kad Klaipėdos apskritis yra pažeidžiama aplinka ir yra reikalinga aktyvi prevencija siekiant mažinti smurto artimoje aplinkoje atvejų skaičių.

Apibendrinant galima teigti, kad prevencija mokslinėje literatūroje suprantama kaip veikla, kuria siekiama užkirsti kelią nepalankiems įvykiams ar žalingiems polinkiams. Smurtas artimoje veikloje viena iš nepalankių aplinkos veiklų, kur reikalinga atsakinga ir tikslinga prevencija, nes galima teigti pagal teikiamus statistikos pavyzdžius, kad smurto artimoje aplinkoje atvejų nuolat daugėja

1.3. Policijos ir NVO bendradarbiavimas kaip prevencinė smurto artimoje aplinkoje priemonė

1.3.1. Policijos veiklos išskirtinumas kaip bendradarbiavimo su kitomis institucijomis poreikis

Demokratinėje visuomenėje policijos tarnyba laikoma „gerbtina profesija ir labai sunkia veikla, nes ji reikalauja ne tik stipraus charakterio ir intelekto, bet ir noro tarnauti atsižvelgiant į asmens, visuomenės bei valstybės interesus (Kalesnykas, 2003, p. 66). Vadinasi, policijos tarnybos paskirtis saugoti savo valstybės žmones, sudaryti saugaus gyvenimo sąlygas. Policija nėra „baudžiamojo persekiojimo, o asmens ir viešąjį saugumą užtikrinanti institucija visuomenėje (Kalesnykas, 2002, p.50).

V. Mečkausko (2005) teigimu, šiuolaikinė viešojo administravimo teorija reikalauja, kad kiekviena viešojo administravimo institucija ir jos veikla turi atitikti aiškiai apibrėžtą misiją bendrame valstybės valdymo mechanizme. Kiekvienos viešojo administravimo institucijos paskirtis ir kompetencija nustatoma įstatymais bei kitais teisės aktais. Policijos misiją valstybėje nustato

Policijos veiklos įstatymo 5 straipsnis, kuriame įtvirtinti pagrindiniai policijos uždaviniai ir kiti teisės aktai. „*Policijos misija – saugoti ir gerbti asmens teises ir laisves, užtikrinti viešąją tvarką ir visuomenės saugumą, pagal kompetenciją kurti saugią aplinką, bendradarbiaujant su visuomene ir atsiskaitant jai, efektyviai ir racionaliai naudojant turimus žmogiškuosius, finansinius bei materialinius išteklius įgyvendinti veiksmingą nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų kontrolės ir prevencijos politiką*“ (Mečkauskas, 2005, p.80). Taigi, pagal šią įvardintą misiją aiškiai matyti, kad policijos veikloje yra būtinas bendravimas ir bendradarbiavimas, kuris padeda užtikrinti visuomenės poreikius ir atsiskaityti jai už savo veiklą.

V. Smalskys (2008) taip pat akcentuoja, kad šiuolaikinėje visuomenėje į pirmą vietą iškeliamą socialinę pagalbą (paslauga) piliečiams. Remdamasis užsienio autoriais V. Smalskys, akcentuoja, kad bendruomenės teisėtvara yra nauja policijos veiklos filosofija, kurios tikslas - veiksmingiau spręsti nusikalstamumo, narkomanijos, nusikaltimų baimės, socialinės ir fizinės netvarkos problemas bei sukurti naują policijos ir žmonių (bendruomenės) bendradarbiavimo bei paslaugų teikimo piliečiams formą. Vadinasi, būtina akcentuoti policijos kaip visuomenės švietėjos ir ugdytojos vaidmenį, kurį ji gali susikurti bendraudama ir bendradarbiaudama su socialiniais partneriais.

Pasak A. Raipos (2007), daugeliui XX amžiaus pradžios ir tarpukario Europos valstybių buvo būdinga šakinė policijos sistema – veikė politinė, kriminalinė, vandenių, geležinkelių, papročių ir kt. policijos. Tada vyravo požiūris, kad „universaliai parengti policininko neįmanoma, taigi būtina specifikuoti policijos tarnybą į atskiras rūšis (Raipa, 2007, p.78). Pastaruoju metu policijos pareigūnai atlieka įvairią veiklą, nors yra išlikusios ir šakinės policijos tarnybos. Tačiau akcentuotina, kad bet kurioje policijos veiklos srityje yra akcentuojamas pareigūno išsimokslinimas ir gebėjimas pritaikyti savo žinias įvairiose veiklose.

Remiantis A. Raipa (2008), galima teigti, kad turėdamas aukštesnį išsilavinimo ceną, pareigūnas gali geriau adaptuotis policijos ir piliečių santykiuose, įvertinant tai, kad piliečiai tampa atviresni, demokratiškesni ir keliantys abipusį pasitikėjimą, ypač nusikaltimų prevencijos darbe. Nauji į policiją priimti pareigūnai daugiau turėtų gilinti darbo bendruomenėje ir su bendruomenės nariais žinias. Vadinasi, keičiantis visuomenei, jos poreikiams auga ir policijos pareigūnų atsakomybė, todėl šiuolaikinėje policijos tarnyboje turi dirbti specialiai tam pasirengę žmonės, turi būti akcentuojamas mokslo siekimas, tobulinimas ir pareigūno atsakomybė.

Pažymėtina, kad dabartinė teisėtvarkos būklė nėra teigiamai vertinama nei piliečių ar jų bendruomenių, nei pačios valstybės. „Didėjantis nusikalstamumas rodo, jog viešosios tvarkos apsauga ir asmens bei viešojo saugumo užtikrinimas yra ta problema, kurios neišsprendus negalima paspartinti ne tik valstybės, atskirų jos institutų, bet ir šiuolaikinės visuomenės reformavimo“ (Kalesnykas, 2002, p. 44). Todėl organizuojant įvairią prevencinę veiklą, reikėtų atsakingai įvertinti

pareigūnų pasirengimą tokią veiklą organizuoti, nes esminis bendradarbiavimas su visuomene, prisistatymas visuomenei įgyvendinamas tokioje veikloje.

Policijos pareigūnų pagrindinė funkcija yra „ne kova su nusikalstamumu, o būtinybė susikurti efektyvią socialinę neteisėtų veiksmų kontrolę, užkertant jiems kelia išimtinai teisėtais būdais, užtikrinant efektyvių policijos priemonių glaudų derinimą su piliečių teisių, laisvių ir teisėtų interesų garantijų sistema“ (Kalesnykas, et al. Higgins ir kt., 2002, p.46). Vadinasi, policijos pareigūnams pirmiausia turi būti reikšmingas saugios aplinkos užtikrinimas, ko siekdami jie turėtų pasitelkti įvairių institucinių pagalbą, vadovautis įstatymais ir valstybės nuostatomis.

Šiandien policija vykdo dvejopą – baudžiamojo persekiojimo ir viešojo saugumo užtikrinimo – funkciją. Pagal A. Kalesnyką (2002), ši funkcija tampa disfunkcinė integruojantis į Europos Sąjungą, nes pabrėžiant pirmąją funkciją mažėja antrosios svarba. Todėl policija turėtų vykdyti ne baudžiamąjį persekiojimą, kuris yra teisingumą vykdančių institucijų funkcija, o asmens, viešojo visuomenės saugumo užtikrinimo ir tvarkos palaikymo, t.y. teisėtvarkos, funkcijas. Vadinasi, policijos veiklos pokyčiai turėtų būti aktyviai pastebimi ne vien tik atliekant kontrolės keliuose ar nusikaltusių asmenų gaudymo prievoles, bet ir aktyviai informuojant bei šviečiant visuomenę apie jų teises ir galimybes gauti reikiamą apsaugą nuo nepageidaujamų reiškinių.

Tačiau reikia akcentuoti, kad ne tik policijos funkcijų įgyvendinimas sukelia nesklandumus policijos veikloje. Ž. Navickienė (2011) kelia dar vieną – pareigūnų bendradarbiavimo problemą. Minėtos autorės atliktas tyrimas atskleidė ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiklos ypatybes, kuomet buvo akcentuota, kad teisėsaugos institucijų pareigūnai sąveikauja tiek savo įstaigoje (vidiniai ryšiai), tiek ir su kitų įstaigų darbuotojais (išoriniai ryšiai). Be tokios sąveikos nebūtų įmanoma reguliuoti nusikalstamų veikų tyrimo proceso, taigi, ir efektyviai ištirti nusikalstamų veikų. Tačiau bendradarbiavimo stoka gali būti akcentuota ir kitose policijos veiklos srityje.

S.Novikovas (2007), teigia, kad policijos nesugebėjimą efektyviai vykdyti jai pavestas funkcijas lemia įvairios priežastys. Dažniausia – finansavimo problema. Ne mažiau rūpesčių kelia netobula teisinė bazė, žema policijos pareigūnų kvalifikacija ir kt. Tačiau svarbiausia policijos neefektyvios veiklos priežastis yra pačios policijos paskirties bei jos vaidmens visuomenėje nesuvokimas. Dėl to netinkamai organizuojama policijos veikla. Taigi ir šio autoriaus pastebėjimu, policijos veikla nėra aiškiai suvokiama visuomenėje, ir nors autorius akcentuoja finansavimo trūkumą, tačiau vis tik policijos veiksmumas turi būti matomas ir pastebimas visuomenėje.

Pasak V. Bubnio ir V. Smalskio (2005), policija priartinama prie visuomenės, piliečiai skatinami padėti teisėtvarkos institucijoms. Veiklos prioritetą priklauso viešosios tvarkos palaikymo (viešajai) policijai – ji privalo vykdyti aktyvią prevencinę veiklą, teikti piliečiams socialines paslaugas, įtraukiant juos į savo programų įgyvendinimą. Visa tai policijos reformą susieja su naujosios viešosios vadybos principų įgyvendinimu.

Akcentuojant pokyčius šiuolaikinės visuomenės gyvenime ir reformas policijos veikloje reikalinga patvirtinti V. Bubnio ir V. Smalskio (2005) išsakytą nuostatą, kad įsitvirtinant visuomeniniams pokyčiams, kinta ir policijos organizacijos misija teikiant piliečiams paslaugas. Vertinant policijos veiklą, įsitvirtina nauji kriterijai: veiklos efektyvumas, demokratinės ir etinės vertybės, teisėtumas ir profesionalumas. Policijoje įsitvirtina „vakarietiškos“ vertybės – teisėtumas, demokratija, profesionalumas, veiklos efektyvumas, naujosios viešosios vadybos principai, - šias tendencijas spartina eurointegraciniai ir globalizacijos procesai.

Taigi apibendrinant galima teigti, kad policijos institucijos veikla iš esmės turi atspindėti visuomenės saugojimo ir jos interesų gynimo klausimus, būti susieta su visuomenės informuotumu, gaunama visuomenės pagalba, kas leidžia tikėtis aktyvaus policijos pareigūnų gebėjimo bendrauti ir bendradarbiauti su įvairiomis institucijomis ir socialiniais partneriais.

1.3.2. Bendradarbiavimo poreikis įstaigos veikloje

Bendradarbiavimo aspektas literatūroje gausiai nagrinėjamas, kadangi yra daugelio mokslinių disciplinų dalis. Kai kurie mokslininkai bendradarbiavimo termino reikšmę apibūdina, kaip chaotišką, nes šis terminas vartojamas daugelyje disciplinų. Tačiau daugelis autorių sutinka, kad „bendradarbiavimas yra procesas, kurio metu asmenys, grupės ar organizacijos bendrauja ir palaiko ryšius dėl abipusės naudos ar pelno“ (Schalk ir kt., 2010, p.454). Taigi policija, kaip atskira organizacija, turi galimybes įgyvendinti jai priskirtas funkcijas, kurių kartais neužtenka, kad problemos būtų išspręstos iki galo, todėl kompleksinių problemų sprendimui tikslinga įgyvendinti bendradarbiavimą su kitomis organizacijomis.

Moksliniame diskurse bendradarbiavimas analizuojamas įvairiais aspektais. Pasak P. Westwood (1993), bendradarbiavimas – tai dviejų ar daugiau asmenų veikla, dalijantis patirtimi, ieškant tinkamiausių pagalbos būdų ir juos įgyvendinant. „Bendradarbiavimas – tai darbas kartu, sujungus intelektines jėgas, pagalba vienas kitam, bendras problemos sprendimas ir bendras sprendimo priėmimas“ (Straubergaitė ir kt., 2008, p. 192). Tai yra reikšminga ir tuo požiūriu, jog „geras bendradarbiavimas su kolegomis neatsiras savaime. Skirtingos nuomonės ir darbe naudojamos skirtingos taktikos stimuliuoja diskusiją, praplečia bendradarbiaujančių šalių požiūrį“ (Ivanuskienė, 2009, p.26). Vadinasi bendradarbiaujant skirtingų sričių specialistams galima surasti optimaliausius sprendimus, todėl policija turėtų ieškoti bendradarbiavimo galimybių.

Remiantis E. Jezerskyte, V. Žydžiūnaite (2005), efektyvus bendradarbiavimas suprantamas kaip komandos narių tarpusavio santykių (socialinių veiksnių) ir žinių kūrimo (kognityviųjų veiksnių) sąveikos rezultatas, lemiantis bendrą pasidalytą supratimą ir problemos sprendimą komandoje. Vadinasi, labai svarbu, kad bendradarbiaujantys specialistai gebėtų ne tik pasidalinti

reikalingomis specialybės žiniomis, bet ir atsakingai įvertintų paskirtą darbą, gebėtų sutarti ir pasiskirstyti darbą. „Sujungus žmones ne pagal funkcijas, o pagal procesus, toje pačioje komandoje susitinka skirtingo išsilavinimo ir patirties žmonės, ir tai leidžia jiems bendraujant tarpusavyje mokytis daug skirtingų dalykų (Garalis, 2004, p.50). Taip pat A. Garalio (2004) teigimu, bendradarbiaujant galima greičiau išmokti ir kolegų atliekamą darbą, kad jis taptų naudingas grupei, nes kiekvieno nario vertė priklauso nuo to, kokią jis gali padaryti asmeninį įnašą į bendro rezultato pasiekimą, juo labiau akcentuotina, kad kartu vyksta ne tik asmeninis kiekvieno individo tobulėjimas, įgyjant naujų žinių ir įgūdžių, bet ir visos komandos potencialo augimas, kuris sudaro galimybes efektyviau veikti.

V. Vaicekauskienė (2003) bendradarbiavimą įvardija kaip socialinę sąveiką. Ši sąveika, minėtos autorės teigimu yra naudojama siekiant:

- 1) organizuoti bendrą partnerių veiklą ir derinti bendrus veiksmus, vienyti individualias pastangas, t.y. kurti bendradarbiavimo veiksmų sistemą;
- 2) plėtoti socialinius bendradarbiavimo ir pagalbos santykius, bendrauti partneriams darant įtaką ir keičiant vienas kitą (Vaicekauskienė, 2003, p.58).

Mokslinėje literatūroje yra išskiriamos bendradarbiavimo strategijos, kurios gali būti labai įvairios (žr. 1 lentelė)

1 lentelė

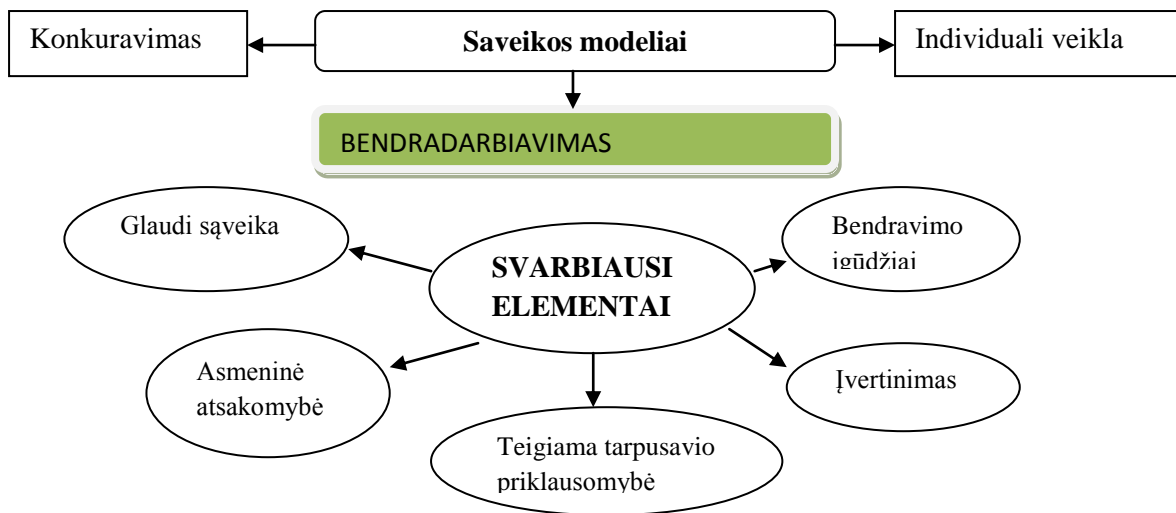
Bendradarbiavimo strategijos ir nuostatos

Bendradarbiavimo strategija	Apibūdinimas
Bendradarbiavimas suvokiamas kaip susitarimas	skirtinguose bendradarbiavimo etapuose, specialistas tampa „vadovu“
Bendradarbiavimas suvokiamas kaip bendra strategija	bendro aptarimo ir susitarimo rezultatas.
Bendradarbiavimas suvokiamas kaip pasidalijimas uždaviniais siekiant bendro tikslo.	funkcijų dubliavimas sukelia sumaištį ir sudaro galimybę atsirasti spragoms, į kurias gali patekti tie, kuriems yra reikalinga pagalba.
Bendradarbiavimas – skirtingas nuostatas ir interesus turinčių žmonių bendra veikla.	pripažįstami geriausi argumentai. Norint efektyviai dirbti kartu būtina žinoti ir derinti bendradarbiaujančių skirtingus interesus siekiant bendro tikslo.

Sudaryta autorės, remiantis šaltiniu V. Vaicekauskienė, 2003, p.58

Taigi pagal pateiktas bendradarbiavimo strategijas ir nuostatas matyti, kad siekiant sėkmingo bendradarbiavimo komandoje būtina derinti interesus, ieškoti bendros veiklos gairių, kurios padėtų pasiekti reikalingą tikslą.

Bendradarbiavimas kaip veikla turi savo sudedamuosius elementus. Mokslinėje literatūroje yra išskiriami 5 bendradarbiavimo elementai (žr. 6 pav.)

6 pav. Pagrindiniai bendradarbiavimo elementai

Šaltinis: S. Raižienė, 2000, p. 29.

Pagal pateiktą schemą matyti, kad įgyvendinant bendravimo elementus ir įvertinant kiekvieną jų, grupės nariai jaučiasi susiję vieni su kitais ir jaučia asmeninę atsakomybę už savo veiksmus komandoje. Taip pat suprantama, kad bendradarbiavimo grupės nariai turi padėti vienas kitam organizuojant bendrą veiklą. Bendraujant svarbu įvertinti visus partnerius, gebėti spręsti konfliktus ir vertinti, kaip pavyko pasiekti bendrus tikslus.

Apibendrinant galima teigti, kad pagal pateiktas mokslininkų nuostatas galima aiškiai suprasti, kad bendradarbiavimas yra procesas, kuriame dalyvauja keli asmenys, kurie gali būti skirtingo išsilavinimo, pažiūrų, lyčių, tačiau siekiančių įveikti bendrai išsikeltą problemą, kurios sprendimui pritaiko visas savo intelektines, psichologines ir fizines galimybes. Policijos darbe tikslinga bendradarbiauti, kad būtų pasiektas sėkmingas rezultatas. Bendradarbiavimas policijos, kaip ir kitų institucijų darbe turi būti parengtas vadovaujantis bendradarbiavimo strategijomis ir nuostatomis.

1.3.3. Tarpinstitucinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo nauda

Dažniausiai smurtą artimoje aplinkoje patiriantiems žmonėms yra reikalinga įvairi pagalba: socialinė, psichologinė, teisinė pagalba. Tokios pagalbos poreikis inicijuoja įvairių sričių tarnybų veiklą. Pagal nukentėjusių poreikius kiekviena tarnyba įgyvendina skirtingas funkcijas ir atlieka savo srities veiklą. Todėl vienas tikslingų smurto artimoje veikloje prevencinės veiklos momentų yra tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Siekiant tokio tikslo policijos pareigūnams reikšminga bendradarbiauti su kitomis organizacijomis. Viena iš veiklos sričių ir galėtų būti bendradarbiavimas su įvairiomis nevyriausybinėmis organizacijomis (NVO).

Lietuvių kalbos žodyne (2000) teigiama, kad bendravimas yra bendrų reikalų, santykių turėjimas. Vienas iš esminių žinių visuomenės bruožų, pasak P. Večkienės ir kt. (20110, ir

pagrindinis jos iššūkis – multidisciplininis šios visuomenės pobūdis. Todėl suprantama, kad įgyvendinant įvairių institucijų nuostatas ar teikiant pagalbą būtų tikslinga sujungti kelių institucijų veiklos aspektus ir galimybes. Pasak P. Večkienės ir kt., tyrimuose vis labiau ryškėja ne vienos srities žinovų, o įvairius požiūrius, skirtingas kompetencijas galinčių derinti specialistų poreikis, praktikoje jie dažnai įvardinami ir kaip praktikai tyrėjai. Todėl tarpdisciplinio bendradarbiavimo tema viena aktualiausių šio laikotarpio temų, todėl tokio bendradarbiavimo poreikis leidžia kiekvienos įstaigos specialistams sujungti pajėgas su kitų tikslinių institucijų pajėgomis bendradarbiaujant ir sprendžiant konkrečius probleminius klausimus.

Pagal G. Jucevičių (2010), interdiscipliniškumas (angl. – interdisciplinarity) yra inovacijų proceso kategorija, pasižyminti skirtingų disciplinų ir profesijų (profesinių žinių ir specializuotų kompetencijų) sąveika, o šios sąveikos rezultatas – nauji produktai, paslaugos, industrijos, o moksle – naujos disciplinos. Kita susijusi kategorija – tarpdiscipliniškumas kai konkrečios srities problemai nagrinėti yra pasitelkiamos metodologijos ir instrumentai iš kito profesinių žinių lauko, nes problemos sprendimo perspektyva susiduria su tam tikrais apribojimais. Taikomas ir transdisciplininis požiūris, besiremiantis prielaida, kad universaliai pritaikomos žinios ir technologijos, nepriklausančios vienai konkrečiai disciplinai. Vadinasi, tarpinstitucinis bendradarbiavimas yra palankus dar ir tuo požiūriu, kad komandose skirtingų profesijų atstovai, kurie į atskirą problemą gali pažiūrėti skirtingai ir ieškoti bendrų jos sprendimo būdų.

Pasak G. Mažeikio ir J. Ruškaus (2007) teigimu, mokslinių tyrimų Lietuvoje rezultatai rodo, jog specialistai linkę veikti savo profesijos srityje ir stokoja bendrųjų gebėjimų – komandos pokyčių valdymo, darbo patirties reflektavimo mokantis komandoje, kooperuoto problemų sprendimo. Taigi bendradarbiavimas gali būti įvardintas kaip viena svarbiausių specialistų kompetencijų, kuri leistų derinti savo srities žinias su kitų profesijų ar institucijų specialistų žiniomis ir gebėjimas, ko pasekoje galima tikėtis aktyvesnių ir tikslesnių veiklos rezultatų.

Bendravimo, bendradarbiavimo, socialinio aktyvumo gebėjimų ugdymas laiduoja socialinės kompetencijos plėtojimą. Socialinė kompetencija leidžia nuo tarpasmeninio bendravimo pereiti prie bendravimo grupėje ir bendradarbiavimo, t. y. bendros veiklos, grindžiamos susitarimu, kodėl ir kaip kuriama komanda, kaip organizuojamas komandinis darbas, kaip pasiskirstoma vaidmenimis. „Edukaciniu požiūriu, kompetencijos struktūra apima žinių, mokėjimų ir vertybių sferas, laiduojančias efektyvų ir kokybišką veikimą konkrečioje situacijoje“ (Večkienė ir kt., 2011, p. 209).

Bendravimas ir bendradarbiavimas būtinas ir reikšmingas kaip pasikeitimas informacija. V. Gudonis ir R. Steponavičienė (2007) teigia, kad nebendraudant neįmanomas joks grupinis veikimas, todėl bendravimas yra būtina žmogaus atsiradimo, egzistavimo ir tobulėjimo sąlyga. „Mokslininkai veiksmingam bendravimui priskiria tokius požymius: tinkama laikysena ir tinkamas balso tonas, aiškiai formuluojami klausimai ir sklandūs atsakymai, aiškios mintys ir jausmai, empatija arba kito

perspektyva, dėmesingas klausymasis, lydymas bendravimą skatinančių komentarų ir kt. (Gudonis ir kt., 2007, p.140). Todėl bendravimas tarp komandos narių, gebėjimas bendrauti sudaro tvirtą pagrindą bendradarbiavimo galimybei, taip pat akcentuotina, kad svarbu įvertinti dalyvių lygiavertiškumo svarbą, akcentuoti pasitikėjimą vienas kitu, ne tik planuojant bendrą veiklą, bet ir mokantis vieniems iš kitų, kas aiškiai nurodo į tai, jog skirtingų sričių specialistų bendravimas yra veiksmingos veiklos pagrindas.

NVO ir policija priklauso skirtingiems sektoriams. Todėl jų veiklos sujungimas bendrai veiklai vertinamas ir kaip tarpsektorinis bendradarbiavimas. „Tarpsektorinis bendradarbiavimas – tai vienas kitą papildantis bendradarbiavimas tarp valdžios, valstybinių institucijų (sveikata, švietimas, aplinka, kultūra, sportas, ir kt.), visuomenės, nevyriausybinių organizacijų, verslo ir žiniasklaidos“ (Miginis, Ulozas, 2013, p. 22). Todėl galima teigti, kad NVO savo paskirtimi – spręsti įvairias visuomenines problemas ir policija, kuri užtikrina viešąją tvarką gali tikslingai sujungti veiklos pajėgas.

J. Vyšniauskytė-Rimkienė ir kiti (2013) teigia, kad tarpsektorinis bendradarbiavimas tarp valstybinio, privataus ir nevyriausybinių sektorių tampa vis aktualesnis sprendžiant socialinės rizikos šeimų sveikatos problemas. Todėl galima teigti ir tai, kad smurto artimoje aplinkoje problemos taip pat reikalauja tarpsektorinio bendradarbiavimo veiklos.

Minėti autoriai (et al A. Rose, 1994) akcentuoja ir išskiria tokius tarpsektorinio bendradarbiavimo bruožus:

a) tai gerai apibrėžtas ir vienas kitą papildantis bendradarbiavimas tarp dviejų ar daugiau žinybų/sektorių. Šis bendradarbiavimas yra formalus, aprašytas susitarime ar bendradarbiavimo sutartyje. Nors gali vykti ir neformalaus bendradarbiavimo forma, kurio varomoji jėga dažnai yra asmeniniai santykiai tarp skirtingų žinybų/sektorių atstovų. Šis bendradarbiavimas kuria pridėtinę vertę ir jungia bendriems veiksams kaip įmanoma didesnę suinteresuotų veikėjų skaičių;

b) žinybos ir sektoriai tarpusavyje koordinuoja veiklas. Siekiant efektyvumo ir racionalaus žmoniškųjų, finansinių ir kitų resursų panaudojimo, žinybos/sektoriai tarpusavyje derina veiksmus, atsiranda vedantysis partneris, kuris koordinuoja veiklas, stengiasi užtikrinti efektyvią komunikaciją;

c) bendradarbiavimas remiasi užsibrėžtais tikslais, kuriais siekiama formuoti sistemingą, nuoseklią ir efektyvią sąveiką. Taip pasiekama, kad tarpžinybinio/tarpsektorinio bendradarbiavimo rezultatas yra efektyvesnis nei konkrečios žinybos ar sektoriaus pasiekti tikslai. Vadinasi, NVO ir policija, siekdamos įgyvendinti prevenciją smurto artimoje aplinkoje klausimais, turi savo veiksmus įgyvendinti pagal pasirašytą bendradarbiavimo sutartį, suderinti veiklas bei nuosekliai įgyvendinti numatytą strategiją.

Praktiniame vadove tarpžinybinio bendradarbiavimo stiprinimas jaunimo politikos srityje (2013) akcentuojama, kad bendradarbiavimo neišvengiamumas: įstaigos, veikiančios gretimose ar tose pačiose srityse, anksčiau ar vėliau pradeda bendradarbiauti, nes ilgainiui atrandama sąlyčio taškų. Skirtingos pusės pastebi, kad siekia vienodų tikslų, vadovaujasi panašiais principais – taip atsiranda dirbti kartu galimybės. Tai siejasi su dviem aspektais:

bendra problematika – kurią sprendžia skirtingos organizacijos. Dažniausias pavyzdys vietos lygmeniu yra vaiko teisių apsauga. Siekiant kokybiškai ir greitai spręsti atsiradusią problemą, vienijamos pajėgos, pavyzdžiui, policijos, švietimo įstaigų ir vaiko teisių apsaugos bendradarbiavimas sprendžiant probleminių šeimų, paauglių nusikalstamumo ar mokyklos nelankymo klausimus;

funkcinis priklausomumas – kai įstaigų kompetencija ir deleguotos funkcijos sutampa. Praktikoje pasitaiko, kad funkcijos dubliuojasi, tačiau dažniau jos panašios, turinčios individualią specifiką. Pavyzdys – JRK ir švietimo skyriaus specialistas abu yra atsakingi už mokinių savivaldas.

Taigi, galima teigti, kad policiją ir NVO taip pat sieja bendri veiklos sąlyčio taškai, nes sprendžiamos problemos dažnai sutampa.

Tarpsektorinis bendradarbiavimas gali būti įgyvendinamas pagal numatytus principus:

- a) planavimo principas – skirtingos specializacijos atstovai, vykdantys savo profesines funkcijas, bendradarbiaudami siekia bendro tikslo. Šiam tikslui pasiekti yra kuriami bendri planai, programos, kuriamos priemonės;
- b) funkcijų ir vaidmenų pasidalinimo principas – kiekvienas atstovas tarpžinybinį/tarpsektorinį darbą papildo savo kompetencija ir sprendžia problemas tik savo kompetencijos ribose bei susilaiko nuo sau nebūdingų funkcijų prisiėmimo. Taip siekiama užtikrinti maksimalų efektyvumą ir turimų žmogiškųjų išteklių panaudojimo optimizavimą;
- c) sisteminio požiūrio principas – kompleksinis situacijos projektavimas, siekiant konkrečių problemų sprendimo. Įvairių sričių specialistai susirenka tam, kad padėdami vieni kitiems pasiektų tikslą – bendros problemos kompleksinį sprendimą;
- d) informavimo principas – bendradarbiaujant sukuriamą galimybę susipažinti su kitų žinybų veikla, jos specifika bei kita aktualia informacija ir dalintis svarbia informacija;
- e) išteklių optimizavimo principas – derinami skirtingų institucijų/organizacijų/įstaigų veiklos prioritetai, telkiami ir efektyviai išnaudojami žmogiškieji bei materialiniai ištekliai (Miginis, Ulozas, 2012, p. 26).

Vadinasi, pagal pateiktus principus galima teigti, kad esminis policijos ir NVO bendradarbiavimo įgyvendinimas organizuojamas planingai, pasidalint vaidmenis pagal savo

sistemos veiklos poreikį, būtinai projektuojant ir numatant įvairios veiklos tikslus, nustatant reikalingos informacijos poreikį ir jos sklaidimą į visuomenę

L. Varžinskienė ir kt. (2013) analizuodamos tarpsektorinio bendradarbiavimo galimybes dirbant su socialinės rizikos šeimomis išskiria keletą pagrindinių tarpsektorinės komandos privalumų: daugiau perspektyvų leidžia tiksliau įvertinti socialinės rizikos šeimos situaciją ir rasti alternatyvius jų problemų sprendimus; kompleksinės komandos narių interpretacijos suteikia galimybę atsikleisti daugiau nagrinėjamos problemos aspektų; nariai pasižymi didesniu atvirumu naujoms idėjoms, didesniu lankstumu; skirtingų perspektyvų analizė suteikia daugiau kūrybiškumo. Tačiau minėtų autorių nuomone, skirtingų specialistų darbas komandoje gali turėti ir tam tikrų neigiamų aspektų: tokiai komandai yra būdingas dviprasmiškumas, sudėtingumas, nepasitikėjimas, tarpsektorinėje komandoje slypi potencialūs komunikavimo sutrikimai; gali atsirasti sunkumų siekiant bendrų susitarimų ar derinant diversines perspektyvas. Todėl galima teigti, kad tarpsektorinis bendradarbiavimas gali sudaryti įvairias prielaidas tiek naudingos veiklos, tiek kylančių nesusipratimų galimybę.

Apibendrinant galima teigti, kad tarpsektorinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas sudro galimybes tinkamai bendradarbiauti įvairiems specialistams, padėti spręsti kolektyviai problemines situacijas, numatyti reikalingas priemones, įvertinti situaciją įvairiais požiūriais. Akcentuotina, kad tarpsektorinis bendradarbiavimas turėtų būti planingas ir nuolat kontroliuojamas, sprendžiant problemas, artimas bendradarbiaujančių sektorių veiklai.

1.3.4. Policijos ir NVO bendradarbiavimo galimybės ir ypatumai

Analizuojant policijos ir NVO bendradarbiavimą pastebima, kad šių sričių bendradarbiavimo ypatybės nėra iš esmės analizuotos mokslinėje literatūroje. Todėl bendradarbiavimo aspektus ir galimybes reikalinga analizuoti atsižvelgiant į šių institucijų veiklos prigimtį, nors reikėtų pastebėti, kad abi šios institucijos gali naudoti panašius bendradarbiavimo metodus.

Akcentuotina, kad I. Zaleckienės ir L. Rutkauskienės (2003) pastebima, kad Lietuvoje per pastarąjį dešimtmetį nevyriausybinės organizacijos itin suaktyvėjo. Tai iš esmės lėmė dvi priežastys. Pirma, šios organizacijos įvairias paslaugas gali teikti sėkmingiau nei valstybinės institucijos, nes jų veikla lankstesnė, efektyvesnė (lengviau pasiekia izoliuotas visuomenės grupes, gali tenkinti specifinius šių grupių poreikius ir pan.). Antra, joms teikiama didelė užsienio parama. Todėl NVO kaip bendradarbiavimo partneris yra naudingas ir reikšmingas, nes gali padėti spręsti tuos klausimus, kurių negali įgyvendinti valstybinės organizacijos.

Remiantis J. Mikolaityte ir O. Mejere (2012), teigtina, kad didžiulis NVO indėlis ir svarbi įtaka pastebima informuojant visuomenę, formuojant socialinių paslaugų tinklą, skatinant vyriausybės veiksmų skaidrumą ir keliant visuomenės sąmoningumo lygį. Todėl galima teigti, kad NVO iš esmės rūpinasi tikslingos informacijos pateikimu ir gyventojų nuostatų formavimu vienokiais ar kitokiais klausimais, kas yra reikšminga platinant informaciją siekiant įgyvendinti prevenciją ir smurto artimoje aplinkoje klausimais.

Taip pat akcentuotina, kad atliktas Lietuvos vyriausybių ir nevyriausybių organizacijų bendradarbiavimo tyrimas (2011) atskleidė, kad atlikus ekstensyvius kriminologinio tyrimus jau senokai pastebėta, kad policija, atlikdama vien savo tiesiogines nusikalstamumo kontrolės funkcijas, nedirba taip efektyviai. Tačiau policijai bendradarbiaujant su VO ir NVO organizacijomis galima pasiekti geresnių rezultatų. Galima rasti daug pavyzdžių, kaip glaudus policijos bendradarbiavimas su VO ir NVO bei socialines paslaugas teikiančiomis įstaigomis sumažino nusikalstamumą. Todėl galima teigti, kad bendradarbiavimas yra akcentuotinas kaip reikšminga pagalba įstaigos veikloje.

A. Šilinskytės (2013) teigimu, nevyriausybinių organizacijos, tarpininkaudamos tarp viešojo ir privataus sektorių, apima visas laisva piliečių valia įkurtas pilietines organizacijas, suburdamos panašių interesų asmenis ar jų grupes. *„Nevyriausybinių organizacijų veikla orientuota į visuomenės ar tikslinių socialinių grupių gerovės didinimą, sudaro galimybę patiems piliečiams, įsitraukiant į jų veiklą, tiesiogiai spręsti visuomenėje iškilusias problemas bei piliečiams dalyvauti valstybės veikloje“* (Šilinskytė, 2013, p.326). taigi, policijos ir NVO bendradarbiavimas galima siekiant aktyvinti visuomenę, didinti tiek policijos tiek NVO veiklos žinomumą ir prestižą.

Pagal S. Puškorių (2007), bendradarbiavimą galima įvardinti kaip ypatingą veiklos rūšį kuomet ši veikla atliekama dalyvaujant keliems vykdytojams, valdymo subjektams, institucijoms, sistemoms ar net valstybėms. Minėto autoriaus nuomone, bet kuri veikla gali būti atliekama savarankiškai ir pasitelkus partnerius. *„Norint įvertinti papildomą indėlį, kuris gali būti pasiektas pasinaudojus kitos institucijos darbuotojų parama, gauta organizavus konkretų abipusiai naudingą bendradarbiavimo variantą, reikia atskirti organizacijos, sistemas ar valstybės veiklos rezultatus, tai toks bendradarbiavimo variantas ir taikomas“* (Puškorius, 2007, p.25). Taigi suprantama, kad policijos pareigūnai, siekdami bendradarbiauti su NVO atstovais, turi įvertinti NVO veiklos ypatumus, jų teikiamą paramą ir siekti patenkinti ne tik savo tikslus, bet padėti ir NVO siekti jų tikslų, tik toks bendradarbiavimas gali būti naudingas ir reikšmingas.

M. Bilius (2005) teigia, kad policijos bendradarbiavimas gali likti tik vieno lygio, pagrindiniu tikslu laikant keitimąsi informacija. Tačiau informacijos keitimasis gali padėti rasti reikalingas bendradarbiavimo sritis įvairiuose sektoriuose. Todėl tikslinga įvertinti policijos ir NVO

bendradarbiavimo galimybes pagal skirtingas policijos veiklos sritis, kuomet pagrindinis veiksnys būtų reikalingos informacijos kaupimas ir jos platinimas ar keitimasis.

Policijos veikla, siekiant įgyvendinti smurto artimoje aplinkoje prevenciją, įgyvendinama keliose srityse. Tai darbas su vaikais, patyrusiais smurtą šeimose ar mokyklose, su moterimis, patyrusiomis smurtą šeimose, taip pat su nuteistais, grįžusiais iš įkalinimo vietų. Todėl kiekvienos srities veiklos įgyvendinimui tikslinga pasitelkti skirtingas NVO, kurios sprendžia konkrečių nukentėjusių nuo smurto artimoje aplinkoje problemas.

Pavyzdžiui vaikų, patyrusių smurtą šeimose ar mokyklose smurto artimoje aplinkoje problemas ir šio smurto prevenciją įgyvendina mokyklose dirbantys socialiniai pedagogai, psichologai. VTAT tarnybos specialistai ir NVO, kurios sprendžia vaikų, patyrusių smurtą, problemas (NVO vaikams konfederacija, Visuomeninė organizacija „Vaikai – visuomenės dalis“, socialinės tarnystės savanoriai „SOTAS“, religinės ir kitos nevyriausybinės organizacijos, asociacijos). Moterims, patyrusios smurtą padeda nevyriausybinių organizacijų koalicija moterų teisėms ginti, moterų informacijos centrai, ŽIV ir AIDS bei smurto pavergtų moterų asociacija ir kt. Grįžusiems iš įkalinimo įstaigų asmenims padeda probacijos tarnybos, Carito bendruomenės ir kt. Jų integracija į visuomenę suinteresuotos NVO. Taigi šių ir panašia veikla užsiimančių NVO veikla galėtų būti suderinama su policijos veiklos programa ir sutarta dėl bendrų veiksmų įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją.

Kaip vieną visuomenėje labiausiai pastebima bendradarbiavimo formą iš bendradarbiavimo policijos ir NVO galimybių galima įvardinti bendrus renginius ir akcijas. Tačiau remiantis pateikiama informacija policijos komisariatų svetainėse galima teigti, kad bendradarbiavimo formų yra daug ir įvairių. Tai ir NVO mokymai policininkams, psichologiniai seminarai, bendros išvykos į šeimas, reikalaujančios pagalbos, rūpinimasis vaikais, kurie palikti be priežiūros, pagalba nukentėjusiems nuo smurto suteikiant prieglobstį ir psichologinę pagalbą. Todėl galima teigti, kad bendradarbiavimo galimybės yra labai plačios.

1.3.5. Bendradarbiavimu grįstos veiklos efektyvumas

Veiklos efektyvumo samprata aptariama įvairiais požiūriais, todėl yra pateikiama įvairių apibrėžimų. Tarptautinių žodžių žodyne (2005), efektyvumas – rezultatų ir sąnaudų (lėšų, resursų, energijos) palyginimo laipsnis. A. Snieška ir N. Ambrazienė (1997) nurodo, kad efektyvumas organizacijoje pasiekiamas tada, kai išteklių paskirstomi taip, kad juos panaudojant būtų gaunama didžiausia įmanoma nauda. S. Puškoriaus (2004) efektyvumas įvardijamas kaip pageidautinų veiklos rezultatų ir panaudotų tiems rezultatams pasiekti kompleksinių išteklių, indėlių, kaštų bei kitų resursų santykis. Efektyvumo samprata pastaruoju metu yra neatsiejama bet kokios veiklos

dalis. Veiklos efektyvumo samprata moksliniame diskurse yra pateikiama pakankamai įvairi, nes akcentuojama kaip produktyvumas ar rezultatyvumas, tačiau magistro darbe tikslinga analizuoti ne edukacinę termino efektyvumas reikšmę, bet ieškoti bendradarbiavimo konteksto.

T. Derbetova (2012) teigia, kad įstaigų veiklos efektyvumas gali būti identifikuojami pagal keletą požiūrių:

Požiūris, kuris remiasi vadovavimo samprata. Šios krypties atstovai veiklos efektyvumą sieja su vadovavimo įgūdžių, valdymo stilių, individualių savybių atranka ir vertinimas. Todėl jie yra orientuoti į darbuotojų profesinį tobulėjimą ir motyvaciją.

Požiūris veiklos efektyvumą pagal į Weberio racionalios biurokratijos teorijos plėtojimą. Šio požiūrio atstovai veiklos efektyvumą suvokia kaip griežtos hierarchinės struktūros laikymąsi, funkcinės specializaciją, aiškių principų, reglamentuojančių valstybės pareigūnų veiklą propagavimą;

Požiūris susijęs į veiklos efektyvumą kaip į gyvavimo ciklo teoriją. Šio požiūrio atstovai atsižvelgia į Vyriausybės daromą įtaką institucijoms pagal biurokratinių struktūrų ir sprendimo priėmimo pobūdį.

Profesionalumo požiūris įgyvendinamas ir tiesiogiai priklauso nuo valdžios profesionalizacijos ir profesionalumo lygio.

Ekonominis požiūris realizuojamas siekiu sukurti konkurencijos sistemą tarp viešojo administravimo institucijų.

Ekologinis požiūris realizuojamas nuostata, kad biurokratija priklauso nuo aplinkos organizacijų ir įstaigų gebėjimo valdyti pokyčius ir naujoves.

Požiūris pagrįstas kokybės vadybos koncepcija. Pagal šį požiūrį didžiausias dėmesys efektyvumui siekiamas per įstaigų nuolatinio veiklos proceso bei paslaugų sistemos tobulinimo. Efektyvumas įgyvendinimas per tarnautojų komandinį darbą (Derbetova, 2012). Tokia efektyvumo samprata yra labiausiai tinkanti derinant policijos ir NVO pastangas organizuojant smurto artimoje aplinkoje prevenciją, nes akcentuojama sistemos ir veiklos tobulinimas bei komandinis darbas.

L. Bartkienės (2009) teigimu, kiekvienos organizacijos veiklos efektyvumas labai priklauso nuo kiekvieno darbuotojo veiklos efektyvumo, todėl vienas iš svarbiausių veiksnių, lemiančių individualaus darbo bei darbo komandoje sėkmę ir organizacijos efektyvumą – individo gebėjimas bendrauti aiškiai, trumpai ir atvirai, norint išlaikyti gerus santykius su darbuotojais, įmonės klientais ar vadovais.

Pastaruoju metu nei viena veikla negali būti atsieta nuo efektyvumo. Policijos ar NVO veikla nėra išimtis. Autorių, analizuojančių įvairių sričių efektyvumo bruožus, efektyvumas interpretuojamas įvairiai, tačiau galima pastebėti, kad visuose apibendrinimuose vyrauja aiškinimas, kad efektyvumas siejamas su veiklos kokybe bei produktyviu pastangų panaudojimas siekiant

įstaigos tikslų ir naudojant turimus išteklius. Vadinasi, kiekviena įstaiga, kuri yra suinteresuota savo įgyvendinamos veiklos sėkme turi akcentuoti ne tik veiklos kokybę, bet ieškoti naujų būdų tikslui pasiekti.

Vienas svarbių aspektų vėbraujant skirtingoms organizacijoms yra komandos subūrimas. Todėl pasak M. Dromanto (2007), jei komanda yra efektyviai veikianti, tai iškilusios problemos bus išspręstos greitai, ir dalyvavimas projektuose bus sklandus lyg „dirbant gerai alyva suteptai mašinai“. „Taigi atliekamas komandinis darbas gali teikti pasitenkinimą ir praturtinti komandos narius, nes su atliekamu darbu susijusi socializacijos bei draugiškų santykių plėtra“ (Dromantas, 2007, p. 35).

Apibendrinant galima teigti, kad veiklos efektyvumas mokslinėje literatūroje suvokiamas kaip veiklos produktyvumas ir rezultatyvumas. Įvairiose organizacijose veiklos efektyvumas siejamas su darbuotojų atliekama veikla, jų elgesiu bei gebėjimais bei naujovėmis, kurias reikalinga įgyvendinti siekiant tinkamai ir efektyviai organizuoti organizacijos veiklą.

2. KLAIPĖDOS APSKRITIES POLICIJOS IR NVO BENDRADARBIAVIMO ĮGYVENDINANT SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJĄ TYRIMAS

2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Siekiant išsiaiškinti policijos ir NVO bendradarbiavimo įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją atliktas empirinis tyrimas, kurį sudaro dvi dalys: anketinė apklausa, skirta policijos pareigūnams ir struktūruotas interviu NVO atstovams. Kiekybinis tyrimas, anketinė apklausa, skirta išsiaiškinti Klaipėdos apskrities policijos pareigūnų nuomonę dėl NVO bendradarbiavimo su policija galimybių įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją. Kokybinis tyrimas – struktūruotas interviu, skirtas išsiaiškinti NVO atstovų nuomonę dėl NVO ir policijos bendradarbiavimo galimybių siekiant įgyvendinti prevenciją sprendžiant smurto artimoje aplinkoje problemas.

Anketinė apklausa pasirinkta dėl galimybės išsiaiškinti kuo daugiau respondentų nuomonės ir įvertinti statistinius rezultatus. K. Kardelio (2007), I. Luobikienės (2003), R. Tidikio (2003) teigimu, anketa plačiausiai ir dažniausiai naudojamas empirinio tyrimo būdas. Šis būdas yra paprastai įgyvendinamas, vienu metu galima apklausti didelį skaičių respondentų. Anketinė apklausa parengta darbo autorės (žr. 1 priedas) remiantis K. Kardelio (2007) pateiktais nurodymais anketos struktūrai. Pradžioje yra motyvuotai prisistatoma, paaiškinama, dėl ko atliekamas tyrimas ir pateikiama trumpa anketos užpildymo instrukcija. Klausimai suformuluoti aiškiai, kad apklausiamajam būtų parasta atsakyti. Siekiant, kad respondentams reikėtų kuo mažiau rašyti kiekvienam klausimui pateikiami atsakymų variantai.

Anketą sudaro 16 klausimų, todėl jos apimtis nėra ilga ir jos užpildymas neužima daug laiko, kas sudaro prielaidą, jog respondentai ją užpildys nuoširdžiai. Anketos lapas tenkina K. Kardelio (2007) akcentuotus reikalavimus: apklausos lapas yra anketinės išvaizdos, klausimų ir atsakymų variantai yra skirtingo šrifto, klausimo atsakymų variantai yra viename puslapyje ir tinka statistiniam apdorojimui.

Nominalinė anketos skalė padeda surinkti objektyvius duomenis apie respondentus. Šioje anketoje aiškinamas respondentų lytis, amžius, darbo stažas policijoje, išsilavinimas. Apklausoje pateikiami klausimai, kurie padeda išsiaiškinti ir patikrinti teorinėje darbo dalyje išdėstytas mokslininkų nuostatas.

Siekiant išanalizuoti policijos pareigūnų nuomonę aiškintasi, kaip jie vertina smurto artimoje aplinkoje dažnumą, kokias šios smurto rūšis išskiria kaip pagrindines ir dažniausiai sutinkamas praktikoje. Analizuojant NVO galimybes bendradarbiauti su policija analizuota, kokias prevencijos rūšis įgyvendina policija kartu su NVO, prevencijos rūšis, kurias taiko policija ir NVO

įgyvendinama smurto artimoje aplinkoje prevencija. Taip pat siekiama išsiaiškinti, kokie nuveikti darbo rezultatai yra reikšmingi ir turi įtakos policijos darbui, nustatyti trukdžius, kurie sudaro sunkumus įgyvendinant prevenciją.

Siekiant įvertinti policijos ir NVO nuostatas, jas palyginti buvo atliktas kokybinis tyrimas, kuriame dalyvavo NVO atstovai. Šių atstovų buvo klausiami panašūs klausimai, kaip ir policijos pareigūnų, kad būtų galima palyginti gautus rezultatus.

Kokybinis tyrimas pasirinktas, dėl to, jog pagal R. Tidikį (2003) kokybiniu metodu surinkti duomenys yra turtingi smulkmenų, yra artimesni respondentų pasauliui suvokti ir jų požiūriams giliau suprasti. Kokybinis tyrimas yra atviras, suteikia minčių reiškimo laisvę, renkami išsamesni ir gilesni duomenys. Pasak B. Bitino ir kt. (2008), tyrimo koncepcija grindžiama ne tiek teorinėmis prielaidomis, kiek nagrinėjama socialinė realybė, išreikšta gyvosios kalbos priemonėmis, tai yra informantas prieinamiausia kalbine forma.

Luobikienės (2000) nuomone, Kokybinis tyrimas yra suvokimo procesas, kuris grindžiamas individualiomis metodologinėmis žmonių socialinių problemų tyrimo tradicijomis. Tyrėjas sukonstruoja kompleksinį, holistinį paveikslą, analizuoja žodžius, išsamiai perduoda informantų požiūrius bei atlieka tyrimą natūralioje aplinkoje.

Duomenų rinkimo procesas. Su kiekvienu tyrimo dalyviu buvo atliktas vienas interviu. Siekiant užtikrinti interviu patikimumą, tyrimo dalyvių sutikimu, informantų atsakymai buvo fiksuojami popieriaus lape.

Atrankos kriterijai. Tyrimo dalyviai pasirinkti pagal tokius kriterijus:

- 1) tyrimo dalyviai iš skirtingų skyrių;
- 2) informantų amžius skirtingas;
- 3) policijos struktūroje užimama pozicija;
- 4) sutikimas dalyvauti tyrime.

Etiniai tyrimo klausimai: duomenų rinkimo procese buvo vadovautasi tokiais etniniais tyrimo principais ir nuostatomis:

- tyrimo duomenų konfidencialumas;
- tyrimo atitiktis su darbo tikslais ir vertybėmis;
- tyrimo dalyvių laisvas apsisprendimas dalyvauti tyrime;
- dalyvių teisė žinoti, kas bus daroma su gautais duomenimis;
- tyrimo privatumas; dalyvių pagarbos ir orumo išlaikymas.

Prieš atliekant interviu su kiekvienu dalyviu buvo aptartas tyrimo tikslas ir reikalingumas, dalyviai buvo informuoti, kiek laiko gali trukti interviu ir kad duomenys bus naudojami tik tyrimo tikslams. Siekiant užtikrinti konfidencialumo principo laikymąsi, dalyvių pareigos nebus nurodami tiriamajame magistro darbe.

NVO atstovų struktūruoto interviu tyrimo dalyvių apklausai buvo parengtas klausimynas, interviu metu laikomasi klausimų tvarkos, o klausimai parengti darbo autorės, remiantis išanalizuota mokslinė literatūra ir siekiant išlaikyti anketinės apklausos tyrimų klausimų tapatumą (žr. 2 priedas).

Kokybinio tyrimo duomenų analizei ir apibendrinimui, vėliau, naudojant užrašus, atlikta duomenų content (turinio) analizė. Kokybinė (content) turinio analizė atlikta remiantis Collaizi modifikuota metodika:

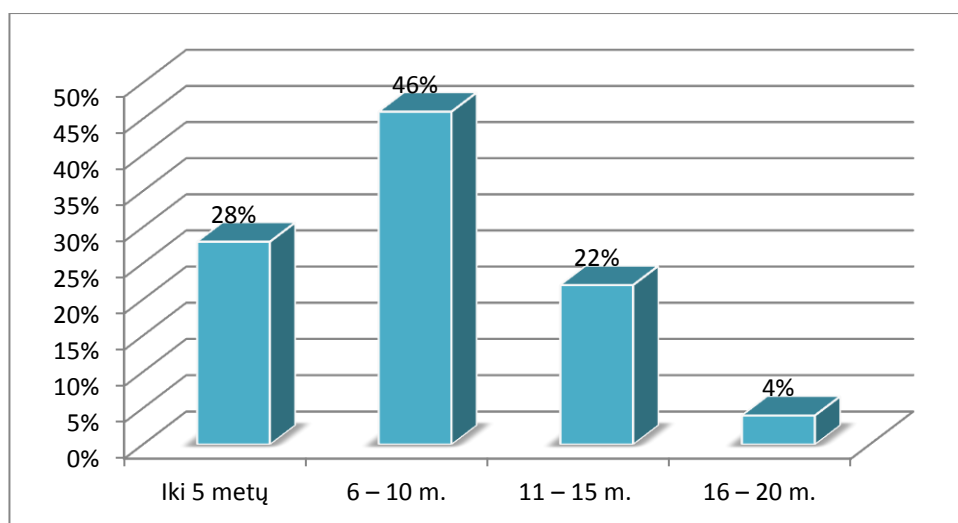
- 1) buvo daug kartų skaitomi respondentų atsakymų aprašai, išskiriant esmines kategorijas pagal „raktinius“ žodžius;
- 2) identifikuojami prasminiai elementai;
- 3) prasminiai elementai suskirstyti į subkategorijas;
- 4) interviu turinio duomenys skirstomi į kategorijas ir subkategorijas (Bitinas, Žydžiūnaitė, Rupšienė, 2008, p.48).

Tyrimo metu buvo laikomasi etikos principų: anonimiškumo, konfidencialumo, laisvanoriškumo. Respondentai anketose nenurodė savo identifikavimo duomenų, anketas pildė patys, jiems buvo paaiškinta, kad apibendrinti duomenys bus pateikti magistro darbe.

2.2. Tyrimo imties charakteristika

Anketinėje apklausoje dalyvavo 178 Klaipėdos apskrities policijos pareigūnų. Iš jų 28 moterys ir 150 vyrų. Tokį respondentų pasiskirstymą pagal lytį lėmė tai, kad policijoje dirba daugiau vyrų nei moterų.

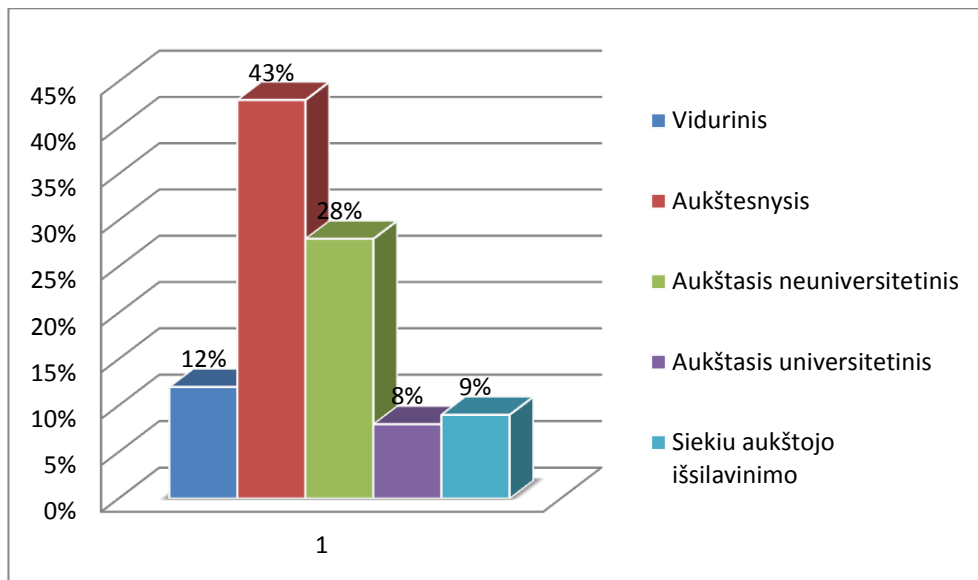
Respondentų pasiskirstymas pagal darbo stažą pateikiamas 7 paveiksle.

7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal darbo stažą policijoje

\ Tyrime dalyvavę respondentai turi įvairią darbo policijoje patirtį. Beveik pusė jų dirba policijoje nuo 6 iki 10 metų. 22 proc. apklaustųjų nuo 11 iki 15 metų. Mažiausia grupės respondentų dirba policijoje nuo 16 iki 20 metų.

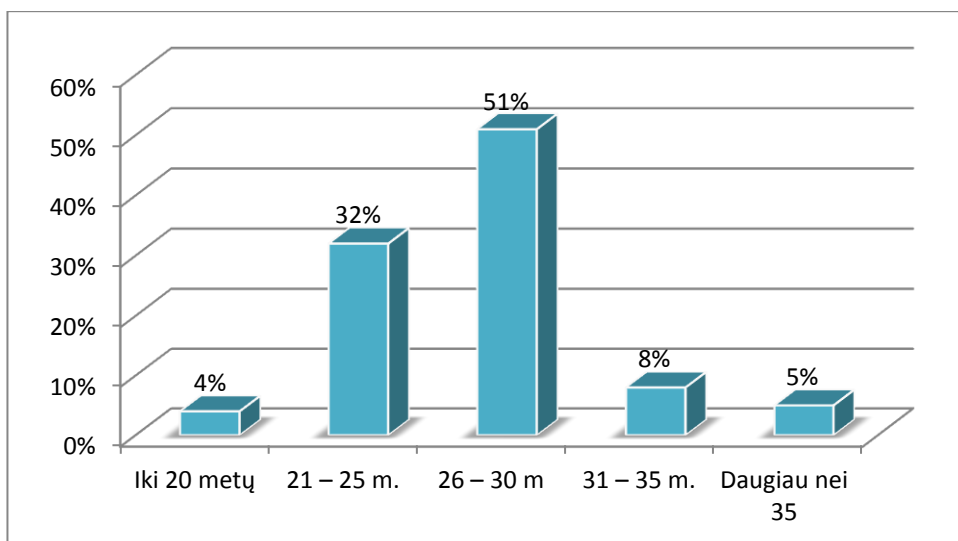
Respondentų skirstinys pagal išsilavinimą pateikiamas 8 paveiksle

8 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

Didžiausia dalis apklaustųjų turi aukštesnį išsilavinimą. Toks pasiskirstymas ryškesnis vyresnio amžiaus policijos pareigūnų atsakymuose. Tačiau jaunesni darbuotojai yra įgiję aukštąjį išsilavinimą arba jo siekia. Toks pasiskirstymas leidžia teigti, kad policijoje yra akcentuojamas išsilavinimas, nes šiuolaikinė visuomenė keičiasi ir beveik visose veiklos sferoje akcentuojamas išsilavinimo siekimas.

Respondentų pasiskirstymas pagal amžių pateikiamas 9 paveiksle.

9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių

Dauguma dalyvavusių tyrime respondentų yra jauni, nes žmonės, nes jų amžius siekia nuo 26 iki 30 metų ir kiek mažesnė grupė, kurios amžiaus tarpsnis yra nuo 21 iki 25 metų. Labai mažai apklaustųjų, kuriems daugiau kaip 35 metai. Tokiam respondentų pasiskirstymui turi įtakos tai, kad policijoje dirbantys pareigūnai išeina į stažinę pensiją ir tai, kad į policiją ateina dirbti jaunuoliai, kurie mokosi ar yra baigę policijos mokyklą.

„Norint panaudoto šį metodą, reikia suformuoti grupę kvalifikuotų ekspertų < > , kurie gali suteikti būtiną kvalifikuotą informaciją apie vertinamąjį objektą. Tokia grupė paprastai sudaroma iš 5-7 žmonių.“ (Tidikis, 2003, 515).

Kokybiniam tyrimui parinkti 5 informantai, kurie parinkti kaip ekspertai, kurie pagal R. Tidikį (2003) įvardijami kaip asmenys, kurie dėl savo profesinės ir gyvenimo patirties turi didžiausią kompetenciją ir patikimiausią bei pakankamai informatyvią informaciją apie tiriamą problemą. Todėl tyrimui pasirinkti 4 NVO atstovai, kurie turi ilgą darbo patirtį ir atitinkamą pasirengimą dirbti NVO organizacijoje. (žr.1 lentelė). Laikantis anonimiškumo principo informantų vardai sugalvoti.

2 lentelė

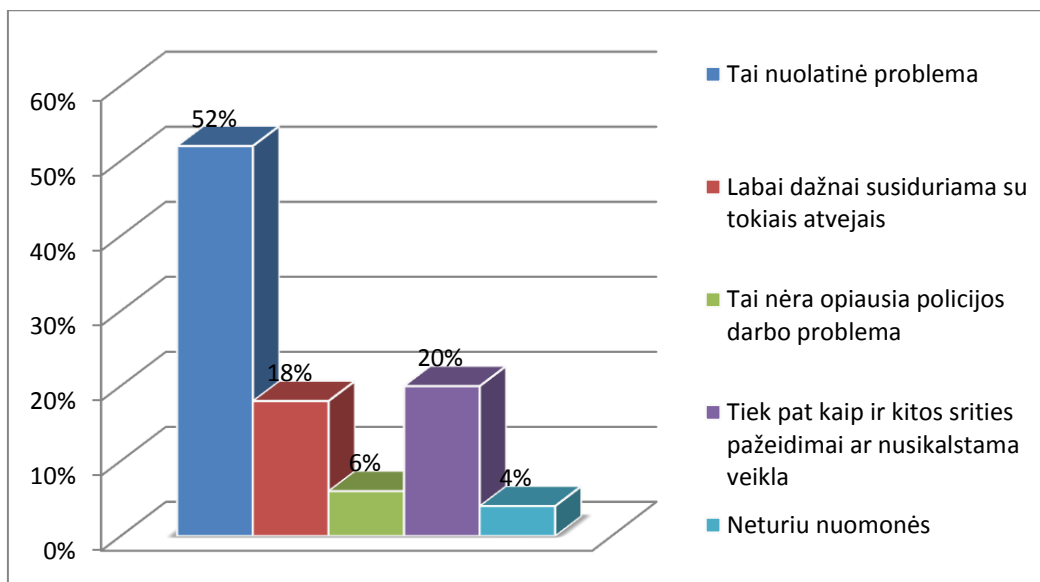
Informantų demografinės charakteristikos

Informantas	Lytis	Išsilavinimas	NVO	Darbo patirtis NVO
Ona	Mot.	aukštasis	Viešoji įstaiga „Nuo pradžios“	8
Skaistė	Mot.	Aukštasis	Telšių krizių centras	6
Jonas	Vyr.	Aukštasis	VšĮ Informacijos ir paramos gausiai šeimai centras	7
Rasa	Mot.	aukštasis	Caritas	8

Taigi interviu sutiko dalyvauti 4 NVO atstovai, iš kurių vienas vyras ir 3 moterys. Visi informantai turi aukštąjį išsilavinimą ir didesnę nei 5 metų stažą darbo patirties su NVO.

2.3. Anketinės apklausos duomenų analizė

Analizuojant policijos ir NVO bendradarbiavimo galimybes įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją tikslinga išsiaiškinti, kaip dažnai policijos pareigūnai susiduria su smurto artimoje aplinkoje atvejais (žr. 10 pav.).

10 pav. Respondentų susidūrimo su smurto artimoje aplinkoje atvejais dažnis

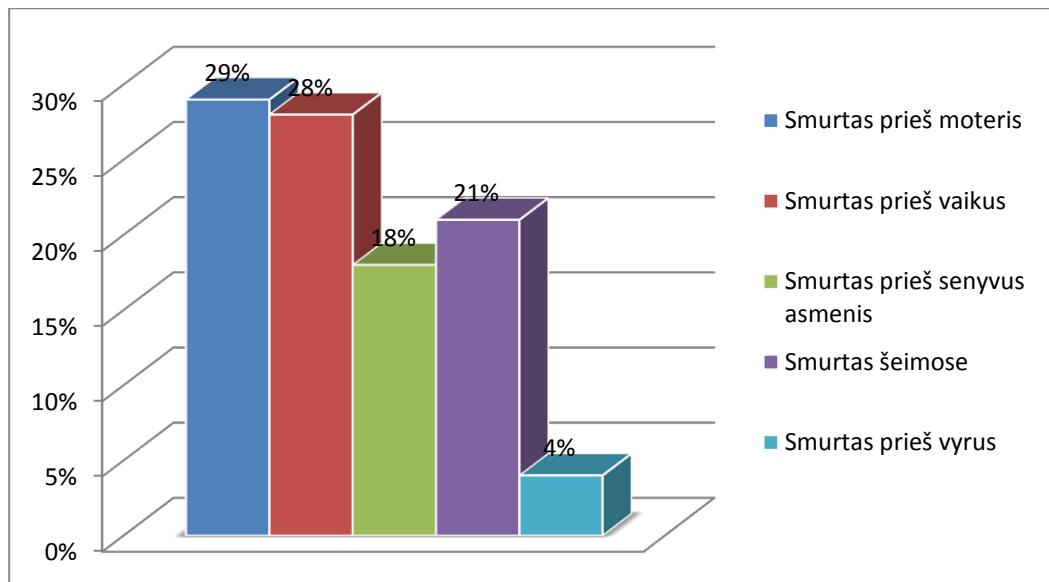
Analizuojant pateiktus atsakymus nustatyta, kad net 52 proc. respondentų nuomone, tai yra nuolatinė problema. Todėl galima teigti, kad smurtas artimoje aplinkoje yra labai dažnas reiškinys, sutinkamas policijos darbe. Juo labiau, kad šį atsakymą sustiprina 18 proc. respondentų nuostata, kad labai dažnai yra susiduriama su tokiais atvejais.

20 proc. respondentų nurodė, kad smurtas artimoje aplinkoje yra sutinkamas tiek pat dažnai kaip ir kiti nusižengimai ar nusikalstama veikla. Todėl galima daryti prielaidą, kad ne visi pareigūnai smurtą artimoje aplinkoje išskiria kaip opią ir dažniausią problemą policijos darbe.

Labai nedidelė dalis, vos 6 proc. pareigūnų nurodė, kad smurtas artimoje aplinkoje nėra opiausia problema policijos darbe. Todėl tikėtina, kad policijos darbo pobūdis lemia, kad probleminės sritys gali būti kelios ir pareigūnai savo darbe akcentuotų tik jiems paskirtą darbo sritį.

Pagal pateiktus atsakymus matyti, kad policijos pareigūnai akcentuoja smurto artimoje aplinkoje problemą ir ją išskiria kaip opią policijos darbe. Jų nuostatas galima patvirtinti statistiniais duomenis, kurie pateikiami policijos departamento internetinėje svetainėje. Vertinant šiuos duomenis matyti, kad 2012 – 2014 metais smurto atvejų artimoje aplinkoje daugėja, nes 2012 metais buvo užregistruota 18268, 2013 metais 21615, o 2014 metais 29339 atvejai. Tokia šios nusikalstamos veiklos statistika leidžia teigti, kad yra būtina smurto artimoje aplinkoje prevencija.

Vertinant pranešimus spaudoje ir kitą viešoje informacinėje erdvėje pateikiamą informaciją susidaro nuomonė, kad dažniausiai artimoje aplinkoje yra smurtaujama prieš moteris, todėl buvo aiškinamasi, kokios smurto artimoje aplinkoje rūšys yra sutinkamos dažniausiai (žr. 11 pav.).

11 pav. Dažniausiai sutinkamos smurto artimoje aplinkoje rūšys

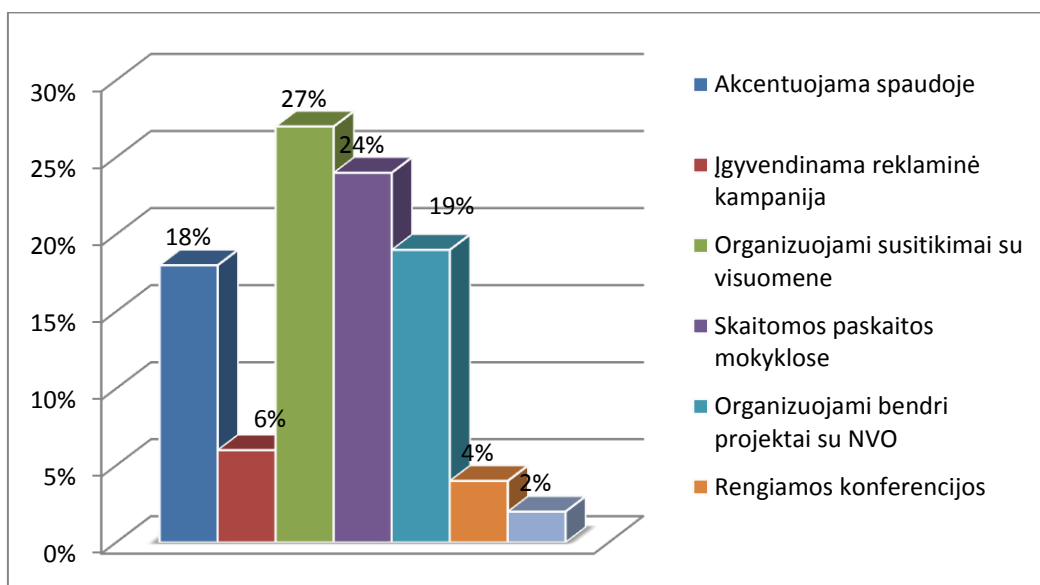
Pagal pateiktus respondentų atsakymų duomenis matyti, kad dažniausiai yra išskiriamos dvi smurto artimoje aplinkoje rūšys: smurtas prieš moteris ir smurtas prieš vaikus. Tai, kad 21 proc. respondentų nurodė, kad yra smurtaujama šeimose, leidžia daryti prielaidą, kad smurtaujančiose šeimose labai nukenčia silpnesni asmenys, tai tikimybė, kad tai dažniau yra moterys ir vyrai. Smurtas prieš senyvus asmenis įvardintas 18 proc. respondentų. Todėl galima teigti, kad ši smurto rūšis taip pat kelia nemažai problemų.

Siekiant įvertinti respondentų atsakymus buvo pasidomėta atliktais tyrimais. Pavyzdžiui higienos instituto 2012 metais atlikto tyrimo išvadose akcentuojama, kad pirmasis smurto prieš moteris tyrimas buvo atliktas 2002 metais. Šio tyrimo metu atlikta apklausa parodė, kad absoliuti gyventojų dauguma, net 87 proc. pripažįsta, kad šalyje egzistuoja prievarta prieš moterį šeimoje. Naujausias išsamus tyrimas „Smurto prieš moteris šeimoje analizė ir smurto šeimoje aukų būklės įvertinimas“ atliktas 2008 m. nustatė, kad smurtą šeimoje patyrė 15 proc. ištekęsusių moterų. Pirmasis smurto paplitimo tyrimas tarp pagyvenusių moterų Lietuvoje atliktas 2010 m. jo rezultatai parodė, kad 21,8 proc. moterų (60-97m.), gyvenančių privačiame namų ūkyje, yra patyrusios smurtą. Todėl galima sutikti su išsakyta policijos pareigūnų nuomone, kad dažniausiai artimoje aplinkoje yra smurtaujama prieš moterį.

Šių atsakymų įvertinimui pasitelkta ir internetinėje svetainėje www.policija.lt pateikiama statistinė informacija, kurioje skelbiama, kad daugiausiai (apie 75 proc.) smurto atvejų užfiksuota tarp sutuoktinių ir sugyventinių, 10 proc. sudaro suaugusių vaikų smurto atvejai prieš savo pagyvenusius tėvus, 8 proc. - tėvų smurtas prieš vaikus bei 7 proc. - smurto atvejai tarp brolių, seserų, svainių, kitų artimų giminių. Didžiąją dalį nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusių asmenų sudaro moterys (84 proc.), 9 proc. - nepilnamečiai ir 7 proc. - vyrai. Tuo tarpu didžiąją dalį smurtautojų sudaro vyrai (96 proc.), o smurtavusios moterys sudaro 4 proc. Analizuojant

smurtautojų amžių pastebima, kad dažniausiai tai 30 - 45 metų asmenys (74 proc.), 19 proc. sudaro smurtautojai, kuriems iki 30 metų ir 7 proc. - kuriems jau per 60 metų. Taip pat reikia pažymėti, kad nesikeičia tendencijos dėl alkoholio vartojimo įtakos smurtiniam elgesiui - net 60 proc. smurtautojų buvo neblaivūs, o apie 10% sudaro atvejai, kai buvo neblaivus ir smurtautojas, ir nukentėjęsysis. Praėjus daugiau nei metams nuo Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo įsigaliojimo pradžios taip pat pastebima, kad baudžiamosios atsakomybės taikymas ne visada nutraukia smurtinius veiksmus. Deja, bet tenka konstatuoti, kad daugėja atvejų, kada už smurtą artimoje aplinkoje jau teisti asmenys smurtauja pakartotinai. Tokia informacija leidžia patvirtinti atsakymų tikrumą, jog dažniausiai yra smurtaujama prieš moteris.

Viena iš smurto artimoje aplinkoje problemų sprendimų galimybė yra prevencinės veiklos organizavimas ir įgyvendinimas. Kaip jau buvo akcentuota teorinėje darbo dalyje, galima išskirti nemažai prevencijos rūšių. Todėl buvo aiškinamasi, kokias smurto prevencijos rūšis įgyvendinamos policijoje (žr. 12 pav.).

12 pav. Smurto prevencijos rūšys, įgyvendinamos policijoje

Analizuojant respondentų atsakymus matyti, kad net 27 proc. apklaustųjų teigimu, dažniausiai yra organizuojami susitikimai su visuomene. Todėl galima teigti, kad informacijos apie galimą pagalbą esant smurto artimoje aplinkoje apraiškoms, kitą reikalingą ir naudingą informaciją policijos pareigūnams patogiausia yra platinti susitikimų su visuomene metu.

24 proc. respondentų nurodė, kad prevencinė veikla yra vykdoma skaitant paskaitas mokyklose. Vadinasi, ugdant jaunąją kartą, formuojant jaunų žmonių gyvenimo vaizdinius, reikalinga akcentuoti ir nepalankius bei neigiamus visuomenės gyvenimo aspektus, mokytį, kaip jų išvengti, kur ieškoti pagalbos. Taip para tikslinga pastabėti, kad policijos pareigūnų bendradarbiavimas su mokyklomis įgalima informaciją per vaikus perteikti ir tėvams, todėl yra

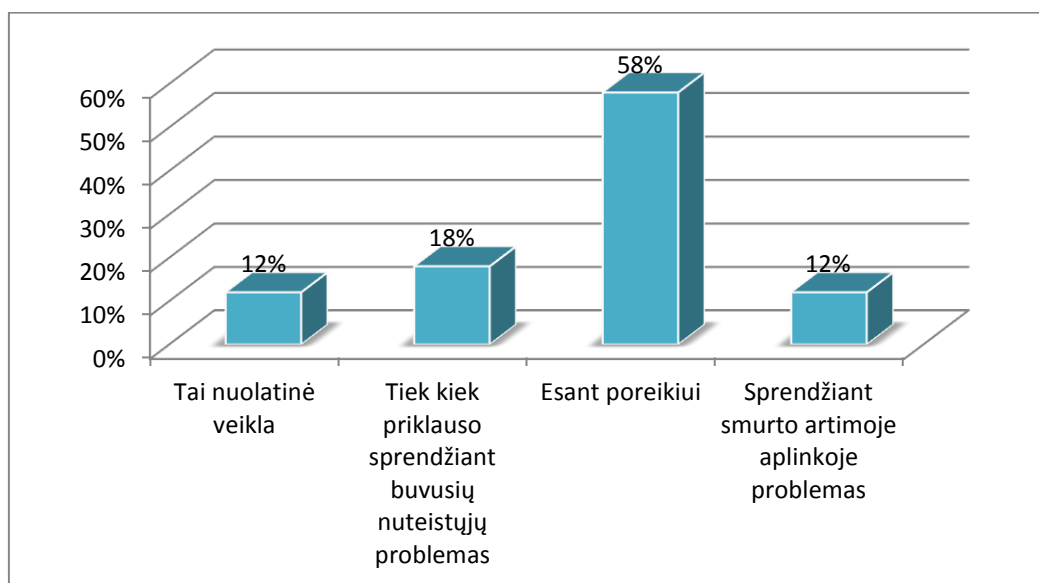
tikimybė, kad vaikai, matydami smurtaujančius tėvus, gali bandyti keisti situaciją ir pasinaudoti gauta informacija.

19 proc. respondentų akcentavo, kad prevencinei veiklai įgyvendinti organizuojami bendri projektai su NVO. Taigi galima teigti, kad NVO yra galinčius realiai padėti esant smurtui artimoje aplinkoje. Tai, kad nemaža dalis pareigūnų bendradarbiavimą su NVO nurodė, kaip vieną iš prevencinės veiklos galimybių, suponuoja nuostatą, kad yra bendradarbiaujama su NVO ir kartu sprendžiami opūs visuomeninio gyvenimo klausimai.

18 proc. apklaustųjų nurodė, kad prevencinė veikla yra įgyvendinama per spaudą. Tikėtina, kad spaudoje pasirodantys informatyvūs ar perspėjamieji straipsniai suteikia galimybę gauti reikalingą informaciją tiems, kurie patiria smurtą artimoje aplinkoje. Tikėtina ir tai, kad aptarti įvairūs pavyzdžiai, veiklos pasekmės, kurios yra platinamos spaudoje, taip pat sudaro galimybę padėti asmenims, prieš kuriuos naudojamas smurtas artimoje aplinkoje.

Nereikšminga reklaminės kampanijos, rengiamų konferencijų įtaka prevencinės veiklos organizavimui ir įgyvendinimui policijoje.

Kaip viena iš prevencijos įgyvendinimo rūšių policijos pareigūnų atsakymuose buvo įvardintas bendradarbiavimas su NVO. Vadinasi, toks bendradarbiavimas yra įgyvendinamas policijoje, todėl tikslinga išsiaiškinti, kaip dažnai tenka bendradarbiauti su NVO (žr. 13 pav.).

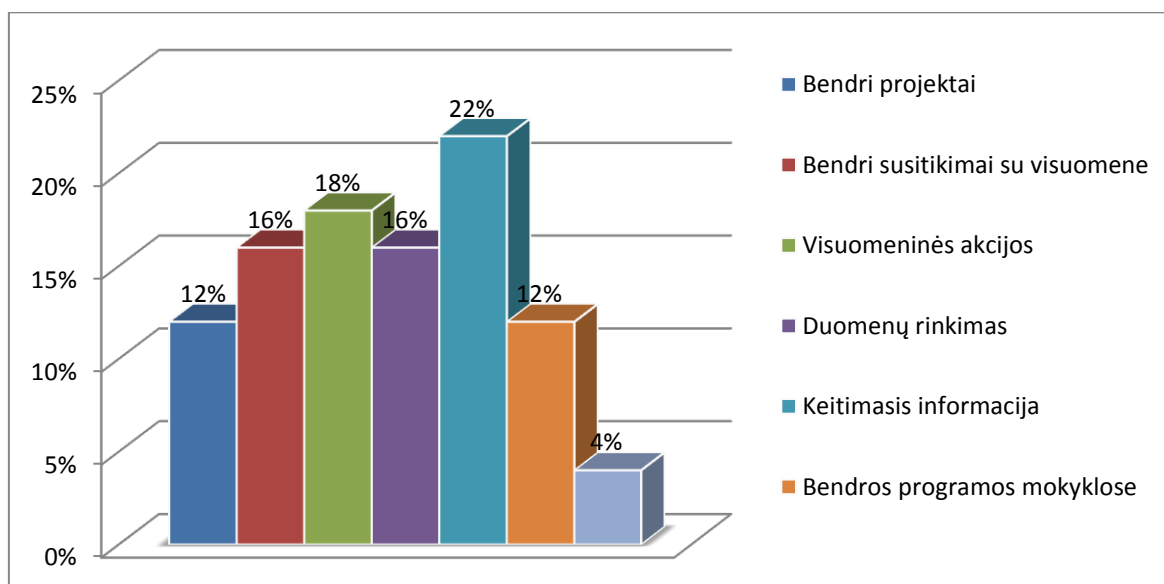
13 pav. Bendradarbiavimo su NVO dažnis

Pagal pateikiamus respondentų atsakymus matyti, kad didžioji dauguma respondentų akcentavo, kad bendradarbiavimas su NVO vyksta tuomet, kai atsiranda poreikis. Vadinasi, NVO, kaip veiklos partnerė įvertinama tik tuomet, kada yra numatytas veiklos tikslingumas pasitelkiant NVO pagalbą. Todėl darytina prielaida, kad NVO veiklos galimybės yra įvertinamos policijoje ir organizuojama veikla, kuri būti tikslinga.

NVO pagalba ir bendradarbiavimas pažymėtas 18 proc. policijos pareigūnų, dalyvavusių apklausoje. Todėl galima teigti, kad NVO yra vienas iš partnerių, kuomet reikalinga pagalba buvusiems nuteistiesiems, kurie grįžta po bausmės atlikimo. Todėl aišku, kad NVO pagalbos buvusiems nuteistiesiems integruotis į visuomenę indėlis yra pastebimas ir akcentuojamas.

Vienodai, po 12 proc. apklaustųjų, nurodė, kad bendraujama su NVO būtent tada, kai reikalinga spręsti smurto artimoje aplinkoje problemas ir tai, kad bendradarbiavimas su NVO yra nuolatinė veikla. Todėl galima teigti, kad smurto artimoje aplinkoje problemos yra akcentuojamas ne tik policijos darbe, nes ieškoma bendradarbiavimo ir pagalbos galimybių nuolat.

Bendradarbiaujant su NVO taip pat yra akcentuojamos vienokios ar kitokios prevencinės veiklos rūšys ir priemonės. Todėl buvo aiškinamasi, kokios bendradarbiavimo su NVO priemonės yra išskiriamos policijos komisariatuose (žr. 14).

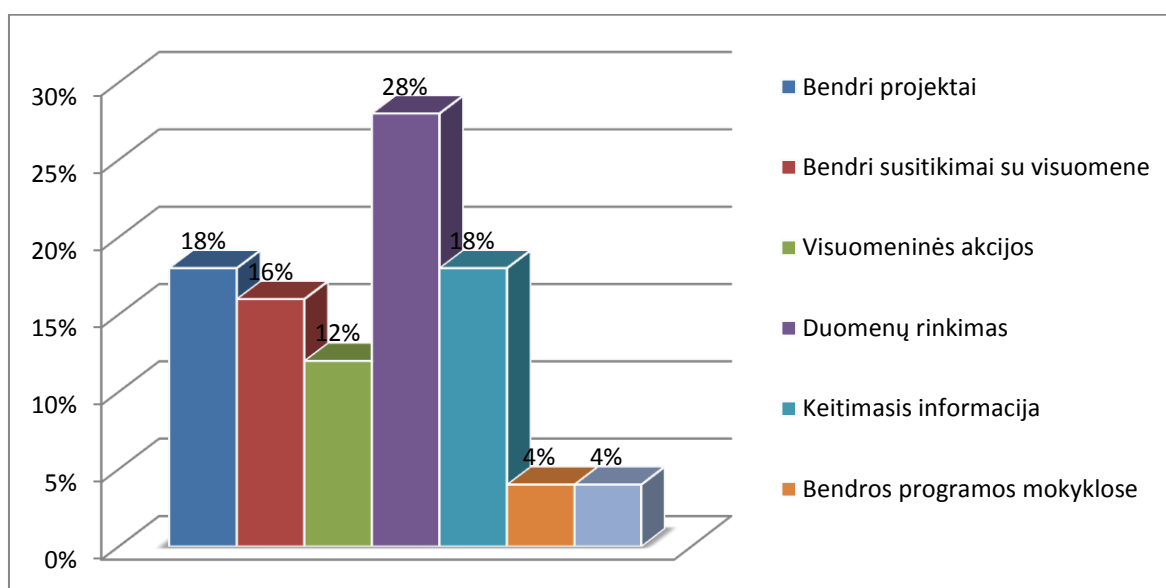
14 pav. Bendradarbiavimo su NVO priemonės

Analizuojant respondentų atsakymus nustatyta, kad viena dažniausiai naudojama priemonė yra keitimasis informacija. Tai rodo, kad tiek policija, tiek NVO turi galimybę iš įvairių šaltinių susirinkti informaciją apie konkrečią problemą ar atvejį, todėl darbo palengvinimui ir situacijos problemai spręsti aktualus yra informacijos klausimas. Kadangi policija ir NVO turi skirtingas galimybes susirinkti reikalingai informacijai, ta informacija yra skirtinga, o ja pasikeitus galima atidžiau ir greičiau išanalizuoti esamą problemą. Todėl informacijos keitimais tarp šių institucijų gali būti vertinamas kaip teigiamas.

18 proc. respondentų nuomone, bendrai su NVO yra organizuojamos visuomeninės akcijos. Ši priemonė turėtų teigiamą poveikį tuo požiūriu, kad visuomenė būtų plačiau informuota, didesnė tikimybė, kad ne vien policijos ar NVO surengta akcija, būtų įvairesnė ir suteiktų žmonėms įvairesnę informaciją.

Po 16 proc. respondentų nurodė, kad kartu su NVO yra organizuojami bendri susitikimai su visuomene ir duomenų rinkimas. Kas patvirtina ankstesnius aptarimus, jog ne vienos institucijos duomenų rinkimas, visuomenės informavimas yra veiksmingesni, nes kiekviena institucija turi savo prižiūrimas ir kuruojamas visuomenės grupes, visuomenines organizacijas.

Po 12 proc. respondentų nurodė, kad yra įgyvendinamos bendros programos mokyklose ir įgyvendinami bendri projektai. Tokie respondentų atsakymai rodo, kad bendradarbiaujant su NVO yra išnaudojamos kelios galimybės siekiant įgyvendinti įvairius sprendimus. Tikslinant, kiek ir kokios priemonės naudojamos sprendžiant smurto artimoje aplinkoje problemas ir siekiant įgyvendinti šios srities prevenciją, buvo aiškinamasi, kokios priemonės įgyvendinamos šios srities prevencijai (žr. 15 pav.).

15 pav. Bendradarbiavimo su NVO priemonės sprendžiant smurto artimoje aplinkoje atvejus

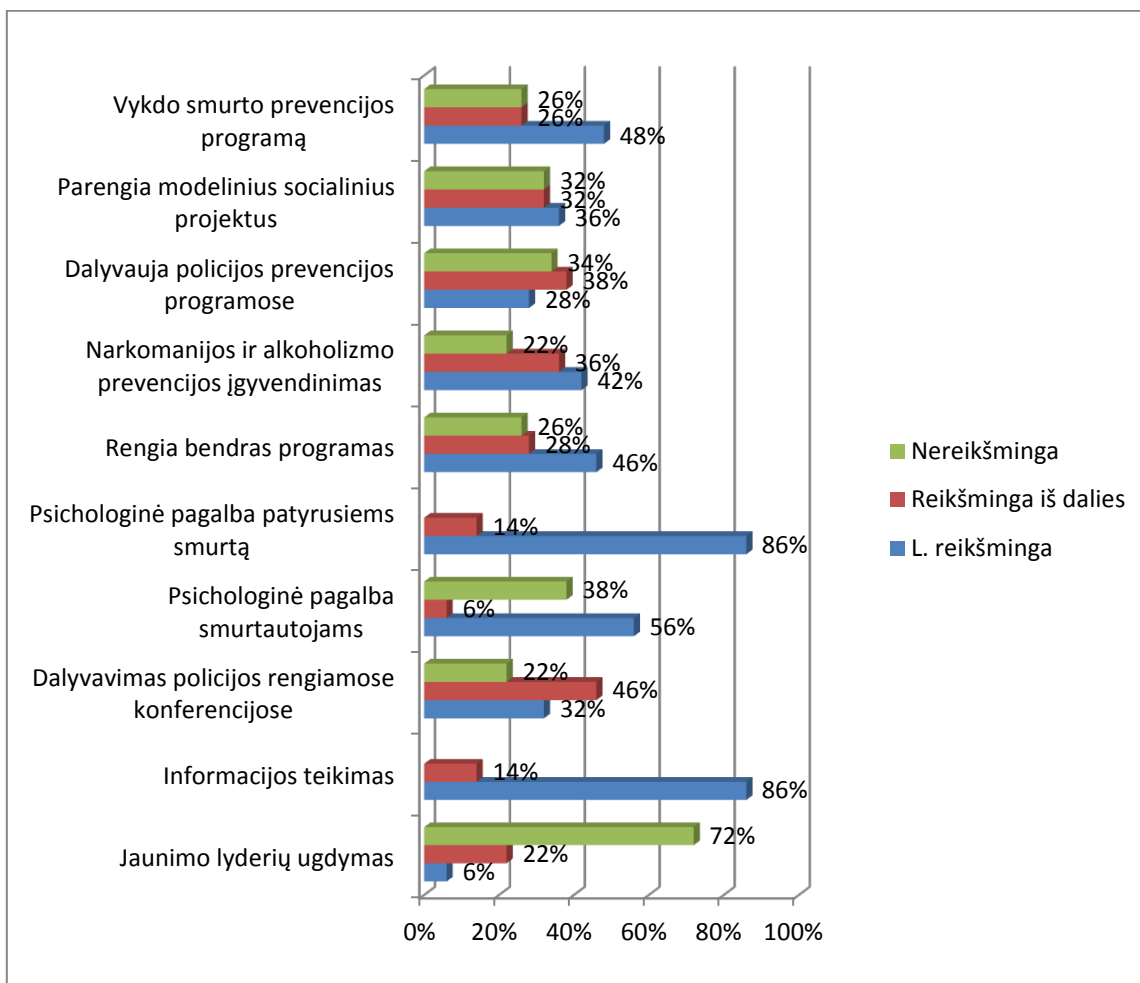
Kaip ir kitais klausimais, taip ir sprendžiant smurto artimoje aplinkoje problemas ir prevenciją pagrindinė priemonė yra duomenų rinkimas. Vadinasi, siekiant padėti asmenims, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje labai svarbus aspektas yra surinkti duomenys. Todėl galima teigti, kad turėdami reikiamus duomenis, policijos pareigūnai atidžiau galėtų įvertinti situaciją ir padėti tiems, kurie patys nedrįsta kreiptis ar ieškoti pagalbos.

Po 18 proc. respondentų nurodė, kad siekiant įgyvendinti prevenciją smurto artimoje aplinkoje klausimai yra organizuojami bendri projektai ir keitimasis informacija. Taigi pagal pateiktus atsakymus galima daryti prielaidą, kad pasidalijimas informacija gali padėti atidžiau ir tinkamiau įgyvendinti prevenciją.

16 proc. respondentų nurodė, kad padeda prevencijos įgyvendinimui bendri susitikimai su visuomene. O 12 proc. teigimu, reikšmingos yra visuomeninės akcijos. Taigi galima teigti, kad

policijos bendradarbiavimas su NVO įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją, yra reikšmingas keičiantis turima informacija ir ją apibendrinus tikslingas spręsti probleminius klausimus.

Policijos ir NVO bendradarbiavimas daugelyje sričių yra akcentuojamas tiek mokslinėje literatūroje, tiek atliekant visuomenės apklausas bei tyrimus, taip pat akcentuojamas ir respondentų atsakymuose. Tačiau bet kuri veikla gali būti aktyvinama ir gerinama, todėl tikslinga išsiaiškinti, kokia NVO įgyvendinama veikla gali būti naudinga ir reikšminga policijos darbe (žr. 16 pav.).

16 pav. NVO veiklos reikšmingumo policijos veiklos gerinimui vertinimas

Analizuojant pateiktus atsakymus nustatyta, kad daugiausia policijos pareigūnų kaip reikšmingą policijai NVO veiklą įvardija psichologinę pagalbą nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje asmenims. Todėl galima teigti, kad policijos darbe nėra akcentuojama psichologinė pagalba, bet respondentų supratimu, ji yra reikalinga, todėl tai, kad NVO turi galimybę suteikti tokią pagalbą, padeda ir policijos darbe, priimant sprendimus.

Kaip jau pateiktuose atsakymuose, taip ir šio klausimo atsakymuose net 86 proc. respondentų nurodė, kad palankiai vertina informacijos rinkimo galimybes. Todėl tik dar kartą reikia akcentuoti, kad policijos gaunama informacija, kurią savo pajėgomis susirenka NVO, yra reikšminga ir gali būti pritaikyta policijos darbe.

Net 56 proc. apklaustųjų nurodė, kad reikšminga policijos darbui yra NVO teikiama pagalba smurtaujantiems asmenims. Todėl galima daryti prielaidą, kad padedant smurtaujantiems asmenims, galima sumažinti smurto artimoje aplinkoje riziką, kadangi smurto priežastys kartais yra nesuprantamos ir jų išsiaiškinimui reikalinga išsamesnė situacijos analizė, smurtaujančio asmens psichologinis nusistatymas, socialiniai įgūdžiai ir pan. Tačiau policijoje nėra akcentuojama tokia pagalba, o tik priimamos nutartys dėl priemonių taikymo. Todėl tai, kad NVO gali suteikti smurtaujantiems asmenims įvairių kitos rūšies: psichologinės ar socialinės pagalbą, leidžia policijos pareigūnams atidžiai išanalizuoti situaciją, įvertinti prevencijos priemonių taikymo būtinumą.

Policijos darbe reikšminga ir tai, kad NVO įgyvendina prevencines smurto artimoje aplinkoje programas, kurių įgyvendinimui policijoje nėra sudarytos sąlygos, nes darbo ir veiklos paskirtis yra kitokia.

46 proc. respondentų nurodė, kad policijos darbe yra reikšminga tai, kad kartu su NVO gali rengti bendras programas. Todėl galima daryti prielaidą, kad parengtos bendros programos tenkina ne tik nuobaudų ar kitų kardomųjų priemonių skyrimą, bet ir nukentėjusių psichologinės paramos ir pagalbos poreikius, smurtaujančių asmenų psichologines elgesio priežastis.

42 proc. respondentų teigimu, policijos darbui yra reikšminga tai, kad NVO įgyvendina alkoholio ir narkomanijos problemų sprendimui parengtas prevencines programas, kas palengvina šių asmenų rehabilitaciją ir padeda įvertinti paskirtų priemonių poveikį.

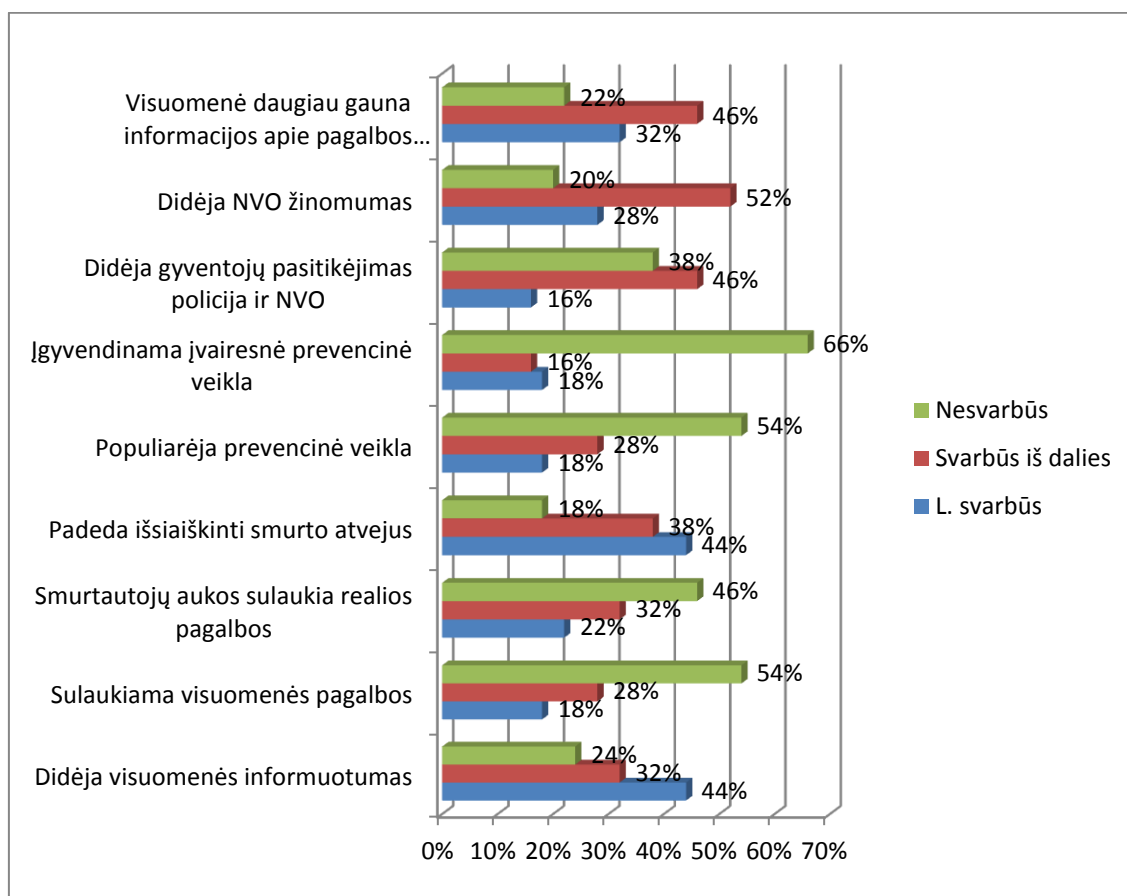
Trečdalis respondentų nurodė, kad reikšmingos policijos darbui yra NVO parengtos socialinės metodinės priemonės, kurių pagalba iš padedami ugdyti smurtaujančių asmenų socialiniai įgūdžiai, kas leidžia tikėtis jų sąmoningumo ir elgesio pokyčių.

28 proc. respondentų pastebi, kad reikšminga policijos darbui yra ir tai, kad NVO dalyvauja ir policijos organizuojamose prevencinėse programose. Taigi apibendrinant galima teigti, kad policija ir NVO bendradarbiauja taikydamos įvairias bendravimo formas, įgyvendina bendrus projektus, keičiasi turimais duomenimis, ieško bendrų galimybių akcentuoti prevencinę smurto artimoje aplinkoje srityje.

Tyrimo dalyvių nuostatų įtvirtinimui galima pateikti ir Lietuvos nevyriausybinų ir vyriausybinų organizacijų bendradarbiavimo tyrimo (2011) nuostatas, kuriose teigiama, kad matyti, jog Lietuvos policija dažniausiai geranoriškai bendradarbiauja su VO ir NVO, kadangi jos padeda vykdyti policijos veiklą ir dažnai ją palengvina. Ypač tokiais atvejais, kai pačiai policijai trūksta finansavimo prevencinėms programoms ar socialinių darbuotojų, kuriais pasidalina organizacijos. Tačiau toks bendradarbiavimas dažniausiai apsiriboja srityse, kuriose tiesiogiai susiduriama su nusikalstama veikla, tai yra tokia, kurią policija privalo kontroliuoti ir užfiksuoti. Pavyzdžiui, smurtas prieš moteris ar vaikus. Tačiau jeigu organizacijos veikla yra labiau orientuota į prevenciją arba tokią veiklą, kuri policijos požiūriu yra „papildoma“, dažniausiai geranoriškas

bendradarbiavimas ten ir baigiasi. Vadinais, būtent tuo atveju, kada yra organizuojama prevencinė veikla nukentėjusiems nuo smurto asmenims, policijos ir NVO bendradarbiavimas yra labai reikšmingas.

Taikant įvairias priemones prevencijai įgyvendinti NVO ir policija turėtų jausti ir gaunamus veiklos rezultatus. Todėl buvo aiškinamasi, kokius bendradarbiavimo rezultatus pastebi policijos pareigūnai (žr. 17 pav.).

17 pav. Policijos ir NVO bendradarbiavimo rezultatai

Pagal pateiktus respondentų atsakymus matyti, kad 44 proc. apklaustųjų nurodė, kad labai svarbu yra tai, jog didėja visuomenės informuotumas, daugiau išsiaiškinama smurto artimoje aplinkoje atvejų. Taigi bendra veikla sudaro sąlygas plačiau paskleisti reikšmingą ir naudingą informaciją, kas leidžia atidžiau įvertinti aplinkoje vykstančius smurto atvejus. Galima daryti prielaidą, kad visuomenė, žinodama informaciją, pati suinteresuota padėti smurto aukoms, pateikia informaciją, nes 28 proc. respondentų teigimu, visuomenė gauna daugiau informacijos apie pagalbos galimybes. Todėl visuomenės informuotumo didinimą galima įvardinti kaip vieną reikšmingiausių NVO ir policijos bendradarbiavimo aspektų.

44 proc. respondentų nurodė, kad bendradarbiaujant yra daugiau išsiaiškinama smurto artimoje aplinkoje atvejų. Vadinasi, dalindamosi informacija, šios dvi institucijos pagerina

visuomenės nusikalstamumo išaiškinimo situaciją, kas gali būti vertinama kaip palankus NVO ir policijos bendradarbiavimo veiksnys.

32 proc. apklaustųjų teigė, kad labai svarbu yra tai, kad didėja gyventojų pasitikėjimas policija ir NVO veiklos galimybėmis. Tokios nuostatos rodo, kad informacijos sklaida vis tik sulaukia reikiama visuomenės palaikymo ir supratimo, rodo, kad prevencinė veikla yra pastebima visuomenės. Reikia akcentuoti ir E. Misiūno (2010) disertacijoje išsakytas nuostatas dėl visuomenės pagalbos policijai. Minėto autoriaus teigimu, žmonių noras padėti policijos pareigūnams vykdyti funkcijas atspindi policijos ir visuomenės partnerystę. Kuo gyventojai geriau vertina policijos darbą, tuo didesnė visuomenės dalis geranoriškai padeda policijai vykdyti funkcijas. Senosiose Europos valstybėse visuomenės pagalba policijai yra pakankamai efektyvi. Aktyvios bendruomenės policijai padeda atskleisti iki 70 procentų įvykdytų nusikaltimų. Policija neturėdama tinkamos visuomenės pagalbos praranda galimybę efektyviai atskleisti nusikalstamas veikas padariusius asmenis, preventyviai veikti potencialius teisės pažeidėjus. Todėl ir šio tyrimo nuostatos rodo, kad bendradarbiavimas yra būtinas policijos veikloje, nes visuomenės pagalba gali būti veiksminga.

16 proc. respondentų mano, kad bendrai įgyvendinant prevencinę veiklą didėja NVO žinomumas. Todėl galima teigti, kad policija pritraukdama NVO bendrai veikla padeda ne tik savo veikloje, bet sudaro galimybes pasireikšti ir NVO, kurios nėra plačiai žinomos visuomenei.

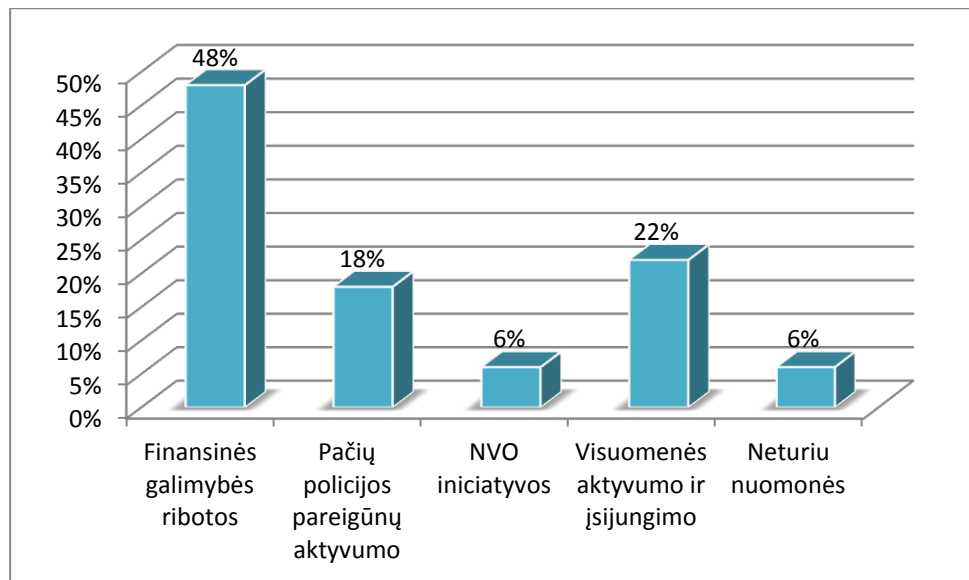
Kaip nesvarbiu policijos ir NVO bendradarbiavimo aspektu, 66 proc. respondentų nurodė tai, jog atsiranda ir įgyvendinama įvairesnė prevencinė veikla, todėl galima daryti prielaidą, kad prevencinė veikla turi būti tikslinga ir nėra būtinybės įvairinti jos pateikimą, tik akcentuotina informacijos gavėjų rato plėtra.

54 proc. Respondentų požiūriu nepopuliarėja prevencinė veikla. Tokias nuostatas gali formuoti tas faktas, kad vis tik smurto artimoje aplinkoje atvejų kasmet daugėja. Todėl tikslinga rasti būdų, kaip gauti prevencinės veiklos naudingumo grįžtamąją informaciją, kas leistų atsakingai įvertinti, kokia prevencinės veiklos forma pasiteisina, kuri nepasiteisina iš esmės.

Taip pat 54 proc. apklaustųjų paprieštaravo, kad sulaukiama visuomenės pagalbos. Todėl nors ir buvo akcentuota, kad visuomenė padeda išsiaiškinti smurto artimoje aplinkoje atvejus, bet didesnė dalis policijos pareigūnų mano, kad tai nėra labai pastebima.

Net 46 proc. respondentų mano, kad smurtautojų aukos nesulaukia realios pagalbos. Todėl galima teigti, kad prevencinė veikla negali iš esmės išspręsti visų reikalingų ir svarbių klausimų, todėl tai tėra tik pagalbinė priemonė, kuri padeda sumažinti smurto artimoje aplinkoje atvejų skaičių.

Įgyvendinant bet kokias priemones visuomet sutinkamos vienokios ir kitokios kliūtys ir trukdžiai. Todėl buvo aiškinamasi, ko trūksta policijos ir NVO bendradarbiavimui įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją (žr. 18 pav.).

18 pav. Policijos ir NVO tinkamo bendradarbiavimo galimybių trūkumai gerinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją

Pagal pateikiamus atsakymus matyti, kad 48 proc. respondentų nuomone, aktyviam NVO ir policijos bendradarbiavimui trukdo ribotos finansinės galimybės. Taigi akcentuotina, kad sujungiant pajėgas prevencinės veiklos aktyvinimui ir įvairesnių priemonių taikymui trukdo mažas finansavimas, skirtas prevencinei veiklai.

22 proc. respondentų teigimu, trūksta visuomenės aktyvumo ir įsijungimo į bendrai organizuojamą veiklą. Vertinant anksčiau pateiktus atsakymus matyti, kad visuomenės aktyvumas yra nedidelis, todėl galima daryti prielaidą, kad taikomos prevencinės priemonės dar nėra įsitvirtinusios visuomenės sąmonėje.

18 proc. respondentų akcentuoja, kad prevencinės veiklos įgyvendinimui trukdo ir pačių policijos pareigūnų aktyvumo trūkumas, todėl galima daryti prielaidą, kad patys pareigūnai nepakankamai įvertina prevencinės veiklos teikiamas galimybes bei reikšmingumą visuomenei.

Tik 6 proc. apklaustųjų akcentuoja, jog trūksta pačių NVO iniciatyvos, tačiau toks nedidelis skaičius pasirinkusių šį atsakymo variantą rodo, jog NVO vis aktyviai siekia įsijungti į prevencinės veiklos taikymą siekiant mažinti smurto artimoje aplinkoje atvejus.

2.4. Interviu duomenų analizė ir interpretacija

Aiškinantis NVO darbuotojų nuostatas dėl bendradarbiavimo su policija tikslinga išsiaiškinti, kokioje srityje NVO realizuoja savo veiklą. Todėl buvo klausama, kokia esminė NVO paskirtis ir veiklos ypatumai. (žr. 3 lentelė).

3 lentelė

NVO paskirtis

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
NVO paskirtis	Socialinės- psichologinės pagalbos teikimas	Paskirtis – teikti socialinę- psichologinę pagalbą esant psichologinėms krizėms vaikams; Psichologinė ir socialinė pagalba nuo smurto nukentėjusių vaikų šeimos nariams ir artimiesiems. <...teikianti kompleksinę socialinę, psichologinę, teisinę pagalbą bendruomenės nariams (moterims, vyrams ir šeimoms), kurie yra prekybos žmonėmis, prostitucijos ir smurto artimoje aplinkoje aukos.
	Pagalba smurto aukoms	Mūsų tikslas padėti aukoms integruotis į visuomenę ir tapti pilnaverčiais visuomenės nariais, pakeičiant gyvenimo būdą

Informantų pateikti atsakymai interviu metu rodo, kad NVO, kurios bendrauja su policija paskirtis gali būti skiriama į dvi subkategorijas: socialinės- psichologinės pagalbos teikimas ir į vairios pagalbos smurto aukoms teikimas. Vadinasi, kaip parodė anketinė policijos pareigūnų apklausa, policijos darbe tokia pagalba padeda, nes smurto aukos gauna psichologinę pagalbą, geriau jaučiasi ir gali efektyviau padėti policijai atlikti savo darbą ir įgyvendinti reikalingas priemones dėl smurto artimoje aplinkoje.

Taip pat galima akcentuoti, kad NVO sudaro sąlygas smurto aukoms, tiek suaugusiems tiek vaikams, gauti ne tik psichologo ar socialinio darbuotojo pagalbą, bet suteikia ir teisinę informaciją, kuri padeda rasti sprendimus, sutvarkyti teisinius klausimus. Vadinasi, NVO savo darbe suteikia smurto aukoms moralinę pagalbą, kurios dėka šie žmonės gali išspręsti susiklosčiusią situaciją, nes policijoje tokia pagalba nėra teikiama dėl kitokio veiklos pobūdžio. Todėl apibendrinant galima teigti, kad bendradarbiaujant NVO ir policijai susidaro palanki situacija tuo požiūriu, kad vienu metu smurto aukos gauna įvairiapusę tikslią pagalbą, todėl šiuo atveju galima tik akcentuoti, jo tarpinstitucinis bendradarbiavimas gali būti vertintinas kaip teigiamas visuomenės reiškinys.

4 lentelė

NVO veiklos pobūdis

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
	Projektinė veikla	Vykdoma projektinė veikla Centro gyvavimo laikotarpiu yra įgyvendinami tiek nacionaliniai prekybos žmonėmis, seksualinio išnaudojimo prostitucijos tikslais bei smurto artimoje aplinkoje problemoms spręsti, tiek tarptautiniai projektai
	Bendravimas su	Veikla nukreipta į bendravimą su auka buityje, socialinių įgūdžių

NVO veiklos pobūdis	smurto auka	formavimą, atsakomybės jausmo ugdymą, naujų vyrų ir moterų santykių kūrimą.
	Konsultavimas ir informavimas	Suteikiame psichosocialinę reabilitaciją – socialinio darbuotojo, psichologo, juristo konsultacijos, socialinis, psichologinis, psichoterapinis konsultavimas (individualus bei grupėje), teisinis konsultavimas, tarpininkavimas bei informavimas Bendradarbiaujant su žiniasklaida, visuomenė nuolat informuojama apie prekybos žmonėmis, ypač prostitucijos poveikį bei pasekmes, pagalbą
	Materialinė pagalba	suteikiama saugi pastogė, materialinė pagalba maistu, medikamentais, darbinės kvalifikacijos įgijimą apgyvendinimo (paslauga buvo teikiama iki 2014 m.), pagalba maisto, drabužių ir higienos prekėmis, tarpininkavimas gauti reikalingus dokumentus (asmens ir kitus),
	Emocinė parama	Emocinė parama nemokama 800-ąja linija „Pagalbos moterims linija“ veikia nuo 2004 m. bei teikia konsultacijas telefonu ir elektroniniais laiškais. Pagalba teikiama specialiai parengtų bei apmokytų savanorių konsultantų
	Mokymai	Centras taip pat veda įvairius mokymus – seminarus, diskusijas su paaugliais ir jaunimu, siekiant informuoti ir apsaugoti nuo galimo jų į(si)traukimo į prostituciją, prekybą žmonėmis tinklus. <..veda įvairius teorinius mokymus ir praktinius seminarus mokytojams, policijos pareigūnams, studentams, bendruomenės nariams, kitiems specialistams.
	Informacija masinio informavimo priemonėse	nuolat dalyvauja radijo laidoje, duoda interviu, organizuoja akcijas "16 dienų prieš smurtą prieš moteris", kuriose siekiama atkreipti dėmesį į šią problemą ir jos sprendimo būtinybę.

Aiškinantis NVO veiklos pobūdį, nustatyta, kad NVO savo veikloje įgyvendina labai daug įvairių priemonių: projektai, konsultacijos, informavimas, materialinė pagalba, mokymai, informacijos masinėse informavimo priemonėse sklaida. Todėl galima teigti, kad tokia įvairi veikla leidžia išanalizuoti įvairesnius atvejus, rasti daugiau tinkamų galimybių pagal smurto aukų poreikius, jiems padėti. Galima teigti ir tai, kad įgyvendindamos projektinę veiklą NVO turi galimybę ieškoti bendros veiklos su policija galimybių. Bendri projektai leidžia aktyviau įtraukti visuomenę, perteikti informaciją įvairiose priemonėse ir vietose.

Pagalba aukoms su jomis bendraujant buityje ar jų laikino apgyvendinimo vietose yra teikiama pasirengusių specialistų, todėl tikėtina, kad asmenys, nukentėję nuo smurto turi galimybę būti išklaustyti ir gauti naudingų patarimų. Taip pat šie asmenys turi galimybę mokytis atlikti įvairią veiklą, kurios jie negeba atlikti, t.y. išmokti lavinti ir puoselėti socialinius įgūdžius, susitvarkyti su savo problemomis, atsikratyti žalingų įpročių ir pan.

Labai svarbu yra tai, kad NVO turi galimybę teikti ir materialinę pagalbą, apgyvendinti nukentėjusius, suteikti rūbų, kitų būčiai reikalingų daiktų. Tokia pagalba smurto aukoms yra reikšminga tuo požiūriu, jei asmenys, nukentėję nuo smurto, yra atskiriami nuo smurtautojų ir turi galimybę pradėti naują gyvenimo etapą. Tačiau tokie asmenys yra įtraukiami ir į

policijos įskaita ir yra kontroliuojami, kas sudaro galimybę jiems integruotis į visuomenę, pradėti kitokį gyvenimo etapą.

Pagal pateiktus atsakymus aišku ir tai, kad NVO organizuoja įvairius mokymus: tiek asmenims, nukentėjusiems nuo smurto, tiek pareigūnams, bei įvairių institucijų specialistams.

Svarbu ir tai, kad tokiuose mokymuose gali dalyvauti atskirų profesijų atstovai, kurie gali taikyti gautas žinias savo nuolatiniame darbe, skiepyti atsakomybę ir suteikti reikalingos informacijos. Pavyzdžiui, mokymuose dalyvavę pedagogai, gali tinkamai pritaikyti žinias šviesdami mokinius dėl pagalbos galimybių esant smurto atvejams, dėl apsaugos atsitikus smurto atvejams.

Reikšminga NVO atliekama veikla – informacijos teikimas masinėse informavimo priemonėse. Tokia informacija ir statistika leidžia daugeliui asmenų, matančių smurto apraiškas ar jas išgyvenančias, ieškoti reikalingos pagalbos.

Apibendrinant galima teigti, kad tos NVO, kurios bendradarbiauja su policija turi visas galimybes padėti asmenims, nukentėjusiems nuo smurto, tiek psichologiniu, tiek sociologiniu tiek teisiniu požiūriu. Šios institucijos savo veikloje taiko daug įvairių priemonių, todėl jų veikla nėra vienakryptė. Jų bendradarbiavimas su policija teikia policijos darbe ypatingą naudą, nes padeda nukentėjusiems asmenims rasti sprendimus ir suteikia materialinę pagalbą, kurios policija negali suteikti dėl jiems paskirtų kitokių veiklos funkcijų, tačiau bendra abiejų institucijų veikla gali žymiai efektyviau padėti asmenims, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje ir ieškantiems efektyvios pagalbos.

Kiekviena NVO turi ilgesnį ar trumpesnį gyvavimo laikotarpį. Vienos jų susikuria ar susijungia su kitomis, panašaus pobūdžio organizacijomis, kitos nutraukia savo veiklą. Tačiau dažniausiai reikalinga ir tinkamai įgyvendinama NVO paskirtį atitinkanti veikla, sudaro tinkamas galimybes NVO gyvavimui, todėl buvo aiškinamasi, kokią darbo patirtį turi tos NVO, kurių atstovai dalyvavo interviu tyrime (žr. 5 lentelę).

5 lentelė

NVO gyvavimo laikotarpis

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
NVO gyvavimo laikotarpis	Daugiau nei 15 metų	NVO gyvuoja 17 metų
	10 – 15 metų	12 metų <..darbą pradėjo 2001m. Reabilitacijos ir reintegracijos programos veikia nuo 2003 m...>

Pagal pateiktus informantų atsakymus matyti, kad pagalbą smurtautojų aukoms teikiančios NVO turi ilgą gyvavimo laikotarpį. Tai rodo, kad jų veikla yra reikalinga ir reikšminga, nes NVO dirba daugiau nei 10 metų, kas suponuoja nuostatą, jog pagalbos poreikis asmenims, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje, yra reikalingas.

Kaip anketinėje apklausoje buvo aiškinamasis smurto artimoje aplinkoje dažnis policijos darbe, taip ir NVO darbuotojų apklausoje buvo aiškinamasi, kaip dažnai tenka girdėti ir spręsti smurto artimoje aplinkoje atvejus (žr. 6 lentelę).

6 lentelė

Smurto artimoje aplinkoje dažnis

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Smurto artimoje aplinkoje atvejų dažnis	Kasdienis reiškinys	Su smurto atvejais susiduriama kiekvieną dieną,..> Kiekvieną dieną
	Keli kartai per savaitę	dažnai, 2-3 kartai per savaitę

Pagal pateiktus respondentų atsakymus matyti, kad smurto atvejai artimoje aplinkoje yra labai dažni, nes su jais susiduriama kasdien. Todėl galima teigti, kad NVO savo darbe nuolat bendrauja su smurto artimoje aplinkoje aukomis, kurioms yra reikalinga skubi ir įvairi pagalba. Šiuos smurto atvejus NVO sprendžia operatyviai ir pasitelkiant įvairių specialistų pagalbą. Todėl galima teigti, kad kasdienis reiškinys yra smurto artimoje aplinkoje aukų konsultavimas, apgyvendinimas, teisinės pagalbos teikimas, rūpinimasis tiek moraline tiek materialine gerove.

Anketinėje apklausoje policijos pareigūnų buvo klausama, prieš kokius asmenis dažniausiai yra smurtaujama, o NVO atstovų buvo prašoma įvardinti, kokios rūšies smurto atvejų artimoje aplinkoje pasitaiko daugiausia (žr. 7 lentelė).

7 lentelė

Dažniausiai pasitaikančios smurto artimoje aplinkoje rūšys

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Smurto artimoje aplinkoje rūšys	Fizinio	Dažniausiai- fizinio..> <...Fizinį..>
	Psichologinio-emocinio	<...bei psichologinį smurtą. Psichologinio,..>
	Ekonominio	rečiau- ekonominio, seksualinio smurto bei ekonominio smurto
	Seksualinio	rečiau- ekonominio, seksualinio smurto

Analizuojant informantų atsakymus, nustatyta, kad dažniausiai yra sutinkamas fizinis ir psichologinis smurtas. Taigi tenka konstatuoti, kad dažniausiai artimoje aplinkoje yra naudojama fizinė jėga, todėl tikėtina, kad tai dažniausiai yra smurtas prieš silpnesnį šeimos narį: vaiką, moterį ar pagyvenusį žmogų.

Tačiau yra nemažai ir psichologinio smurto atvejų. Todėl galima teigti, kad yra būtinybė, jog NVO turėtų savo institucijoje psichologus, socialinius darbuotojus, kurie padėtų emociškai išspręsti įvairias smurto artimoje aplinkoje pasekmes.

Kaip nurodė informantai, pasitaiko ir ekonominio smurto. Tai rodo, jog artimoje aplinkoje yra kėsiamasi į savo šeimos narių gerovę, siekiama juos išnaudoti. Neišvengiamai NVO

darbuotojai susiduria ir su seksualinio smurto aukomis, todėl apibendrinant galima teigti, kad artimoje aplinkoje gyvuoja kelių rūšių smurtas.

Smurto artimoje aplinkoje atvejus sprendžia policija, todėl ir NVO savo veiklos pobūdžiu yra susijusiu su šia institucija, kadangi turi teikti informaciją, todėl buvo aiškinamasi, kaip dažnai yra bendraujama su policija ir kokios yra taikomos bendradarbiavimo formos (žr.8-9 lentelės).

8 lentelė

Bendradarbiavimo su policija dažnis

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Bendradarbiavimo su policija dažnis	Sprendžiant konkrečius smurto atvejus	<...sprendžiant konkrečius smurto atvejus- informuojame apie smurto riziką bei apie smurto atvejus artimoje aplinkoje...>
	Kiekvienu atveju	Kiekvieną kartą kai tik mus pasiekia informacija apie asmenis..>
	Kasdienis bendravimas	Su policija bendradarbiaujame nuolatos, turime pasirašę bendradarbiavimo sutartis su minėtų miestų policijos skyriais..>
	Sutartas laikas	kiekvieną mėnesį susitinkame aptarti praeito mėnesio gautų pranešimų bei su tuo susijusių klausimų.

Informantų pateikti atsakymai rodo, kad NVO su policija bendradarbiauja labai dažnai. Tokiam bendradarbiavimui turi įtakos tai, kad visuomet reikalinga pateikti informaciją apie smurto artimoje aplinkoje atvejus, pateikti surinktą informaciją. Taip pat akcentuotina, kad yra laikomasi susitarimų dėl bendros informacijos apdorojimo. Todėl apibendrinant galima teigti, kad NVO, kurios rūpinasi nukentėjusiais nuo smurto žmonėmis, su policija bendradarbiauja labai dažnai, kadangi tai yra vienas jų veiklos aspektų.

9 lentelė

Bendradarbiavimo su policija formos

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Bendradarbiavimo su policija formos	Atstovavimas nukentėjusiems asmenims	palydime į policiją nuo smurto nukentėjusius
	Informacijos teikimas	<...informuojame apie smurto riziką bei apie smurto atvejus artimoje aplinkoje Dalintis turima informacija apie klientą bei įtariamuosius..>
	Paskaitos	organizuoti kartu prevencines paskaitas.
	Apklausos	<.. vykdyti apklausas..>

Analizuojant pateiktus informantų atsakymus nustatyta, kad NVO darbuotojai padeda asmenims, nukentėjusiems nuo smurtautojų atvykti į policiją, tarpininkauja vykdant apklausa, padeda susitvarkyti reikiamus dokumentus. Vienas svarbiausių bendradarbiavimo aspektas – keitimaisi informacija, kas išryškėjo ir policijos pareigūnų anketinėje apklausoje. Taip pat NVO atstovai paminėjo paskaitas, kurias rengia kartu su policija. Todėl apibendrinant galima teigti, kad

NVO ir policija yra susijusios bendros veiklos galimybėmis, kurios padeda atskleisti smurto artimoje aplinkoje atvejus, padėti nukentėjusiems nuo smurto asmenims išspręsti įvairias problemas.

NVO ir policijos bendradarbiavimo pobūdį ir būtinybę akcentuoja veiklos svarbumas, nes yra siekiama padėti asmenims, kurie nukentėjo nuo smurto artimoje aplinkoje, tačiau kiekvienoje veikloje yra sutinkami įvairūs trukdžiai. Todėl buvo aiškinamasi, kokie sunkumai trukdo aktyviau bendradarbiauti siekiant bendro veiklos rezultato (žr. 10 lentelė).

10 lentelė

NVO ir policijos bendradarbiavimo trukdžiai ir sunkumai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Bendradarbiavimo trukdžiai ir sunkumai	Gaunamos informacijos netikslumas	Kartais pranešimuose informacija pateikiama nepilna-trūksta telefonų numerių, kas mums labai aktualu; taip pat neįskaitoma informacija. Ne visada sulaukiame pakankamai informacijos apie auką, įtariamuosius. Tik manau kad mūsų bendradarbiavimas neturėtų apsiriboti informacijos apskaitimu.
	Pareigūnų abejingumas nukentėjusiems asmenims	Policijos pareigūnų abejingumas, požiūris į nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis neidentifikavimas, požiūris į smurtą šeimoje patyrusias moteris.
	Nėra trukdžių ir sunkumų	Bendradarbiauti netrukdo niekas, tų policijos poskyrių, su kuriais bendradarbiaujame, jaučiamas geranoriškumas ir noras spręsti problemas iš esmės. Policija yra linkusi bendradarbiauti su NVO..>

Pagal pateiktus informantų atsakymus matyti, kad iš esmės didelių sunkumų ir trukdžių NVO atstovai neišskyrė, tačiau akcentuotina, kad kartais gaunama informacija yra neobjektyvi, nepilnai pateikta. Taip pat NVO atstovai nurodo, kad darbui trukdo policijos pareigūnų abejingumas smurto aukoms. Todėl tikslinga akcentuoti, kad NVO veiklos pobūdis susijęs su psichologine pagalba, o policijos veiklos pobūdis akcentuotinas kaip tvarkos saugojimas ir nuobaudų skyrimas, kas ir nulemia skirtingus šių institucijų darbuotojų požiūrius į asmenis, nukentėjusius nuo smurto artimoje aplinkoje.

Anketinėje apklausoje policijos pareigūnai aiškino ir aptarė naudą, kurią gauna bendradarbiaudami su NVO, todėl NVO atstovų buvo klausama, kokia jie gauna apčiuopiamą naudą iš bendradarbiavimo su policija (žr. 11 lentelę).

11 lentelė

NVO ir policijos bendradarbiavimo nauda NVO veiklai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Bendradarbiavimo	Informacijos gavimas	suteikia informaciją apie teismo skiriamus įpareigojimus konkrečiais smurto atvejais

su policija nauda	Ikiteisminio tyrimo iniciavimas	<.kad pasitvirtinus smurto atvejui policijos pareigūnai pradeda ikiteisminį tyrimą.
	Tikslingesnė prevencija	Taip pat prevencinių renginių metu policijos pareigūno dalyvavimas duoda teigiamų rezultatų.
	Veiklos praktika	<.dalinamės praktika bendraujant su smurto aukomis
	Operatyvumas	Operatyviai sprendžiami klausimai bei iškilusios problemos

Analizuojant respondentų atsakymus nustatyta, kad NVO gauna reikalingą informaciją. Įvertinant paskirtas nuobaudas yra aiškiau, kokios pagalbos reikia asmeniui, nukentėjusiam nuo smurto. Taip pat labai svarbu, kad pasidalinus informaciją ir įvertinus smurto artimoje aplinkoje tikrumą, pradedamas ikiteisminis tyrimas. Todėl smurtautojas yra nubaudžiamas, kas leidžia kontroliuoti situaciją.

NVO kartu su policija bendrauja ir su aukomis ir su smurtautojais, todėl įvardijamos ir praktinės veiklos pasidalijimo galimybės, kas sudaro prielaidas aktyviau įgyvendinti prevencines programas, ieškoti bendrų sprendimų.

Taip pat NVO neturi įgaliojimų operatyviai veiklai, todėl jų pateikta informacija leidžia operatyviai padėti tiems, kuriems reikia pagalbos. Taigi apibendrinant galima teigti, kad policijos ir NVO bendros pastangos padėti nukentėjusiems asmenims padeda efektyviau ir greičiau išspręsti kiekvienos situacijos problemą.

Preveninės veiklos aspektai NVO ir policijos darbe siekiant padėti nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje yra įgyvendinami gana įvairiose veiklose, todėl buvo aiškinamasi, kokias prevencinės veiklos priemones inicijuoja NVO (žr. 12 lentelė).

12 lentelė

NVO prevencinės veiklos formos

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Preveninės veiklos formos	Informacija spaudoje	Vietinėje spaudoje leidžiami straipsniai apie mūsų įstaigos veiklą, kokia pagalba teikiama įstaigoje, taip pat informuojama apie smurto pasekmes, apie tai, kas yra smurtas
	Paskaitos, seminarai, diskusijos	Vykdomos ir kitos priemonės- seminarai, paskaitos, susitikimai, diskusijos, apskritieji stalai apskirtyje. skaitomos paskaitos mokyklose. Kalbame šia tema tiek su moksleiviais, studentais, globos namų auklėtiniais, tiek su įvairių įstaigų specialistais Labiausiai pasiteisina gyvi susitikimai, tiek su specialistais, tiek su bendruomenių nariais. <..prevenciniai renginiai..>
	Konsultacijos	Specialisto konsultacija..>

Analizuojant informantų atsakymus nustatyta, kad pagrindinės veiklos formos yra paskaitos, seminarai, diskusijos, susitikimai su įvairių organizacijų, mokyklų atstovais, jaunimu. Vertindami šias priemones NVO atstovai nurodė, kad pasiteisina gyvi susitikimai, tai reiškia, kad pateikiama informacija pačių žmonių, kurie išsprendė smurtavimo problemas, duoda daugiausiai naudos ir yra labiausiai informatyvūs.

Kaip ir policijos pareigūnai taip ir NVO nurodė, kad yra skleidžiama informacija spaudoje, kuomet pateikiama reikalinga ir naudinga informacija apie prevencijos ir pagalbos galimybes, aptariami atvejai, duodami patarimai tiems asmenims, kurie nesiryžta kreiptis dėl pagalbos.

Konsultacijos taip pat išskiriamos kaip reikalinga prevencijos priemonė. Todėl galima teigti, kad įvairių specialistų konsultacijos turi tikslingą ir reikšmingą poveikį asmenims, kurie ieško reabilitacijos po smurto atvejų artimoje aplinkoje. \

Kaip policijos pareigūnų taip ir NVO atstovų buvo prašoma įvertinti gaunamą naudą iš bendros prevencinės veiklos su policija (žr. 13 lentelė).

13 lentelė

Gaunama nauda iš įgyvendinamos prevencinės veiklos

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Gaunama nauda iš vykdomos prevencinės veiklos	Palankus vertinimas	žmonės turi žinoti, kad pagalba yra net ir sunkiais smurto artimoje aplinkoje atvejais. prevencinė veikla yra būtina jei mes norime mažinti smurtą artimoje aplinkoje. Prevencinės veiklos nauda didelė, svarbu, kad būtų tinkamos numatytos tam lėšos, ko pasekoje tokią veiklą būtų galima vykdyti nuolatos, nepertraukiamai

Pagal pateiktus informantų vertinimus galima teigti, kad prevencinės veiklos, kaip paties fakto, kad ji yra vykdoma, vertinimas yra teigiamas ir palankus. Tokias nuostatas informantai apibendrina teigdami, kad visuomenei būtina žinoti savo galimybes ir pagalbos būtinumą atsitikus nelaimėi ar smurtui.

Šioje vietoje galima akcentuoti ir jau atlikti 2011 metais Lietuvos nevyriausybinį ir vyriausybinį organizacijų bendradarbiavimo tyrimo nuostatas, kuriose teigiama, kad egzistuojant neformaliai bendravimui, neformaliems ryšiams, egzistuoja ir tiesioginė abipusė nauda policijai ir organizacijai. Policijai – daugiau pagalbos. VO ir NVO – reikalinga informacija apie nukentėjusius ir asmenis, kuriems reikalinga pagalba. Tačiau tokio pobūdžio bendradarbiavime pastebimas abejingumas, nėra suinteresuotumo. Ką iš esmės galima pastabėti ir informantų atsakymuose.

Aiškinantis informantų požiūrį į policijos dalyvavimą įgyvendinant prevencinę veiklą atsiskleidė, kad jie palankiai vertina policijos dalyvavimą. Tačiau tik vienas informantas pateikė išsamų atsakymą:

Labai svarbus, nes tuomet visuomenės/bendruomenės nariams kyla didesnis pasitikėjimas policijos pareigūnų, stiprinamas tikėjimas, kad esant problemai šeimoje, artimoje aplinkoje yra realu sulaukti tinkamos pagalbos, kvalifikuotos specialisto įsikišimo ir paramos.

Todėl apibendrinant galima teigti, kad policijos ir NVO atstovai išvelgia vienodas bendradarbiavimo naudas, nes pamini ir visuomenės pasitikėjimą, ir prestižo augimą bei įvaizdžio gerinimą. Akcentuodami policijos indėlį informantas akcentavo, kad po kiekvieno bendro renginio yra tikimasi, kad nors kuri dalis auditorijos ar grupės, kuriai buvo skirtas prevencinis renginys, išgirsta reikalingą informaciją.

Aiškinantis, kokios pagrindinės problemos trukdo įgyvendinti bendras prevencijos priemones, nustatyta, kad kaip ir policijos pareigūnai, taip ir NVO atstovai įvardijo lėšų trūkumą. Tai rodo, jog bendradarbiavimo veikla yra vykdoma, informacija keičiamasi, tačiau įvairių renginių ir kitų veiklų sklaidai trukdo mažas šios veiklos finansavimas. Tačiau akcentuojant ir Lietuvos vyriausybinę ir nevyriausybinę organizacijų bendradarbiavimo tyrimo(20110 nuostatas galima teigti, kad pasitaiko atvejų, kai pačios NVO atsisako joms siūlomų naujų finansavimo galimybių iš Europos sąjungos arba naujų projektų, bendradarbiavimo galimybių, bijodamos pokyčių. Taip pat, pasak ekspertų, Lietuvos organizacijose pastebimas aukštas nepasitikėjimo lygis. Dažnai organizacijos atsisako gerų pasiūlymų, projektų, kurie padėtų joms finansiškai, nes bijo būti išnaudotos ir nepasitiki žmonėmis, kurios siūlo projektus. Apibendrinant galima teigti, jog Lietuvos NVO yra labiau lokaliai orientuotos ir prisirišusios prie savo regiono bei veiklos. Tai stabdo galimybes ir platesnį, spartesnį vystymąsi.

Apibendrinant tyrimo rezultatus galima teigti, kad NVO su policija dėl smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir tyrimo bendrauja nuolatos, nes to reikalauja bendrų tikslų – apsaugoti nukentėjusius asmenis – siekis. Bendradarbiavimo formos yra įvairios, tačiau aktyvinti ir dar labiau įvairinti veiklą trukdo mažas finansavimas.

IŠVADOS

1. Mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad smurtas artimoje aplinkoje yra paplitęs reiškinys, kurio sprendimui yra reikšmingos ir reikalingos įvairios prevencijos priemonės. Prevencijos priemonių įgyvendinimas padeda suaktyvinti visuomenę ir pateikia naudingos informacijos.
2. Policijos veiklos intensyvumas ir paskirtis saugoti visuomenę suformuoja naują policijos įvaizdį, kelia naujus reikalavimus pareigūnams, sudaro prielaidas bendradarbiavimui su kitomis institucijomis.
3. Tarpdisciplininis bendradarbiavimas ir komandinis darbas atskleidžia prevencijos programų įgyvendinimo galimybes, padeda aiškiau spręsti įvairias smurto artimoje aplinkoje problemas, kadangi NVO ir policijos veiklos pobūdis yra skirtingas, suvienijus pastangas asmenims, nukentėjusiems nuo smurto yra suteikiama visapusė pagalba: NVO padeda spręsti psichologinės-socialinės ir teisinės pagalbos įgyvendinimą, o policijos pareigūnai įvertina padaryto smurto atvejį ir operatyviai išsprendžia nuobaudos skyrimo klausimus.
4. Atliktas policijos pareigūnų nuomonės tyrimas atskleidė, kad policija nuolat bendradarbiauja su NVO, nes yra keičiamasi informacija, siekiama įgyvendinti bendrus prevencinius renginius, kurių metu didėja visuomenės informuotumas, akcentuojamas ir geriamas policijos įvaizdis, didėja NVO veiklos žinomumas, atsiranda visuomenės poreikis padėti teisėsaugos institucijoms spręsti smurto artimoje aplinkoje problemas.
5. Atlikus NVO atstovų nuomonės tyrimą nustatyta, kad NVO su policija dėl smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir tyrimo bendrauja nuolatos, nes to reikalauja bendrų tikslų – apsaugoti nukentėjusius asmenis – siekis. Bendradarbiavimo formos yra įvairios, tačiau aktyvinti ir dar labiau įvairinti veiklą trukdo mažas finansavimas. Tokie tyrimo rezultatai patvirtina ir darbe keltą hipotezę, jog NVO bendradarbiavimas su policija yra nuolatinis procesas, tačiau įgyvendinti įvairesnes smurto artimoje aplinkoje formas trukdo finansavimo trūkumas.

REKOMENDACIJOS

1. NVO ir policijos bendradarbiavimo akcentus skleisti visuomenės informavimo priemonėse, didinant bendros veiklos žinomumą. Sisteminga informacija apie glaudesnius projektus padėtų siekti didesnio finansavimo.
2. Reikalingas didesnis policijos ir NVO įsipareigojimas aktyviau organizuoti projektines veiklas siekiant Europinio finansavimo.
3. NVO ir policijai įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją tikslinga bendradarbiauti su privačiomis įmonėmis.

LITERATŪRA

1. Ambrazevičiūtė, K., Kavoliūnaitė-Ragauskienė, E., Mizaras, V. (2012). Šeimos kaip teisės kategorijos turinys Lietuvos respublikos įstatymuose. Teisės problemos, Nr. 4 (78), p. 74 – 107.
2. Bartkienė L. (2009). Organizacijos veiklos efektyvumo didinimas taikant balso analizę:sisteminis požiūris. Mokslas – Lietuvos ateitis. Vilnius: VGTU leidykla,1 tomas, Nr. 5, p. 95 (94-97).
3. Bartol, C. R., Bartol, A. M.(2005). *Criminal Behavior: A Psychosocial Approach*.Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall.
4. Bilius, M.(2005). Tarptautinis policijos bendradarbiavimas nacionalinio saugumo kontekste. *Jurisprudencija*, 2005, Nr. 76-68, p.90 – 101.
5. Bubnys, G., Smalskys, V. (2005). Policijos struktūrų valdymas ir personalo rengimas naujosios viešosios vadybos kontekste. *Viešojo politika ir administravimas*. Nr. 13,p. 92 – 97.
6. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. (2001). Vilnius: Enciklopedijų ir žodynų leidykla.
7. Dromantas, M. (2007). Komandinio darbo vaidmuo šiuolaikinėje darbo organizacijoje. *Viešojo politika ir administravimas*, Nr. 22, p. 29-38.
8. Dunkake, I. (2010). Der Einfluss der Familie auf das Schulschwänzen: Theoretische und empirische Analysen unter Anwendung Therien abweichenden Verhaltens. VS Verlag.
9. Garali,s A. (2004). Nauja organizacinė kultūra: nuolat besimokanti organizacija. *Pedagogika*, Nr. 69, p. 53 – 79.
10. Gečėnienė, S.(2004). Pareigūnų, dirbančių su nepilnamečiais, požiūris į prevencijos priemonių veiksmingumą. *Jurisprudencija*, Nr. 63 (55), p. 100 (99 – 110).
11. Gudonis, V., Steponavičienė, R. (2008). Specialiojo pedagogo tarpasmeniniai santykiai: *Jaunųjų mokslininkų darbai*, Nr. 4, p.140 (140 – 144)
12. Haunert-Imschweiler P. (2002) Keine Lust auf Schule. *Psychology Nr. 1*, p. 17-29 prieiga per internetą http://www.pluspunkt-online.de/pp_02_04/pp_02_04_schwaenzen.html [Žiūrėta 2015-02-02].
13. Hallbock, M. (2007). Ursachen und Hintergrunde. [Žiūrėta 2015-01-12] prieiga per internetą <http://www.bildung.leben.vobs.at/index.php?id=263>
14. Higgins, P., Butler, R.(1982). *Understanding Deviance*. McGraw – Hill Book Company.
15. Ivanauskienė, V. (2009). Collaboration between a Social Pedagogue and a Class Master in Solving Social Problems of Pupils. *Socialiniai tyrimai*, Nr. 2(16), p. 24 – 31.

16. Jakštienė, R. (2013). Protection from Domestic violence Against Women in Lithuania: problematic Aspects Detected by International Institutions. *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka*, Nr. 9, p. 101 -116.
17. Jatkevičius, A. (2003). *Nepilnamečių smurtinio nusikalstamumo prevencija*. Vilnius: Eugrimas.
18. Jezerskytė, E., Žydžiūnaitė V. (2005). Comparing Teamwork Competencies of The school Administration and Educators: the Aspects of Groupthink (Avoidance) and Social Loafing. *Socialiniai mokslai*, 2005, Nr. 3(49), p. 88. (87-95).
19. Jonynienė V. Ž., Bartkutė A., Butvilas T. (2011). Teisinis švietimas kaip prevencinė priemonė prieš patyčias mokyklose: mokytojų ir mokinių sampratos. *Socialinis darbas*, 2011, Nr. 10 (2), p.217-228.
20. Jucevičius, G. (2010). .Managing Innovations across the Domains: Challenge to the Dictomy of Specialist of Generalist Skills. *Socialiniai mokslai*, Nr. 3(69), p. 7 (7-13).
21. Juozulynas, A., Beržanskytė, A., Stonienė, L. ir kt. (2013). Pagalba smurtą artomoje aplinkoje patyrusioms moterims. *Visuomenės sveikata*, Nr. 3(62), p. 68-75.
22. Jurgelaitienė L. (2002). Antrinio (recidyvinio) nusikalstamumo prevencijos veiksmingumo prielaidos. *Jurisprudencija*, T. 34 (26), p. 51 – 57.
23. Justickis, V.(2001). Kriminologija. I dalis. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
24. Kalesnykas, R. (2002). Policijos funkcijų įgyvendinimo efektyvumas: viešųjų ir privačių interesų derinimo problema. *Jurisprudencija*, T 24 (16), p. 49-56
25. Kalesnykas R. (2004). Policijos pareigūnų rengimas kai kuriose Europos valstybėse. *Jurisprudencija*, T. 48 (40), p. 65 – 78.
26. Kardelis, K. (2007). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Šiauliai: Liucijus
27. Kestenis, A. (2005). Policijos vaidmuo atliekant pirminę narkomanijos prevenciją, mažinančią narkotikų paklausą. *Jurisprudencija*, Nr. 35 (27), p. 108-116.
28. Kitzmann, K. M., Gaylord, N. K.; Holt, A. R., (2003). Child witnesses to domestic violence: A meta-analytic review. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, Vol 71(2), p., 339-352.
29. Lietuvos vyriausybinų ir nevyriausybinų organizacijų bendradarbiavimo tyrimas (2011).
Prieiga per internetą
https://www.google.lt/?gws_rd=ssl#q=policijos+ir+nvo+bendradarbiavimas [Žiūrėts 2015-02-02]
30. LR Konstitucija. (1992). Vilnius.
31. LR Civilinis kodeksas (2003). Valstybės žinios, Nr. 74-2262.
32. LR Baudžiamasis kodeksas (2000). Valstybės žinios, Nr. 89-2741.

33. LR Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas (2011). Valstybės žinios, Nr. 72-3475.
34. LR Smurto prieš moteris mažinimo strategija. Valstybės žinios, 2006, Nr. 112-4273.
35. Luobikienė, I. (2003). Socialinių tyrimų metodika. Kaunas: technologija.
36. Narkauskaitė L., Krupskienė, A. (2011). *Smurtas – visuomenės problema. Smurto samprata. Smurto paplitimas Lietuvoje 2011 metais.*
37. Novikovas, A. (2002). Policijos funkcijų plėtros prielaidos savivaldoje. *Jurisprudencija*, T. 24(16), p. 72 (71 -78).
38. Mažeikis, G., Ruškus, J. (2007). *Neįgalumas ir socialinis dalyvavimas. Kritinė patirties ir galimybių Lietuvoje refleksija.* Šiauliai, 2007.
39. Michailovič I. (2012). Kai kurie smurto šeimoje problematikos aspektai. *Teisė*, Nr. 82, p. 26 – 40.
40. Miginis, N., Ulozas, M. (2012). Tarpžinybinis bendradarbiavimas nacionaliniu lygmeniu. SSGG analizė. Prieiga per internetą http://ijpp.lt/file/TB_ANALIZE.pdf
41. Michailovič, I. (2012). Kai kurie smurto šeimoje problematikos aspektai. *Teisė*, Nr. 82, 2012, p. 26.
42. Myers, G. (2003). *Psichologija.* Kaunas: Poligrafija ir informatika
43. Moreno G., Jansen H., Ellsberg M. ir kt. (2005). WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomes and women's responses. Prieiga per internetą <http://www.cabdirect.org/abstracts/20063002089.html;jsessionid=34823E30D405596F9CF23562F64DE0C8>
44. Moreno G., Jansen H., Ellsberg M. ir kt. (2006). Prieiga per internetą [http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(06\)69523-8/fulltext](http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(06)69523-8/fulltext)
45. Mečkauskas, V. (2005). Policijos veiklos kontrolės turinio problemos: struktūrinis aspektas. *Jurisprudencija*, Nr. 5 (76), p. 77-89.
46. Mikolaitytė, J., Mėjerė, O. (2012). NVO valdymo konceptas: samprata principai ir modeliai. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, Nr.2(26), p.56 – 64.
47. Misiūnas, E. (2010). Policijos pareigūnų teisinis statusas. Daktaro disertacija. Prieiga per internetą http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100901_090334-86298/DS.005.0.02.ETD
48. Praktinis vadovas tarpžinybinio bendradarbiavimo stiprinimo jaunimo politikos srityje (2013). Prieiga per internetą http://www.jrd.lt/uploads/leidinys%28taisytas_2014.10.07%29.pdf [Žiūrėta 2015-01-12].
49. Puškorius S. (2007). Bendradarbiavimo efektyvumas. *Viešojo politika ir administravimas*, Nr. 20, p. 24-31.

50. Raipa A. (2008). Policijos personalo rengimo vadybiniai ir istoriniai aspektai. *Viešoji politika ir administravimas*, Nr.18, p. 78 (76 – 85).
51. Raižienė S. (2000). Mokyma(-is) bendradarbiaujant: pagrindiniai principai. *Pedagogika, Šiauliai T.* 46, p. 29–39.
52. Rimkienė-Vyšniauskytė J. (2013). Tarpsektorinio bendradarbiavimo modelio kūrimo prielaidos. Galimybės ir kliūtys pirminės sveikatos priežiūros sistemoje dirbant su socialinės rizikos šeimomis. *Socialinis darbas*, Nr. 12(2), p. 121 – 140.
53. Ruibytė L., Velička V. (2013). Dirbančių ir būsimų policijos pareigūnų nuostatos į smurtą artimoje aplinkoje. *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka*, Nr. 7, p. 166 – 180.
54. Shelmann, L.W., Smidt., L. D., Rojan D.P . (1992). *Policing domestic violence: Experiments and dilemmas*. New York, NY, US: Free Press.
55. Schnetter, M. (2002). Aggression der Schule und Möglichkeiten der Intervention und Prävention im Sportunterricht. Tübingen (galima internete <http://www.hausarbeiten.de/faecher/vorschau/9953.html>)
56. Schalk, R., Curs, P. L. (2010). Cooperation in organizations. *Journal of Managerial Psychology*, 25 (5), 453 – 459. EMERALD [interaktyvus] [žiūrėta 2014-09-04]. Prieiga per internetą: <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0268-3946&volume=25&issue=5&articleid=1875450&show=pdf> >.
57. Smalskys, V. (2008). Policijos personalo rengimo šiuolaikinės kryptys. *Viešoji politika ir administravimas*. Nr. 23, p. 88 – 97.
58. Smurto artimoje aplinkoje statistika. Prieiga per internetą <http://www.bukstipri.lt/lt/statistika> [žiūrėta 2015-04-02].
59. Sniečkus, V. (2013). Vaikų smurtas prieš vaikus. (Destruktyvumo išraiškų sąsajos ir priešpriešos.) *Daktaro disertacija*. Vilnius. Prieiga per internetą http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2013~D_20131202_131653-94016/DS.005.0.01.ETD [Žiūrėta 2015-01-14].
60. Snieška, V., Ambrasienė, I. (1997). *Mikroekonomika*. Kaunas: Technologija.
61. Smurtas artimoje aplinkoje. Prieiga per internetą <http://www.policija.lt/index.php?id=18803> [Žiūrėta 2015-02-17]
62. Straubergaitė, L., Jocius, D. (2008); Kineziterapeutų ir kitų specialistų bendradarbiavimo problemos. *Jaunųjų mokslininkų darbai*, Nr. 18, p. 191 – 197.
63. Stonienė, L., Narkauskaitė, L.. (2012). Smurto prieš 11 – 18 metų vaikus paplitimas ir jį lemiantys individualūs tarpusavio santykių, bendruomenės bei visuomenės aplinkos veiksniai. *Visuomenės sveikata*, Nr. 3(58), p. 67 – 75 (69).

64. Šilinskytė, A. (2013). Nevyriausybinų organizacijų veikla ir vaidmuo Lietuvoje. *Viešoji politika ir administravimas*, Nr. 12(2), p. 326 – 328.
65. Tamutienė, I. (2013). Alkoholio pardavimų kontrolės priemonių vertinimas Lietuvoje: socialinės žalos vertinimo perspektyva. *Organizacijų vadyba: Sisteminiai tyrimai*, Nr. 68, p. 123 – 137.
66. *Tarptautinių žodžių žodynas* (2005). Vilnius; Enciklopedijų ir žodynų leidykla.
67. Tidikis, R. (2003). Socialinių mokslinių tyrimų metodologija. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
68. Vaigė, L. (2013). The Concept of Domestic Violence in Lithuania and the Aspect of Gender From the Perspective of International Law. *Socialinių mokslų studijos*, Nr. 5(1), p. 255 – 274.
69. Vaicekauskienė, V. (2003). Neįgalių vaikų ugdytojų požiūris į bendradarbiavimą *Socialinis darbas*. Nr. 1(3). P.58 (57-71).
70. Večkienė, P. N. Brunevičienė, R., Saulenienė, S., Ražanauskaitė, V. (2011). Tarpdisciplininis bendradarbiavimas sveikatos priežiūros sistemoje. *Profesijos studijos: teorija ir praktika*, Nr. 8, p. 308. (308-316).
71. Varžinskienė, L., Vyšniauskytė-Rimkienė, J., Motečienė, R. (2013). Darbo su socialinės rizikos šeimomis tarpsektorinės komandos modelis pirminės sveikatos priežiūros sistemoje. *Filosofija. Sociologija*. T. 24, p. 200-208.
72. Westwood, P. (1996). *Commonsense Methods for Children with Special Needs*. New York: Routledge.
73. Zabieliavičienė, I.(2009). Komandinio darbo specifika inovacijų sferoje. *Verslo ir teisės aktualijos*, T. 9, p. 87 -102
74. Zaleckienė, I., Rutkauskienė, L. (2003). Nevyriausybinų organizacijų vaidmuo teikiant socialines paslaugas. *Socialinis darbas*, Nr. 1(3), p. 87-96.
75. Дербетова, Т., Оценка эффективности государственного управления: от общих подходов к конкретно предметным *Науковедение* Nr. 1, 2012, prieiga per internetą http://naukovedenie.ru/sbornik10/10_7.pdf.
76. Палавинскене, Б., Иванова В. Чапурко Т. (20012). *Домашнее насилие: некоторые вопросы криминологического исследования и предотвращения в России и Литве*. P.176-186. Prieiga per internetą http://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:dZNhasSWDTcJ:scholar.google.com/+smurtas+artimoje+aplinkoje&hl=lt&as_sdt=0,5 [Žiūrėta 2015-01-19].

PRIEDAI

KLAUSIMYNAS POLICIJOS PAREIGŪNAMS

Šiaulių universiteto viešojo administravimo specialybės studentė Ingrida Koveckaitė atlieka tyrimą magistro darbui. Šio tyrimo tikslas, išsiaiškinti, kaip ir kokiomis priemonėmis bendradarbiauja policija ir NVO įgyvendindami smurto artimoje aplinkoje prevenciją. Pažymėkite jūsų nuomonę atitinkantį atsakymą X, jei nebus nurodyta kitaip. Iš anksto dėkoju už paskirtą laiką klausimyno pildymui.

Demografinės charakteristikos

1. Lytis: ☐ Vyras ☐ Moteris	3. Darbo stažas policijoje: ☐ Iki 5 metų ☐ 6 – 10 m. ☐ 11 – 15 m. ☐ 16 – 20 m.
2. Išsilavinimas: ☐ Vidurinis ☐ Aukštesnysis ☐ Aukštasis neuniversitetinis ☐ Aukštasis universitetinis ☐ Siekiu aukštojo išsilavinimo	4. Amžius: ☐ Iki 20 metų ☐ 21 – 25 m. ☐ 26 – 30 m. ☐ 31 – 35 m. ☐ Daugiau nei 35 m.

5. Kaip dažnai tenka susidurti su smurto artimoje aplinkoje atvejais?

- Tai nuolatinė problema
- Labai dažnai susiduriama su tokiais atvejais
- Tai nėra opiausia policijos darbo problema
- Tiek pat kaip ir kitos srities pažeidimai ar nusikalstama veikla
- Neturiu nuomonės

6. Kokios dažniausiai sutinkamos smurto artimoje aplinkoje rūšys?

- Smurtas prieš moteris
- Smurtas prieš vaikus
- Smurtas prieš senyvus asmenis
- Smurtas šeimose
- Smurtas prieš vyrus

7. Kaip dažniausiai įgyvendinate smurto prevenciją?

- Akcentuojama spaudoje
- Įgyvendinama reklaminė kampanija
- Organizuojami susitikimai su visuomene
- Skaitomos paskaitos mokyklose
- Organizuojami bendri projektai su NVO
- Rengiamos konferencijos
- Nevykdoma jokia prevencinė veikla

8. Kaip dažnai tenka bendradarbiauti su NVO?

- Tai nuolatinė veikla
- Tiek kiek priklauso sprendžiant buvusių nuteistųjų problemas
- Esant poreikiui
- Sprendžiant smurto artimoje aplinkoje problemas

9. Kokios bendradarbiavimo su NVO priemonės dažniausiai įgyvendinamos jūsų policijos komisariate?

- Bendri projektai

- Bendri susitikimai su visuomene
- Visuomeninės akcijos
- Duomenų rinkimas
- Keitimais informacija
- Bendros programos mokyklose
- Lankymasis probleminėse šeimose

10. Kokios bendros priemonės kartu su NVO įgyvendinamos sprendžiant smurto artimoje aplinkoje problemas?

- Bendri projektai
- Bendri susitikimai su visuomene
- Visuomeninės akcijos
- Duomenų rinkimas
- Keitimais informacija
- Bendros programos mokyklose
- Lankymasis probleminėse šeimose

11. Kokia NVO veikla yra reikšminga policijos veiklos gerinimui?

NVO įgyvendinama veikla	l.reikminga	Reikšminga iš dalies	nereikšminga
Jaunimo lyderių ugdymas			
Informacijos teikimas			
Dalyvavimas policijos rengiamose konferencijose			
Psichologinė pagalba smurtautojams			
Psichologinė pagalba patyrusiems smurtą			
Rengia bendras programas			
Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos įgyvendinimas			
Dalyvauja policijos prevencijos programose			
Parengia modelinius socialinius projektus			
Vykdo smurto prevencijos programą			

12. Kokius bendros veiklos rezultatus pastebite?

Bendros veiklos pastebimi rezultatai	L. svarbūs	Iš dalies svarbūs	Nesvarbūs
Didėja visuomenės informuotumas			
Sulaukiama visuomenės pagalbos			
Smurtautojų aukos sulaukia realios pagalbos			
Padedą išsiaiškinti smurto atvejus			
Populiareja prevencinė veikla			
Įgyvendinama įvairesnė prevencinė veikla			
Didėja gyventojų pasitikėjimas policija ir NVO			
Didėja NVO žinomumas			

Visuomenė daugiau gauna informacijos apie pagalbos galimybes			
--	--	--	--

13. Ko trūksta kartu su NVO įgyvendinant smurto artimoje aplinkoje prevenciją?

- Finansinės galimybės ribotos
- Pačių policijos pareigūnų aktyvumo
- NVO iniciatyvos
- Visuomenės aktyvumo ir įsijungimo
- Neturiu nuomonės

14. Su kokiomis NVO bendradarbiaujate?

- 1NVO
- 2NVO
- 3NVO
- 4NVO
- Kitomis.....

AČIŪ UŽ PATEIKTUS ATSAKYMUS

INTERVIU SU NVO ATSTOVAIS PROTOKOLAS

Eil. Nr.	KLAUSIMAS/ATSAKYMAS
1.	Demografinės charakteristikos Lytis..... Amžius..... Išsilavinimas..... Darbo stažas ar patirtis NVO.....
2.	Kokia esminė jūsų NVO paskirtis ir veiklos pobūdis?
	ATSAKYMAS
3.	Kaip dažnai sprendžiate smurto artimoje aplinkoje problemas?
	ATSAKYMAS
4.	Kokios smurto rūšies padarinius tenka dažniausiai analizuoti?
	ATSAKYMAS
5.	Kaip dažnai bendradarbiaujate su policija? Kokios pagrindinės tokio bendradarbiavimo formos?
	ATSAKYMAS
6.	Kokios problemos ar sunkumai trukdo bendradarbiauti su policija?
	ATSAKYMAS
7.	Kokią apčiuopiamą naudą gaunate iš bendradarbiavimo su policija?
	ATSAKYMAS

8.	Kaip įgyvendinate smurto artimoje aplinkoje prevencinę veiklą?
	ATSAKYMAS
9.	Kaip vertinate prevencinės veiklos naudą siekiant mažinti smurtą artimoje aplinkoje?
	ATSAKYMAS
10.	Kiek svarbus policijos bendradarbiavimas įgyvendinant prevencinę veiklą prieš smurtą artimoje aplinkoje?
	ATSAKYMAS
11.	Ar tenka pastebėti ir džiaugtis bendros su policija įgyvendintos prevencinės veiklos rezultatais?
	ATSAKYMAS
12.	Kokias galite išskirti problemas įgyvendinant prevencinę veiklą
	ATSAKYMAS